REBİÜ'L AHİR 1444

tevhid

"TAĞUTA KULLUK ETMEKTEN KAÇINIP, ALLAH'A YÖNELENLERE MÜJDE VARDIR. KULLARIMI MÜJDELE!" (39/ZÜMER, 17)

AYLIK İSLAMİ EĞİTİM DERGİSİ | KASIM '22 | YIL: 11 | SAYI: 119 | FİYATI: 25₺ | ISSN: 2148-4635

ALLAH RESÛLÜ'NÜN ÖRNEKLİĞİNDEN

YAHUDİLEŞMEYE

GAYRİMÜSLİMLERLE MÜNASEBETLER

HALİS BAYANCUK HOCA | HASBİHÂL' 04

Halis Bayancuk Hoca'mızın Resmî Youtube Kanalı Olan

Ebu Hanzala Hoca Kanalı

300 Bin

Aboneye Ulaştı!

Telefonunuz ile QR kodu okutarak kanalımıza ulaşabilir ve abone olabilirsiniz.

بسم الله الرحمن الرحيم

Es-Selamu Aleykum ve Rahmetullahi ve Berakatuhu,

Allah'a hamd, Resûl'üne salât ve selam olsun.

Dergimizin 119. sayısıyla sizlerle buluşmanın sevinci içerisindeyiz.

Halis Bayancuk Hoca'mız, İslam'ın hayatımızın her alanını kapsayan kurallar vazettiğini hatırlatarak gayrimüslimlerle olan ilişkilerimizde de Allah Resûlü'nün (sav) güzel örnekliğine uymamız gerektiğini vurguluyor. Günümüzde ise kendisini tevhide nispet eden bazı kimselerin Allah Resûlü'nün değil, Yahudilerin örnekliğine uyan İslam dışı davranışlarını gündeme alıyor.

Enes Yelgün, Reci' Vakıası'nın hemen ardından yaşanan Bi'ri Maune Vakıası'nı ele alıyor ve üst üste gelen imtihanlar karşısında Allah Resûlü ve ashabının dirayetli duruşlarını bizlere verdiği mesajları irdeliyor.

Talha Akman, Mücadele Suresi'nin 11. ayetinden yola çıkarak müminlerin yaptıkları her işten hayır kazanabileceklerini, bu hayırları elde edebilmek için ise nelere dikkat edip hangi bilince sahip olmamız gerektiğini açıklıyor.

Enes Doğan, ana babamızın ve canımızın kendisine feda olduğu Nebi'nin (sav) ümmetine pek düşkün oluşunu anlatırken Rabbimizin (cc) bu konudaki ihsan ve lütfuna dikkatimizi çekiyor.

Emre Acar, Rabbimizin kabulüne mazhar olacak tevbenin taşıması gereken özellikleri meselesinin künhünü bizlerle paylaşıyor.

Ömer Akduman, dua ederken gözetmemiz gereken adaplara değiniyor.

Salim Kandemir, seçkin sahabilerimizin hayatlarını bizlere perde perde sunduğu yazı dizisinde bu ay, Cibril'in dilinden övülen, onun selamına muhatap olmuş, sebat timsali sahabi Hârise ibni Nu'mân'ı (ra) konuk ediyor.

Kerem Çağlar, lider ile yönetici arasındaki nüansa dikkat çekiyor ve gerçek bir lider nasıl olmalı sorusunun cevabını bulmamızı sağlıyor.

Enes Doğan, Allah Resûlü'nün (sav) doğumuna nispet edilen Mevlid kutlamalarını ele alıyor ve bu bidatin ortaya çıkmasındaki dehşet verici tarihî gerçekleri gözler önüne seriyor.

Mahi, sıcak bir hikâyesi olan "Ada" isimli çocuk kitabından alıntı yaptığı bir kesit sonrasında kelimelerin kifayetsiz kalacağı bir konuya geçiyor; çocuk, genç veya yaşlı fark etmeksizin hepimizin kıymetini bilmekten aciz kaldığımız annelerimizin önemini, hayatımızdaki yerini ve onlara karşı sorumluluklarımızı hatırlatıyor.

Dr. Gözde Tercuman, yaratılış konulu yazı dizisinde bu ay, hanım kardeşlerimizin fizyolojisi üzerine eğiliyor. Bir kadının vücudunda yaşanan aylık döngülerin mahiyetini anlamaya ve bu mucizevi mekanizmadaki hikmetlere doğru yerden bakmaya yardımcı olacak bilgileri bizlere sunuyor.

Melek Şeref, bir önceki sayımızda mukaddimesini yaptığı sınır konulu yazı dizisinde bu ay, sınır koymanın aşamlarını ve bu süreçte yaşanabilecek problemleri uygulamalı örneklerle pekiştirerek anlatıyor.

Konuk Yazarımız Defne Çelik, helakın eşiğinden dönüp İlahi rahmete nail olduğu kıymetli hidayet öyküsünü bizlerle paylaşıyor.

Konuk Yazarımız Efe Çağlayan, sağlıklı bir beden için önemli olan spor meselesine Nebevi ölçülerle bakabilmeyi sağlayacak nasları zikrediyor ve bu delillerle ilgili mülahazalarını aktarıyor.

Osman Sadıkoğlu, Tevhid Meali'nden Kürtçeye çevirmeye başladığı Bakara Suresi'nde bu ay 179-197. ayetleri tercüme ediyor.

Hayatımıza yön verecek, kulluğumuzu güzelleştirecek eserleri tanıttığımız kitap köşemizde bu ay, Halis Bayancuk Hoca'mızın Anlamak ve Yaşamak için Kur'ân Okumaya Çağrı isimli kitabına yer veriyoruz.

Kasım sayımızın, başta Müslimler olmak üzere tüm okurlarımıza hayır getirmesi duası ile...

Editör

tevhid

İmtiyaz Sahibi
Hamza ÖZTÜRK

Yazı İşleri Müdürü
Abdullah DEMİR

Yayın Türü
Yaygın Süreli

Reklam ve Abonelik
www.tevhiddergisi.org
tevhiddergisi@gmail.com
0 (545) 762 15 15

Adres
Kirazlı Mah. Mahmutbey Cad. No. 120
34212 Bağcılar/İSTANBUL

Yazışma Adresi
Hamza ÖZTÜRK
Kirazlı Mah. Mahmutbey Cad. No. 120
34212 Bağcılar/İSTANBUL

Basım
İmak Ofset, 45523
Akçaburgaz Mah. 137. Sok. No. 12
Esenyurt/İSTANBUL 0 212 656 49 97

Satış Noktaları: Tevhid Kitabevi

- **İstanbul** : Kirazlı Mah. Mahmutbey Cad. No. 120/A 34212 Bağcılar/İSTANBUL 0 545 762 15 15
- **Ankara** : Piyade Mah. İstasyon Cad. No. 190 Etimesgut/ANKARA 0 543 225 50 48
- **Diyarbakır** : Kaynartepe Mah. Gürsel Cad. No. 90/A 21090 Bağlar/DİYARBAKIR 0 543 225 50 43
- **Konya** : Mengene Mah. Büyük Kumköprü Cad. No. 78/A 42020 Karatay/KONYA 0 543 225 50 49
- **Van** : Vali Mithatbey Mah. Gündüz 2. Sok. No. 2 A İpekyolu/VAN 0 543 225 50 45
- **Bursa** : Bağlarbaşı Mah. 1. Hürriyet Cad. 1. Sedir Sok. No. 1 16160 Osmangazi/BURSA 0 543 225 50 46

İrtibat Büroları

- **Merkez** : Kirazlı Mah. Mahmutbey Cad. No. 120 34212 Bağcılar/İSTANBUL
- **Avcılar** : Firuzköy Mah. Kazım Karabekir Cad. Tütün Sok. No. 2 34325 Avcılar/İSTANBUL
- **Sultangazi** : İsmetpaşa Mah. 95. Sok. No. 41/A 34270 Sultangazi/İSTANBUL
- **Diyarbakır** : Mezopotamya Mah. 327. Sok. Seval Kent Sitesi A Blok No. 1/A Kayapınar/DİYARBAKIR
- **Konya** : Mengene Mah. Büyük Kumköprü Cad. No. 78/A 42020 Karatay/KONYA
- **Van** : Bahçıvan Mah. Sıhke Cad. Karatekin Sok. Yavuz Canlı Apt. Kat: 2 65040 İpekyolu/VAN
- **Erciş** : Kışla Mah. Şehitler Cad. No. 10 65400 Erciş/VAN
- **Bursa** : Bağlarbaşı Mah. 1. Hürriyet Cad. 1. Sedir Sok. No. 1 16160 Osmangazi/BURSA
- **Ankara** : Piyade Mah. İstasyon Cad. No. 190 Etimesgut/ANKARA

Kasım 2022 | Rebîu'l Ahir 1444
Yıl: 11 | Sayı: 119 | Fiyat: 25₺
ISSN: 2148-4635

teuhid

İÇİNDEKİLER

Halis BAYANCUK HOCA
halisbayancuk@tevhiddergisi.org

ALLAH RESÛLÜ'NÜN ÖRNEKLİĞİNDEN YAHUDİLEŞMEYE GAYRİMÜSLİMLERLE MÜNASEBETLER

Yaşadığımız dünya Allah Resûlü'nün ne denli hikmetli olduğunun en açık kanıtıdır. Şöyle ki; bugün insanlık itikadi, siyasi, askerî, ekonomik… bir kriz yaşamaktadır. Çözüm diye sarıldıkları tüm dallar kırılmakta, her çözüm yeni krizler doğurmaktadır. İnsanlık teorik olarak çözümün İslam'da olduğunu görmekte, içlerinden ilmî namusa sahip olanlar bunu açıkça dillendirmektedir. Ne ki İslam evinin eşiğine gelen insanlık içeriye baktığında, tekbir getirerek birbirini boğazlayan, farklı mezheplere mensup olup birbirinin mabedini -hem de namaz esnasında- bombalayan; birbirinin canını, malını ve namusunu benzer ayetler okuyarak helal gören… bir toplum görmektedir. Yani insanlık, "Muhammed, ashabını öldürüyor." demektedir. Çözümün İslam'da olduğuna teorik olarak ikna olsalar da vakıada gördükleri, onları çekimser kılmaktadır.

Allah'ın adıyla,

Allah'a hamd, Resûl'üne salât ve selam olsun.

Es-Selamu Aleykum ve Rahmetullahi ve Berakatuhu,

Allah (cc) her birinize af ve afiyet ihsan eylesin. Sizleri rahmetiyle kuşatsın. Nasip olursa bu ay, bana yöneltilen üç ayrı soruya cevap vereceğim. Soruların özü şudur: Bazı kitaplarda okuduğumuz, "Müşrikin kanı ve canı helaldir." cümlesi sahih midir? Şayet sahih ise ne anlama gelmektedir? Bu anlayışla hareket eden İslami(!) mafyaların şer'i hükmü nedir? Günlük ilişkilerinde bu anlayışa dayanarak gayrimüslimlere borçlarını ödemeyen, onların mallarını (ç)alan… insanların yaptığının hükmü nedir?

Sorulara cevap vermeden önce bir hakikatin altını çizelim: Bugün bizler, vahiyden beslenen, "ed-dinu'l halis/saf din"e sahip değiliz. Biraz Yunan felsefesi, biraz Doğu mistisizmi, biraz Sâsânî diktatörlüğünün karıştığı; inancı, ahlakı ve siyaseti kirlenmiş bir geleneğe sahibiz. Bu nedenle ya doğru bildiklerimiz yanlış ya da bildiklerimiz doğru, fakat uygulama yanlış. Allah'ın rahmet ettikleri müstesna, genel durumumuz budur. Hâliyle her bilgi ve uygulamayı Allah Resûlü'nün (sav) uygulamasına arz etmeli, sağlamasını yapmalıyız. Zira doğru bilgiyi Allah'tan alıp bize ulaştıran da[1] tebliğ ettiği doğru bilgiyi açıklayıp uygulamalı/örnekli olarak bize gösteren de odur.[2] Öyleyse şu soruyu sormalıyız: Allah Resûlü'nün gayrimüslimlerle ilişkisi nasıldı? Onların canını ve malını helal görür müydü? Mafyavari yapılanmalar oluşturup "Bunlar müşriktir!" diye mallarına çöker miydi? Bu gerekçeyle hırsızlığa, borçların ödenmemesine cevaz verir miydi?

Allah Resûlü'nün (sav) hayatında Mekke ve Medine dönemi vardır. Biz de onun (sav) mustazaf durumda olduğu Mekke ve devlet imamı olduğu Medine Dönemi'nde gayrimüslimlerle ilişkilerine bakacağız.

1. "Ey Resûl! Rabbinden sana indirileni (insanlara) tebliğ et. Şayet bunu yapmazsan (Allah'ın) risalet (mesajını) tebliğ etmemiş/vazifeni yapmamış olursun. Allah seni insanlardan koruyacaktır. Şüphesiz ki Allah, kâfirler topluluğunu hidayet etmez." (5/Mâide, 67)
2. "(Peygamberleri) apaçık deliller ve Kitaplarla (yolladık). Sana da bu zikri/Kur'ân'ı indirdik ki, insanlara indirileni onlara açıklayasın. Umulur ki düşünürler." (16/Nahl, 44)

   "Andolsun ki sizin için, Allah'ı ve Ahiret Günü'nü uman ve Allah'ı çokça zikredenler için Allah Resûl'ünde güzel bir örneklik vardır." (33/Ahzâb, 21)

1. Allah Resûlü'nün Mustazaf Durumda Olduğu ve Kâfirlerin Egemenliğinde Yaşadığı Dönem

"Allah Resûlü (sav) hicret için yola çıkmıştı. Alî (ra) ise Allah Resûlü'nün yanında bulunan emanetleri ondan alıp sahiplerine teslim etmek için üç gün, üç gece daha kaldı. Emanetleri yerlerine teslim ettikten sonra o da peşlerinden yola koyuldu."[3]

Bu rivayetten şunu anlıyoruz:

– Müşrikler, mallarını Allah Resûlü'ne emanet ediyorlar. Demek ki Mekke'nin en güvenilir insanı o (sav). İnsanlar canlarını, mallarını ve namuslarını ona emanet bırakabiliyorlar. Bu da onun (sav) kimsenin malına bir zarar vermediğini gösteriyor. Zira, kimsenin hırsızlara mal emanet etmeyeceği izahtan vareste olsa gerek.

– Allah Resûlü (sav) bir sahabinin canını tehlikeye atmak pahasına, müşriklerin emanetlerini iade ediyor. Kim bu müşrikler? Müslimleri katleden, onlara işkence yapan, onları yurtlarından çıkaran harbî kâfirler... Allah Resûlü (sav), "Onlar emanı bozdu, bizi öldürdü, mallarımıza el koydu..." mantığıyla hareket etmiyor. İslam'ın güvenilirlik ilkesini, intikam duygusunun önüne geçiriyor.

2. Allah Resûlü'nün Devletleştiği Dönem

Allah Resûlü (sav) Medine'ye hicret ettikten sonra, Medine İslam Devleti'ni kurmuştur. Müşriklerle savaşın farz kılındığı bu dönemde onun iki farklı uygulaması olduğunu görüyoruz. İlki, savaş meydanındaki uygulamaları. İkincisi, savaş meydanının dışındaki uygulamaları.

a. Savaş Meydanı Dışındaki Uygulamaları

• Abdurrahmân ibni Ebî Bekir'den (ra) şöyle rivayet edilmiştir:

"Yüz otuz kişi, Nebi (sav) ile birlikteydik. Nebi (sav) 'Yanında yiyecek olan var mı?' buyurdu. Birinin yanında bir sa' kadar buğday çıktı ve hamur yapıldı.

Sonra uzun boylu, müşrik birisi koyun sürüsü ile geldi. Nebi (sav) ona, 'Satıyor musun, bağışlıyor musun?' buyurdu.

Adam, 'Hayır, satıyorum.' dedi.

Nebi (sav) ondan bir koyun satın aldı ve bu koyun pişirilmek için hazırlandı. Hayvanın (pişirilmesini) iç organlarının da ızgara yapılmasını emretti. Allah'a yemin ederim ki Nebi (sav) ondan orada bulunan yüz otuz kişinin her birine bir pay verdi; bulunmayanların payını ise ayırdı. Sonra kalan eti iki ayrı kaba koydu. Hepimiz doyuncaya kadar yedik. İki kap et de arttı. Artan bu eti de deveye yükledik."[4]

Allah Resûlü (sav) ashabıyla beraber sefer düzenler. Yolda yiyecekleri tükenir, açlık baş gösterir. Bir müşrikle karşılaşırlar. Ancak onun malını yağmalamaz, izinsiz yiyecek almazlar. Kendilerine para karşılığında mı yiyecek verecek, yoksa hibe mi edecek diye sorarlar. Bu da mücerret şirkin kimsenin malını helal kılmadığını, savaş yolculuğunda dahi savaş meydanı dışındaki müşriklerin malına dokunulmadığını gösterir.

Buhari (rh) bu hadisi, Sahih'inde üç ayrı yerde rivayet eder. Her bölümde rivayete farklı bir başlık atar. Bu başlıklar, hadis ehlinin olaya bakışını anlamamızı kolaylaştırır.

– "Müşrikler ve Harp Ehliyle Alışverişin Caiz Olduğuna Dair Bab".[5] Bu, kâfirlerin mülkiyet hakkının olduğunu, yani mallarının helal olmadığını, bu sebeple mülklerini satabildiklerini gösterir.[6]

– "Müşriklerden Hediye Kabul Etmenin Cevazına Dair Bab".[7] Birinin malını hediye/hibe edebilmesi için, o malda mülkiyet hakkı olması gerekir. Şayet onların malları şirk nedeniyle helal olsa mülkiyet hakları kalkmış olur; hakları olmayan mal ellerinden zor kullanılarak alınırdı.[8]

• İmrân ibni Husayn'dan (ra) şöyle nakledilmiştir:

"Allah Resûlü (sav) ile birlikte bir seferdeydik. İnsanlar susuzluktan yakındı. Nebi (sav) konakladı ve falancayı (Ebu'r Recâ' bu kişinin adını zikretmiş, ama Avf unutmuş.) ve Alî'yi yanına çağırdı.

Onlara, 'Gidip su arayın.' dedi.

Onlar da yola çıktılar. Derken, devesi üzerinde su dolu iki büyük kırba arasına oturmuş bir kadına rastladılar.

Ona, 'Suyu nerede buldun?' diye sordular.

Kadın, 'Dün bu vakitlerde su dolduruyordum. Adamlarımızı suyun başında bıraktık.' diye cevap verdi.

Bunun üzerine ona, 'Haydi, yürü bakalım.' dediler.

Kadın, 'Nereye?' diye sorunca, 'Allah Resûlü'nün yanına.' diye karşılık verdiler.

Bunun üzerine kadın, 'Şu kendisine 'sabiî' denen adama mı?' diye sordu.

Onlar, 'Evet, işte o kastettiğin kişiye doğru gidiyorsun, haydi kımılda.' şeklinde karşılık verdiler.

3. Es-Sunenu'l Kubrâ li'l Beyhakî, 12697

Hafız ibni Hacer, "İbni İshak, kuvvetli bir isnatla nakletmiştir." der. (bk. Telhîsu'l Habîr, 3/214, 1384 No.lu rivayet)

İbni Mulekkin, "Siyer ve diğer (ilmî) kaynaklarda meşhurdur." der. (bk. El-Bedru'l Munîr, 7/304-305)

4. Buhari, 2618; Müslim, 2056
5. bk. Kitâbu'l Buyû', 99. bab
6. bk. Fethu'l Bârî, 2216 No.lu hadis şerhi
7. bk. Kitâbu'l Hibe, 28. bab
8. Buhari (rh) bu hadisi "Doyana Kadar Yemek" Babında (bk. Kitâbu'l Et'ime, 6. bab) nakleder. Konuyla ilgisi olmadığı için buraya almadım. Onun (rh) şirk ehlinin mülkiyet hakkına sahip olduğuna, mallarında tasarruf edebileceklerine dair naslar îrâd ettiği bir başka bölüm için bk. Kitâbu'l Buyû', 100. bab

Nihayet kadını Nebi'nin (sav) yanına getirdiler ve aralarında geçen konuşmayı anlattılar.

Bunun üzerine Nebi (sav), 'Onu devesinden indirin.' buyurdu.

Sonra bir kap isteyip, getirilen kaba kırbaların ağzından su boşalttı. Sonra kırbaların ağzını bağladı.

Daha sonra kırbaların altında bulunan kapakları açıp insanlara şöyle seslendi: 'Haydi, hem siz için hem de (hayvanlarınızı) sulayın!'

Bunun üzerine dileyenler su içti, dileyenler hayvanını suvardı.

Sonunda, cünüp olan bir adama da bir kap su verildi ve Nebi (sav) ona, 'Git ve bu suyu başından aşağı dök.' dedi.

Bu esnada kadın, ayakta durmuş, suyunun başına gelenleri izliyordu. Allah'a (cc) yemin olsun ki kırbalardan su alımı bitti, yine de kırbalar bize, su alma işlemine başlamadan önceki hâlinden daha dolu görünüyordu.

Nebi (sav), 'Onun (kadın) için bir şeyler toplayın.' buyurdu.

Bunun üzerine Ashab-ı Kiram; biraz has hurma, biraz un ve biraz da sevik topladılar. Sonra bunları bir çıkına koydular. Daha sonra kadını devesine bindirip çıkını da kendisine verdiler.

Nebi (sav) kadına, 'Gördüğün gibi senin suyundan bir şey eksiltmedik. Zira Allah (cc), bizi suya doyurdu (Allah (cc) bize suyu ikram etti).' dedi.

Nihayet kadın gecikmiş olarak ailesinin yanına vardı.

Ona, 'Neden geciktin?' diye sordular.

O da şöyle cevap verdi: 'Şaşılacak bir şey oldu. İki adam karşıma çıktı. Beni kendisine 'sabiî' denilen adamın yanına götürdüler. Şöyle şöyle oldu. Allah'a (cc) yemin olsun ki bu adam ya şununla bunun arasındaki (bu esnada orta parmağı ile şehadet parmağını göğe doğru kaldırmıştı, bununla gök ile yeri kastediyordu) en büyük sihirbazdır ya da gerçekten Allah'ın elçisidir.'

Bu olaydan sonra Müslimler, o kadının kabilesinin etrafında bulunan müşriklere baskın düzenliyor, fakat onun kabilesine ilişmiyorlardı.

Kadın bir gün kavmine, 'Eminim ki onlar, size bilinçli bir şekilde ilişmiyorlar. Müslim olmak istemez misiniz?' diyerek onları İslam'a davet etti. Onlar da bu çağrısına uydular ve hepsi birden Müslim oldular."[9]

Bu örnekte İslam toplumu yine bir savaş için seferde. Bu seferde susuzluk sorunuyla karşı karşıyalar. Müşrik bir kadının suyunu alıyorlar, ondan aldıkları suya karşılık hurma, sevik ve un veriyorlar. Kadına, devesine ve sularına, "Müşrikin canı, malı, namusu helaldir." diye el koymak şöyle dursun, ikramda bulunuyorlar.

Yine bu olay, onun (sav) ve ashabının vefa ahlakına güzel bir örnektir. Kendilerine yapılan hiçbir iyiliği unutmuyor, karşılıksız bırakmıyorlar. O bölgeye yönelik savaşlarda kadına ve kabilesine dokunmuyorlar. İşte onun (sav) bu ahlakı kadının dikkatini çekiyor, kabilesinin de fark etmesini sağlıyor ve topluca iman ediyorlar.

• "(Hudeybiye Günü Urve ibni Mes'ûd Es-Sekafî gelip) Nebi (sav) ile konuşmaya başladı. Nebi (sav), Budeyl'e söylediğine yaklaşık şeyleri ona da söyledi. O zaman Urve, 'Ey Muhammed! Diyelim ki kavminin kökünü kazıdın. Araplardan hiç kimsenin kavminin kökünü kazıdığını duydun mu? Şayet diğeri olursa (yani üstünlük Kureyş'ten yana olursa) ki Allah'a yemin ederim ben burada tanıdık yüzler; kaçacak ve seni ortalık yerde bırakacak kalabalıklar görüyorum.' dedi.

Ebû Bekir, kendini tutamayarak, 'Sen git, Lât'ın cinsel uzvunu ısır! Biz hiç kaçar da onu (sav) ortalık yerde bırakır mıyız?' dedi.

Urve, 'Bunu söyleyen de kim?' dedi.

'Ebû Bekir.' dedi.

Urve, 'Şayet sana minnet borçlu olduğum iyiliğin olmasaydı senin cevabını verirdim.' dedi ve Nebi (sav) ile konuşmaya devam etti. Bir şey söyledikçe Nebi'nin sakalını tutuyordu. Muğîre ibni Şu'be de elinde kılıcı, başında miğferi ile Nebi'nin yanı başında duruyordu. Urve, elini Nebi'nin (sav) sakalına uzattıkça, Muğîre kılıcının kınını onun eline vurarak, 'Elini Allah Resûlü'nün sakalından çek!' diyordu.

Urve başını kaldırarak 'Bu da kim?' dedi.

'Muğîre ibni Şu'be.' dedi.

Urve, 'Seni gaddar!' dedi ve ekledi: 'Başın dara düştüğünde sana yardım eden ben değil miydim?'

Muğîre, Müslim olmadan önce bir toplulukla birlikte yolculuk etmiş ve onları öldürerek mallarını almıştı. Sonra da gelip Müslim olmuştu. Nebi (sav) ona, 'İslam'ını kabul ederim ama getirdiğin malla işim olmaz.' buyurmuştu."[10]

Muğîre ibni Şu'be müşrikken, yine müşrik olan bir toplulukla Mısır Mukavkısını ziyarete gider. Mukavkıs, topluluğa ikramda bulunur, Muğîre ibni Şube'ye ise pek de misafirperver davranmaz. Muğîre arkadaşlarını kıskanır. Dönüş yolunda onları öldürür ve mallarını alır. Bu hâlde Medine'ye gelir, iman eder. Allah Resûlü (sav), onun İslam'ını kabul eder; ancak getirdiği malları "aldatma malları" olduğu için kabul etmez.

9. Buhari, 344; Müslim, 68

10. Buhari, 2731 – 2732

İbni Hacer (rh) şöyle der:

"Muğîre malı aldatarak (hainlik ederek) aldığı için, Nebi o mala ilişmemiştir. Bu, kâfirlerin mallarını güven ortamında haince almanın helal olmadığını gösterir. **Çünkü yol arkadaşları birbirine güven duyarlar.** Emanet ise, Müslim olsun, kâfir olsun ehil olana verilir. Kâfirlerin malları ancak savaş yoluyla ve zor kullanıldığında helal olur." [11]

Hattâbî (rh) şöyle der:

"Allah Resûlü'nün sözü gösterir ki şirk ehlinin malları kahren/savaş yoluyla alındığında mübah olan ganimet olsa da eman ve antlaşma hâlinde alındığında yasaktır, sahiplerine iade edilir. **Çünkü Muğîre onlarla arkadaşça yolculuğa çıktı. Yolcular yol arkadaşlarına güvenir; malını ve canını emniyette sayar.** Bu sebeple Muğîre'nin onları öldürmesi ve mallarını alması aldatmadır/ihanettir ve aldatma yasaklanmıştır." [12]

Bedruddîn El-Aynî (rh) şöyle der:

"…**Çünkü insan birine (yol) arkadaşı olmuşsa, her biri diğerine güvenmiştir.** Bu güven (eman) hâlinde kan dökmek ve malı almak yasaktır. Aldatma ister kâfirlere ister başkasına olsun fark etmez, yasaktır." [13]

Burada bazı noktaların altını çizmeliyiz:

– Muğîre (ra) bu işi müşrikken yapmıştır. Bir insan İslam'a girdi mi şirk hâlindeki günahları affolur, malları temizlenir. Allah Resûlü (sav) buna rağmen, Muğîre'nin (ra) getirdiği malı kabul etmemiş, onun aldatma malı olduğunu belirtmiştir. Ki onun (sav) ne kadar ferasetli/basiretli olduğunu görüyoruz; anamız, babamız, canımız ona feda olsun. Aradan yıllar geçmesine rağmen Muğîre'nin (ra) hatası yüzüne vuruluyor. Zira aldatma, ihanet, güveni suistimal evrensel ahlaki zaaflardandır ve yeryüzündeki tüm topluluklar bu ahlaklardan tiksinti duyar.

– Ne Muğîre arkadaşlarına ne de arkadaşları Muğîre'ye "Sana eman verdim." demiyorlar. Beraberce yolculuğa çıkmak eman kabul ediliyor. Zira eman iki kısımdır. Biri "Sana eman verdim." denilen sarih/açık emandır. Diğeri de örfen eman yerine geçen, sarih olmayan, örfi emandır. Yolculuk, komşuluk, ticaret, beraber yaşamak gibi. Zira insan emniyette olmadığı insanla yolculuk, ticaret, komşuluk… yapmaz.

• Âişe Annemizden (r.anha) şöyle rivayet edilmiştir:

"Nebi (sav) bir süre sonra ödemek kaydıyla Yahudi birinden yiyecek satın almış, rehin olarak kalkanını bırakmıştı." [14]

11. Fethu'l Bârî, 2732 No.lu hadis şerhi
12. Meâlimu's Sunen, 2/330
13. Umdetu'l Kârî, 14/11
14. Buhari, 2509

Âişe Annemizden (r.anha) şöyle rivayet edilmiştir:

"Allah Resûlü (sav) vefat ettiğinde (demirden olan) kalkanı, bir Yahudi'de otuz sâ' arpa karşılığında rehindi." [15]

Allah Resûlü (sav) bir Yahudi'den borç alarak erzak almış, borcu karşılığında ona kalkanını bırakmıştır. Vefat ettiğinde borcunu sahabe (r.anhum) ödemiştir.

Okuduğumuz örnekler, onun savaş alanı dışındaki ahlakına birer örnektir. Onun (sav) savaş meydanı dışında kimsenin canını veya malını mübah gördüğü söz konusu değildir. Aşağıda okuyacağımız örnekler, savaş meydanıyla sınırlıdır.

b. Savaş Meydanındaki Uygulamaları

"Şayet Allah'a ve iki ordunun karşılaştığı Furkan Günü kulumuza indirdiğimiz (Kur'ân'a) inanıyorsanız, bilin ki; aldığınız ganimetlerin beşte biri Allah'a, Resûl'e, yakınlara, yetimlere, miskinlere/ihtiyaç sahibi yoksullara, yolda kalmışlara aittir. Allah, her şeye güç yetirendir." [16]

"Kâfirlerle karşılaştığınız zaman, hemen boyunlarını vurun. Onları iyice bozguna uğrattığınızda, (esirlerin) bağını sıkıca bağlayın. Bundan sonra, ister iyilik olarak onları salıverin ister fidye karşılığında bırakın. Savaş ağırlıklarını bırakıp (sona erinceye kadar) böyle davranın. İşte böyle… Şayet Allah dileseydi (onları helak ederek) intikam alabilirdi. Fakat sizi birbirinizle imtihan etmek için (cihadı emretti). Allah, kendi yolunda öldürülenlerin amellerini boşa çıkarmayacaktır." [17]

Abdullah ibni Amr'dan (ra) rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur:

"Allah yolunda gaza ederek ganimet alan hiçbir ordu yoktur ki, ahirette alacakları ecirlerinin üçte ikisini peşin almış olmasınlar. Kendileri için üçte bir kalır. Ganimet almazlarsa ecirleri kendilerine tamam verilir." [18]

Enes ibni Mâlik'ten (ra) şöyle rivayet edilmiştir:

"Allah Resûlü (sav), 'Kim bir kâfiri öldürürse eşyası onundur.' buyurmuştu. O gün Ebû Talha, yirmi kişi öldürdü ve onların (üzerlerinde bulunan) şahsi eşyalarını aldı." [19]

Allah Resûlü'nün Örnekliğinden Yahudileşmeye

"Ehl-i Kitap'tan öylesi vardır ki ona bir kantar (altın) emanet etsen, onu sana geri verir. Öylesi de vardır ki ona bir dinar versen üstüne durmadığın müddetçe sana geri vermez. (Bunun nedeni) onların şöyle demeleridir: **'Ummilere karşı (yaptıklarımızda) bir sorumluluğumuz yoktur. (Malları bize helaldir.)'** Bilerek Allah'a karşı yalan söylüyorlar. (Hayır, öyle değil!) Kim sözünü tutar ve (Allah'tan) sakınıp korkarsa Allah, muttaki olanları sever." [20]

15. Buhari, 2916
16. 8/Enfâl, 41
17. 47/Muhammed, 4
18. Müslim, 1906
19. Ebu Davud, 2718
20. 3/Âl-i İmrân, 75-76

Bugün bizler, vahiyden beslenen, “ed-dinu’l halis/saf din”e sahip değiliz. Biraz Yunan felsefesi, biraz Doğu mistisizmi, biraz Sâsânî diktatörlüğünün karıştığı; inancı, ahlakı ve siyaseti kirlenmiş bir geleneğe sahibiz. Bu nedenle ya doğru bildiklerimiz yanlış ya da bildiklerimiz doğru fakat uygulama yanlış. Allah’ın rahmet ettikleri müstesna, genel durumumuz budur. Hâliyle her bilgi ve uygulamayı Allah Resûlü’nün uygulamasına arz etmeli, sağlama yapmalıyız. Zira doğru bilgiyi Allah’tan alıp bize ulaştıran da tebliğ ettiği doğru bilgiyi açıklayıp uygulamalı/örnekli olarak bize gösteren de odur. Öyleyse şu soruyu sormalıyız: Allah Resûlü’nün gayrimüslimlerle ilişkisi nasıldı? Onların canını ve malını helal görür müydü? Mafyavari yapılanmalar oluşturup “Bunlar müşriktir!” diye mallarına çöker miydi? Bu gerekçeyle hırsızlığa, borçların ödenmemesine cevaz verir miydi?

Yahudiler, kendi dinlerinden olmayana ummi/umemi der, onların mallarını kendilerine helal görürlerdi.

“Abdullah ibni Abbâs (ra), ‘Ümmilere karşı (yaptıklarımızda) bir sorumluluğumuz yoktur. (Malları bize helaldir.)’[21] ayeti hakkında şöyle demiştir: ‘Bu ayet, Ehl-i Kitab’ın, ‘Onlar ummi oldukları için, onlardan bizim elimize geçen şeylerden dolayı bizlere günah yoktur.’ demeleri sebebiyle indirilmiştir.’ ”[22]

“Katâde (rh) ise ayet hakkında şöyle dedi: ‘ ‘Müşriklere karşı (yaptıklarımızda) bir sorumluluğumuz yoktur.’ Bununla Ehl-i Kitab olmayanları kastediyorlardı.’ ”[23]

“Suddî (rh) ise şöyle demiştir: ‘Onlar bile bile Allah hakkında yalan söylüyorlardı. Yani onlardan birine, ‘Ne oluyor sana da aldığın emaneti geri vermiyorsun?’ denildiğinde şöyle diyorlardı: ‘Arapların malları hususunda bize herhangi bir vebal yoktur. Allah onların mallarını bize helal kılmıştır.’ ’ ”[24]

Bu sapkınlığın nedeni nedir? Çünkü İsrailoğullarının şeriatında (kıtal anlamında) cihad vardı. Onlar cihadı terk edip cihad ahkâmını normal hayata taşıdılar. İnsanlarla güven içinde komşuluk ettiler, ticaret yaptılar, yolculuğa çıktılar. Birinin malına göz koyduklarında ise, “Bunlar müşriktir, malları helaldir, bunlara karşı sorumluluğumuz yoktur...” dediler. Yüce Allah onları yalanladı, yaptıklarının Allah’a/dine iftira olduğunu beyan etti. Zira bir arada yaşayan her insan topluluğu, sarih veya dolaylı, eman içinde bir arada yaşar. Bir arada yaşamanın getirdiği çeşitli haklar, ödevler ve sorumluluklar vardır. Birlikte yaşarken eman hukukunu hatırlayıp, insanların malına tamah edince savaş hukukunu hatırlamak, olsa olsa dine iftiradır. Zaten Yahudileşmenin en temel niteliği Kitab’a uymak yerine, Kitab’ı arzulara/hevaya uydurmaktır.[25]

Allah Resûlü’nden (sav) öğrendiğimiz kadarıyla; İslam ümmeti adım adım Yahudileri izleyecek, kendisine Kitap verilmiş bir ümmet olarak Kitabi ümmetler gibi yoldan çıkacaktır. Sapma alanlarından biri de müşrikler hakkında, “Bunlara karşı hiçbir sorumluluğumuz yoktur; kanları ve malları bize helaldir.” anlayışıdır.

Ebû Saîd El-Hudrî’den (ra) şöyle rivayet edilmiştir:

“Allah Resûlü (sav), ‘Muhakkak, sizden önceki ümmetlerin yoluna karış karış, arşın arşın uyacaksınız. Hatta onlar bir kelerin deliğine girseler sizler de onları takip edeceksiniz.’ buyurdu.

Bizler, ‘Ey Allah’ın Resûlü! Bu ümmetler Yahudiler ve Hristiyanlar mıdır?’ diye sorduk.

Allah Resûlü de (sav), ‘Başka kim olacak?’ dedi.”[26]

Sapmanın Nedenleri

İslam ümmetinde görülen sapmanın bazı nedenleri vardır. Tüm nedenleri sıralama iddiasında olmamakla birlikte, okuyup duyduklarıma dayanarak şu maddeleri zikredebilirim:

21. 3/Âl-i İmran, 75
22. Mevsûatu’t Tefsîri’l Me’sûr, 5/104, 13412 No.lu rivayet
23. age. 5/105, 13416 No.lu rivayet
24. age. 5/105, 13417 No.lu rivayet
25. Kur’ân’ın ifadesiyle bu, Kitab’ın/dinin bir kısmına inanıp bir kısmını inkâr etmektir.

“Sonra sizler (söz vermenize rağmen) birbirinizi öldürüyor, bir bölümünüzü yurtlarınızdan çıkarıyor, günah ve haddi aşmada onların aleyhine yardımlaşıyorsunuz. (Dindaşlarınız) size esir olarak geldiğinde, onları yurtlarından çıkarmak size haram kılınmasına rağmen (serbest bırakma karşılığında) fidye alıyorsunuz. Yoksa siz Kitab’ın bir kısmına inanıp, bir kısmını inkâr mı ediyorsunuz? Sizden böyle yapanların cezası dünya hayatında rezil rüsva olmaktan başka bir şey değildir. Ahiret Günü’nde de azabın en çetinine uğrayacaklardır. Allah sizin yaptıklarınızdan gafil değildir.” (2/Bakara, 85)

Yahudilere birbirleriyle savaşmaları ve birbirlerini sürgün etmeleri yasaklanmıştı. Onlar Tevrat’ın bu kesin emrini çiğneyip savaşıyorlardı. Savaş esiri olan dindaşlarına Tevrat’ın hükmünü uyguluyor, serbest bırakma karşılığında fidye alıyorlardı. Böylece Kitap’tan işlerine gelene iman ediyor, işlerine gelmeyeni inkâr etmiş oluyorlardı. Bunun gibi işine gelen yerlerde Kitab’a uyan, nefsine zor gelen yerlerde ise işi kitabına uyduranlar, Allah’ın (cc) ayetlerinden bir kısmını inkâr etmiş olurlar. Çünkü din bir bütündür ve tamamı Allah’a (cc) aittir. Tam bir teslimiyetle teslim olunmadan Müslim/mümin olunmaz. (Tevhid Meali, Bakara Suresi, 85. ayetin açıklaması)

26. Buhari, 7320; Müslim, 2669

• Heva

Tüm sapmaların ardındaki temel saik, hevadır/arzulardır. Şayet insanın bir arzusu varsa algıda seçici davranır. Şer'i naslardan arzusunu besleyenleri itina ile seçer, o nasları mutlaklaştırır. Arzusunu onaylamayan nasları ise ya tevil eder ya mensuh ilan eder ya da görmezlikten gelir. Yüce Allah'ın bizden istediği ise yalnızca O'na (cc) teslim olmak ve bir bütün olarak O'nun (cc) dinine girmektir.

"Sizin ilahınız tek olan ilahtır. Öyleyse O'na teslim olun. (Kalp dinginliği ve tevazuyla Allah'a teslim olan) muhbitleri müjdele."[27]

"Ey iman edenler! İslam'a bir bütün olarak girin. Şeytanın adımlarına uymayın. O sizin için apaçık bir düşmandır."[28]

Yukarıda Allah Resûlü'nün (sav) farklı uygulamalarını okuduk. Heva sahibi kişi bunlardan yalnızca birini alır, mutlaklaştırır ve diğer nasları görmezden gelir. Örneğin sistemle ilgili bir işleme maruz kaldığında, "Ben mustazafım, ruhsatım var." der; bir mustazaf gibi hareket eder. Birinin malına gözünü dikti mi, "Allah Tevbe Suresi'nde buyuruyor ki" diye başlar; İslam'ın mutlak egemen olduğu dönemin ayetlerini okur. Zira hevası birincide mustazaf olmayı, ikincide temkin ehli olmayı istemiştir.

• Kıtal ile Katl Meselesini Karıştırmak (Cehalet)

Kıtal, savaşmaktır. Katl ise öldürmek, daha geniş ifadeyle birinin mal, can ve namus emniyetinin olmamasıdır. İslam dini, savaş hâlinde kıtale izin vermiştir; fitne kalkıp din yalnız Allah'ın oluncaya dek onlarla savaşılır:

"Fitne/Şirk sonlanıncaya ve din/otorite Allah'a ait oluncaya dek onlarla savaşın. Yaptıklarına son verirlerse zalimlerden başkasına düşmanlık yoktur."[29]

Kıtal, toplumsal bir sorumluluktur. Gayesi, insanları dinlerinde fitneye düşüren şirk anlayışını ve insanları kula kul kılan (hâkimiyeti Allah'tan başkasına veren batıl) dinleri/sistemleri sonlandırmaktır. Burada illet, onların kâfir/müşrik olması değil, fitne ve otoritenin Allah'tan başkasına ait olmasıdır. Şayet illet küfür olsa yeryüzünde hiçbir kâfire yaşam hakkı tanınmazdı. Oysa;

– Zimmet ehli kâfirdir; İslam devletinin koruması altında yaşarlar.

– Kendileri ile antlaşma yapılan müşrikler kâfirdir; İslam devletinin güvencesi altındalardır.

– Savaşmayan kadın, çocuk, yaşlı, rahip... kâfirdir; Allah Resûlü'nün emanı altındadır.

İslam'ın hedefi katl değil, kıtaldir. Kıtalin hedefi de insanlara İslam davetini götürmek ve hiçbir baskı altında kalmadan bir tercihte bulunmalarını sağlamaktır. Bu nedenle savaşta bile müşriklere önce İslam arz edilir, sonra İslam'ın otoritesini kabul edip vergi/cizye vermeleri istenir, direnirlerse onlarla savaşılır. Bu savaşta dahi yukarıda sayılan sınıfların canına ve malına dokunulmaz. Zira gaye, insan öldürmek ve mal elde etmek değildir. Asıl gaye, insanların İslam olmasını sağlamak, olmuyorsa dinlerini muhafaza etmekle birlikte İslam'ın otoritesine boyun eğmelerini sağlamak, yani İslam davetinin rahatlıkla insanlara ulaşmasını garantiye almak, o da olmuyorsa son çare olarak savaşmaktır.[30]

• Yanlış Anlaşılan Bir Hadis

İbni Ömer'den (ra) rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur:

"Ben, Allah'tan başka ilah olmadığına, benim O'nun elçisi olduğuma şahitlik edinceye ve namazı kılıp zekâtı verinceye kadar insanlarla savaşmakla emrolundum."[31]

Bu hadisi şöyle yorumlamışlardır: İnsanlar İslam'a girmedikçe canları ve malları helaldir. Ancak İslam'ı kabul ederlerse canlarını ve mallarını koruma altına alırlar.

Tüm naslar ve Allah Resûlü'nün (sav) uygulamaları bir arada değerlendirildiğinde bu anlayışın yanlış olduğunu anlarız. Şöyle ki;

– Okuduğumuz nas, umumu üzere değildir. Zira Allah (cc) cizye verenlerin de canlarına ve mallarına dokunulmayacağını haber vermiştir.

"Kendilerine Kitap verilenlerden Allah'a ve Ahiret Günü'ne inanmayan, Allah ve Resûl'ünün haram saydığını haram saymayan ve hak (din olan İslam'ı) din edinmeyenlerle alçaltılmış bir şekilde elden cizye verinceye kadar savaşın."[32]

– Yine Allah Resûlü (sav) küfür üzere olsalar bile savaşta yer almayan kadınlara, çocuklara, yaşlılara veya din adamlarına dokunulmasını yasaklamıştır.

27. bk. 22/Hac, 34
28. 2/Bakara, 208
29. 2/Bakara, 193

30. Katl ile kıtali ayırmak, müçtehid imamların dikkat çektiği meselelerdendir. (bk. Dâru'l İslâm ve Dâru'l Harb ve Aslu'l Alâkati Beynehuma, Âbid ibni Muhammed Sufyânî, 199, 222)

Beyhakî (rh) İmam Şâfiî'den (rh) nakleder: Kıtalin katl ile bir ilgisi yoktur. Bir insanla kıtal/savaş helal olduğu hâlde katl (canını ve malını heder etmek) helal olmayabilir. (bk. Fethu'l Bârî, 25 No.lu hadis şerhi)

İbni Teymiye (rh) şöyle der:

"Çünkü kıtal, katlden daha geniştir." (Mecmûu'l Fetâvâ, 28/476)

Bu meseleyi karıştırmanın iki olumsuz neticesi olmuştur:

- Kâfir olması hasebiyle insanların can, mal ve namus emniyetini yok saymak.

- 20. Yüzyılın ilim adamları ve düşünürlerinden bir kısmının, cihadı savunma cihadına indirgeyip, talep/saldırı cihadını inkâr etmesi.

Her iki düşünceyi savunanlar da aynı âlimlerin fetvalarını aktarır. Oysa problem katl ile kıtal meselesini; fitne kalmasın ve otorite Allah'a ait olsun diye yapılan savaş ile insanların can ve mal emniyetini birbirine karıştırmaktır. İki düşünce de iki ayrı ucu temsil etmektedir. Sahih olan, tüm naslarla bir arada amel etmek, Allah Resûlü'nün Kur'ân'ı tatbik ederken sergilediği tüm uygulamaları kabul etmektir.

31. Buhari, 25; Müslim, 22
32. 9/Tevbe, 29

Abdullah ibni Ömer'den (ra) şöyle rivayet edilmiştir:

"Allah Resûlü'nün savaşlarından birisinde bir kadın cesedi görüldü. Bunun üzerine Nebi (sav) kadınların ve çocukların öldürülmesini yasakladı."[33]

İbni Abbâs'tan (ra) rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur:

"Allah Resûlü (sav) ordularını göndereceği vakit onlara şöyle derdi; 'Allah'ın adıyla çıkın ve Allah yolunda, Allah'a karşı kâfir olanlarla savaşın. Anlaşmalarınızı bozmayın, ihanet etmeyin, öldürdüğünüz kişilerin uzuvlarını kesmeyin, çocukları ve rahipleri öldürmeyin!' "[34]

– İbni Teymiyye (rh) der ki: "Hadisin manası şudur: 'Bu gaye gerçekleşinceye dek savaşmakla emrolundum.' Yoksa hadisten murat, 'Her insanla böyle olana dek savaşırım.' değildir. Zira bu (ikinci anlam), nas ve icmaya muhaliftir. O (sav) hiçbir zaman böyle yapmamıştır. Onun sireti şudur: Onunla barış antlaşması yapanlarla savaşmamıştır."[35]

İbni Kayyim (rh) şöyle der:

"Öldürmek, sadece mızrakların mukabilinde vaciptir; küfrün mukabilinde değil. Bundan dolayı savaşmayan kadınlar, çocuklar, yatalak/engelli kişiler, körler ve ibadet ehli kimseler öldürülmezler. Bilakis biz, bizlerle savaşanlarla savaşırız.

İşte bu, Allah Resûlü'nün (sav) yeryüzü halkına karşı takındığı tavırdır. Allah Resûlü (sav) kendisiyle savaşanlarla onlar İslâm'a girinceye veya barış yapıncaya veya onları cizye ile kahrı altına alıncaya kadar savaşırdı. Bundan dolayı askerî birliklerine ve ordularına, düşmanlarıyla savaşacakları vakit bu şekilde emrederdi, tıpkı Bureyde hadisinde geçtiği gibi. Kâfirler İslâm ehli ile savaşmayı bırakır, onlarla anlaşma yapmak ister ve onlara alçaltılmış olarak elden cizye verirlerse bu, hem İslâm ehli hem de müşrikler için maslahat olur.

İslâm ehlinin maslahatına gelince, İslâm için kuvvet olacak malı almaları ve bununla beraber küfrün küçük düşmesi ve alçalmasıdır. Bu durum onlar için, kâfirlerin cizye vermeden bırakılmalarından daha faydalıdır.

Şirk ehlinin maslahatı ise, onlardan geri kalanların, İslâm'ın yücelmesini ve apaçık delillerini gördükleri için veya İslâm'ın haberleri kendilerine ulaştığı için İslâm'ı kabul etme umutlarıdır.

(Bu şekilde) onlardan bazılarının İslâm'a girmeleri kaçınılmaz olur ve bu durum Allah'a, onların öldürülmelerinden daha sevimlidir."[36]

• Allah Resûlü'nün yaşadığımız vakıayla ilgisi olmayan uygulamaları

33. Buhari, 3015
34. Ahmed, 2728
35. Kâidetun Muhtasire fî Kitâli'l Kuffâr, s. 95-96
36. Ahkâmu Ehli'z Zimme ibni'l Kayyim, 1/110

Bu sapmanın bir diğer nedeni, Allah Resûlü Dönemi'nde yaşanan bazı olayların bağlamından koparılması, o hadisenin yaşanmasına sebep olan şartların yok sayılmasıdır. Bu örnekler genelde Allah Resûlü'nün izniyle yapılan özel operasyonlar, küfrün önderlerine yapılan suikastlardır. Ka'b ibni Eşref[37] ve Ebû Râfi'/Sellâm ibni Ebû Hukayk'a[38] yönelik suikastlar bu örneklerdendir. Bu tip örneklerde gözden kaçan önemli noktalar vardır. Bunları şöyle sıralayabiliriz:

– Bir İslam Devleti ve İslam Devleti'nin başında bir imam vardır; yapılan operasyon, imamın emri ve devletin organizasyonuyla yapılmıştır.

– Görevli sahabiler geri döndüklerinde onları koruyup kollayacak bir Nebi, geride bıraktıklarına sahip çıkacak devlet kurumları vardır. Bugün bu işlere kalkışanları koruyacak bir devlet, geride bırakılanlara sahip çıkacak bir İslam toplumu yoktur.

– Allah Resûlü (sav) bu uygulamaları meslek hâline getirmemiş, on yıllık Medine İslam Devleti boyunca iki üç hadise yaşanmıştır. Bizler amellerin meşruiyetini ondan aldığımız gibi ölçüsünü de ondan almak durumundayız.

– Allah Resûlü'nün (sav) özel operasyonlarını dikkatle inceleyen biri, operasyonlardaki gayenin suikast düzenlemek olmadığını; arka planda devlet siyasetini destekleyen bir akıl olduğunu görecektir. Örneğin Ka'b ibni Eşref'e düzenlenen suikast, Yahudileri antlaşmaya zorlama amacı gütmektedir. Gerçekten de bu olay sonrası Allah Resûlü ile antlaşma imzalamaya mecbur kalmışlardır.[39] Bunun bir benzeri de Allah Resûlü'nün (sav) Ebû Bâsir'e verdiği dolaylı izindir. Zira onun sükûtu ikrardır ve ikrar da sünnetin kısımlarındandır. Ebû Bâsir (ra) ve arkadaşlarına verilen izin Mekke'de esir olanlara kaçacak bir alan açmak ve Kureyş'in, "Mekke'den Medine'ye gelenler iade edilir." diye dayattığı antlaşma maddesini iptal etmek içindir. Gerçekten de antlaşma gereği Medine'ye gelemeyen sahabiler özerk bir yapılanma olan Ebû Bâsir'e katılmış, Mekkelilere yaptıkları saldırılar nedeniyle onları zor durumda bırakmıştı. Bunun sonucunda Mekkeliler antlaşma maddesinin iptalini talep etmeye mecbur kalmışlardı.[40]

37. bk. Buhari, 4037; Müslim, 1801
38. bk. Buhari, 4039
39. bk. Ebu Davud, 3000
40. "(Hudeybiye Antlaşması'ndan) Sonra Nebi (sav), Medine'ye döndü. Ardından Kureyş'ten Ebû Bâsir adında bir kişi Müslim olarak geldi.

Kureyşliler onu istemek için iki kişiyi Medine'ye gönderdiler. Adamlar, 'Bize verdiğin sözü hatırla!' dediler.

Bunun üzerine Nebi (sav) Ebû Bâsir'i onlara teslim etti. Onu yanlarına alıp yola koyuldular. Zulhuleyfe'ye vardıklarında kendilerine ait bir hurmalıktan yemek için konaklamışlardı.

Ebû Bâsir, adamlardan birine, 'Senin kılıcın bayağı keskin galiba.' dedi.

Diğeri kılıcı kınından çekerek, 'Evet, Allah'a yemin olsun ki çok keskindir. Ben bunu nice defalar birilerinde denedim.' dedi.

Ebû Bâsir, 'Hele ver bir bakayım.' dedi. Adam kılıcını onun eline verdi.

Ebû Bâsir kılıcı aldığı gibi adamın boynunu vurdu ve adam oracıkta yıkılıverdi. Öteki de kaçıp Medine'ye gitti. Koşarak mescide girdi.

– Bu operasyonların siyasi olduğunun bir diğer alameti, Allah Resûlü'nün (sav) farklı uygulamalarıdır. Örneğin Sumâme ibni Usâl, İslam olunca Mekke'ye hububat satmamaya yemin etmişti.[41] Kureyş, Allah Resûlü'ne haber yollayıp Sumâme'ye (ra) engel olmasını, aksi hâlde Mekke'nin kıtlıktan helak olacağını yazdı. Allah Resûlü de (sav), Sumâme'nin hububat satışına devam etmesini emretti.[42] Yani o (sav), "Bunlar zaten müşrik, canları ve malları bize helal; ayrıca bizimle savaşıyorlar, kıtlıktan ölsünler." gibi bir mantıkla olaya yaklaşmamıştır. Zaten vahye dayalı İslam dini ile beşerî arzu ve ihtiraslara dayalı batıl davetler arasındaki fark tam da buradadır.

Görüldüğü gibi bir nas, bağlamından ve diğer uygulamalardan koparıldığında ortaya çıkan sonuç ile bağlamı içinde ve diğer uygulamalarla bir arada değerlendirildiğinde ortaya çıkan sonuç tamamen farklıdır.

• İslam'ın önceliklerini, şer'i maksatları anlamamak

Bilindiği gibi Allah Resûlü'nün toplumunda Allah'a ve Resûl'üne inanmayan, kâfirlerle iş birliği yapan, Allah Resûlü'ne suikast düzenleyen, bulduğu her fırsatta Allah Resûlü'ne ve müminlere hakaret eden, Allah Resûlü'nün hükümlerini sorgulayan insanlar vardı. Bunlar Allah Resûlü tarafından biliniyor; sahabe bu eylemleri küfür kabul ettiği için bu insanların öldürülmesini istiyordu. Oysa Allah Resûlü zahiren İslam'a mensup -günümüz müşrikleri gibi- bu insanları cezalandırmak şöyle dursun, onları sahabenin gazabından koruyordu. Örnek olsun;

Câbir ibni Abdullah'tan (ra) şöyle rivayet edilmiştir:

"Allah Resûlü (sav) Huneyn'den dönüş yolunda Ci'râne'deyken kendisine bir adam geldi. Bu sırada Bilal'in elbisesinin içerisinde gümüş vardı. Allah Resûlü (sav) bu gümüşten alıp halka dağıtıyordu.

İşte bu gelen adam, 'Ey Muhammed! Adaletli ol.' dedi.

Allah Resûlü de (sav), 'Sana yazıklar olsun! Eğer ben adaletli olmazsam kim adaletli olabilir! Eğer ben adaletli olmazsam sen çok zarar görürsün!' dedi.

Ömer ibni Hattâb da (ra), 'Ey Allah'ın Resûlü, bırak beni şu münafığı öldüreyim.' dedi.

Allah Resûlü (sav) ise, 'İnsanların, benim ashabımı öldürdüğümü konuşmalarından Allah'a sığınırım. Şüphesiz bu ve bunun arkadaşları, Kur'ân okurlar, ama okudukları boğazlarının altına geçmez. Okun avı delip çıktığı gibi İslam'dan çıkarlar.' dedi."[43]

Câbir ibni Abdullah'tan (ra) şöyle rivayet edilmiştir:

"Nebi (sav) ile birlikte gazaya gittik. Etrafında Muhâcirler toplandı ve bir hayli kalabalık oldular. Muhâcirlerden oldukça güçlü, kahraman birisi vardı. Ensâr'dan birisine vurdu.

Ensâr'dan olan kişi de, 'Ey Ensâr yetişin.' dedi.

Muhâcirlerden olan kişi de, 'Ey Muhâcirler yetişin.' dedi.

Nebi (sav) çıkıp dedi ki: 'O şekilde dava yürütmeyi bırakınız; çünkü o çok pis bir şeydir.'

Abdullah ibni Ubeyy ibni Selûl, 'Bizim aleyhimize, taraftarlarını yardıma mı çağırdılar? Andolsun Medine'ye

---

Allah Resûlü (sav) onu görünce, 'Bu korkunç bir şey görmüş.' buyurdu.

Nebi'nin (sav) yanına gelince, 'Allah'a yemin ederim ki arkadaşım öldürüldü. Ben de öldürüleceğim' dedi.

Ebû Bâsir gelerek, 'Ey Allah'ın Nebisi! Allah senin sözünü yerine getirdi ve beni onlara verdin. Sonra Allah beni onların elinden kurtardı.' dedi.

Nebi (sav), 'Vay be bu gerçekten yaman biriymiş! Savaş başlatan adam. Bir de destekçisi olsaydı!' buyurdu.

Ebû Bâsir, Nebi'nin (sav) bu sözünü duyunca kendisini onlara iade edeceğini anladı ve çıkıp Seyfulbahr denilen yere giderek yerleşti. Ebû Cendel ibni Suheyl de onların elinden kaçarak Ebû Bâsir'e katıldı. Artık Kureyş'ten kim Müslim olup çıksa Ebû Basîr'e katılıyordu. Böylelikle onlar büyük bir grup oluşturdular. Kureyşlilerin Şam'a gidecek bir kervanlarının haberini aldıklarında önünü kesip kervandakileri öldürüyor ve mallarını alıyorlardı.

Bunun üzerine Kureyş, Nebi'ye (sav), '**Allah aşkına şunlara haber gönder de kim sana gelirse güvende olsun.**' diye haber yolladı." (Buhari, 2731-2732)

41. Ebû Hureyre'den (ra) şöyle rivayet edilmiştir:

"Nebi (sav) Necid taraflarına bir atlı birlik gönderdi. Bunlar Hanifeoğullarından Sumâme ibni Usâl diye anılan bir adam getirdiler. Onu mesciddeki direklerden bir direğe bağladılar. Nebi (sav) mescide onun yanına çıkarak, 'Ey Sumâme, ne hissediyorsun?' diye sordu.

Sumâme, 'Ey Muhammed, bende (senden yana) hayır (ümidi) vardır. Eğer beni öldürecek olursan kanlı bir caniyi öldürmüş olacaksın. Eğer bana nimet ve ihsanda bulunursan teşekkürle karşılık verecek birisine ihsanda bulunmuş olacaksın. Şayet isteğin mal ise ondan dilediğini iste.' diye cevap verdi.

Sumâme ertesi güne kadar bu hâlde bırakıldı. Sonra ona, 'Ey Sumâme, ne hissediyorsun?', diye sordu.

O da, 'Daha önce söylediğim gibi eğer sen (bana) nimet ve ihsanda bulunursan teşekkürle karşılık verecek bir kimseye nimet ve ihsanda bulunmuş olacaksın.' dedi.

Allah Resûlü (sav) yine onu (kendi hâline) bıraktı.

Ertesi gün yine, 'Ey Sumâme, ne hissediyorsun?' diye sordu.

Sumâme, 'Haberim daha önce söylediklerimden ibarettir.' dedi.

Allah Resûlü (sav), 'Sumâme'yi çözünüz.' diye buyurdu. Sumâme mescide yakın bir yerde bulunan suya gidip yıkanıverdi, sonra gelip mescide girerek şöyle dedi: 'Şahitlik ediyorum ki Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şahitlik ediyorum ki Muhammed onun elçisidir. Ey Muhammed! Allah'a yemin ederim, yeryüzünde senin yüzünden daha çok buğzettiğim bir yüz yoktu. Artık senin yüzün en sevdiğim yüz oluverdi. Allah'a yemin ederim, senin dininden daha çok buğzettiğim bir din yoktu. Artık senin dinin benim en sevdiğim din oluverdi. Allah'a yemin ederim, senin şehrinden daha çok buğzettiğim bir şehir yoktu. Artık senin şehrin benim en sevdiğim şehir oldu. Ben umre yapmak isterken atlı birliğin beni yakaladı. Şimdi ne yapmamı önerirsin?'

Bunun üzerine Allah Resûlü (sav) ona müjde verdi ve umre(sini) yapmasını emretti. Mekke'ye varınca birisi ona, 'Sen dininden mi döndün?' dedi. O, 'Allah'a yemin ederim ki hayır. **Fakat ben Allah Resûlü ile birlikte Müslim oldum. Allah'a yemin ederim, Nebi (sav) bu hususta izin vermedikçe size Yemâme'den bir buğday tanesi dahi gelmeyecektir.**' dedi." (Buhari, 4372; Müslim, 1764)

42. "Bu şekilde Sumâme umre için yola çıktı. Mekke'ye geldiğinde Kureyşliler onun Muhammed'in (sav) dini hakkında konuştuğunu duydular ve 'Sumâme dininden çıktı!' demeye başladılar. Sumâme, 'Vallahi dinden çıkmadım, fakat Müslim oldum. Muhammed'i (sav) tasdik edip ona iman ettim. Sumâme'nin canı elinde olana yemin olsun ki hayatta olduğum sürece Muhammed (sav) izin vermeden (Mekke'ye bağlı kasabalardan biri olan) Yemâme'den size tek bir tahıl tanesi bile gelmeyecek!' dedi ve memleketine gitti.

Memleketine döndükten sonra Mekke'ye erzak taşınmasına engel oldu. **Bundan dolayı Kureyşliler sıkıntılara maruz kaldı. Kureyşliler Allah Resûlü'nün (sav), akrabalık bağları hatırına, erzak taşınmasına izin vermesi için Sumâme'ye mektup yazmasını istediler. Allah Resûlü (sav) bu isteklerini yerine getirdi.**" (Delâilü'n-Nübüvve, 3/199-200)

43. Müslim, 1063

dönecek olursak, daha aziz olan oradan daha zelil olanı çıkaracaktır.' dedi.

Bunun üzerine Ömer (ra) dedi ki: 'Ey Allah'ın Resûlü, bu pis herifi öldürmeyelim mi?'

Nebi (sav) şöyle buyurdu: 'Hayır! Tâ ki insanlar, 'O ashabını öldürüyor.' demesin.' "[44]

Allah Resûlü'nü (sav) bu kâfirleri cezalandırmaktan alıkoyan nedir? İşledikleri cürümler apaçık küfürdür. Şayet hiç inanmamışlarsa asli kâfirlerdir. Şayet inandıktan sonra bu cürümleri işliyorlarsa mürtedlerdir... Allah Resûlü (sav) onları cezalandırmamasındaki hikmeti apaçık şekilde ortaya koymuştur: "İnsanlar, 'Muhammed, ashabını öldürüyor.' demesinler." Çünkü bu insanlar İslam toplumunda yaşıyor, zahiren İslam'a mensuplar, Müslimlerle birlikte namaz kılıyor, oruç tutuyorlar. Kâfir olduklarında hiçbir şüphe yok. Ancak dışarıdan bakan bir gözün bunu ayırt etmesi mümkün değil. Allah Resûlü'nün kendisine benzeyenleri dahi öldürdüğünü düşünen biri, onun (sav) davetine icabet eder mi? Kendisine benzeyenleri dahi öldüren biri, kendine benzemeyenlere neler yapmaz ki? Böyle düşünen biri ne İslam davetini kabul eder ne de gayrimüslim olarak İslam otoritesinde yaşamayı kabul eder...

Yaşadığımız dünya Allah Resûlü'nün (sav) ne denli hikmetli olduğunun en açık kanıtıdır. Şöyle ki; bugün insanlık itikadi, siyasi, askerî, ekonomik... bir kriz yaşamaktadır. Çözüm diye sarıldıkları tüm dallar kırılmakta, her çözüm yeni krizler doğurmaktadır. İnsanlık teorik olarak çözümün İslam'da olduğunu görmekte, içlerinden ilmî namusa sahip olanlar bunu açıkça dillendirmektedir. Ne ki İslam evinin eşiğine gelen insanlık içeriye baktığında, tekbir getirerek birbirini boğazlayan, farklı mezheplere mensup olup birbirinin mabedini -hem de namaz esnasında- bombalayan; birbirinin canını, malını ve namusunu benzer ayetler okuyarak helal gören... bir toplum görmektedir. Yani insanlık, "Muhammed, ashabını öldürüyor." demektedir. Çözümün İslam'da olduğuna teorik olarak ikna olsalar da vakıada gördükleri, onları çekimser kılmaktadır.

Şu bir gerçek ki; insanların hidayetine vesile olmak fazilet, insanları İslam'dan soğutmak ise bir vebaldir.

"(Allah adına yeminle pekiştirdikten sonra sözünüzü tutmayarak) ipini sağlamca eğirdikten sonra onu bozup (eski hâline getiren) kadın gibi olmayın. Bir topluluk diğerinden (sayıca ve malca) daha fazla diye yeminlerinizi aranızda hile ve bozgunculuk aracı edinmeyin. Allah (verdiğiniz sözler ve ettiğiniz yeminlerle) ancak sizi imtihan etmektedir. Anlaşmazlığa düştüğünüz konuları Kıyamet Günü elbette, size açıklayacaktır."[45]

44. Buhari, 3518; Müslim, 2584
45. 16/Nahl, 92

Mucâhid (rh) ayet hakkında şöyle der:

"Cahiliye Dönemi'nde bir topluluk antlaşma yapar, bir toplulukla ittifak kurardı. Daha güçlü ve zengin bir toplum bulunca eski antlaşmayı bozar, güçlü olan toplulukla yeni bir antlaşma yapardı."[46]

Yüce Allah, verdikleri sözü bozmak suretiyle insanları Allah'ın yolundan alıkoyarlarsa sahabenin de ayaklarının kayacağını ve azabı tadacaklarını söyler:

"Yeminlerinizi tuzak ve bozgunculuğa alet edinmeyin. Yoksa (istikamet üzere) yere sağlam basmasından sonra ayak kayar ve Allah'ın yolundan alıkoyduğunuz için kötülüğü (azabı) tadarsınız. Ve sizin için büyük bir azap olur."[47]

Söze bağlılık, evrensel bir ahlak yasasıdır. Daha güçlü bir toplumu görünce sözünü bozan insan/toplum, hiç kimseye güven vermez. Onlar ve mensup oldukları din, insanlara itici gelir. Bu evrensel yasanın bir benzeri şudur: İnsanlar tabiatı itibarıyla medenidir; bir arada, birbirlerinin can, mal ve namusundan emin olarak yaşamak isterler. Bunu zedeleyen her şey, onlar için ahlaksız ve güvensizdir. Allah Resûlü'nün (sav) savaştığı insanlara dahi savaş biter bitmez gösterdiği alicenaplık; vahiy öncesi ve sonrası dönemde en dikkat ettiği ahlakın güvenilirlik olması gündemimizden hiç düşmemelidir... Zira İslam tebliğ dinidir; amacı, yeryüzünde fitnenin sonlanması ve otoritenin Allah'a ait olmasıdır. Bu hedefi gerçekleştirirken cihad, yalnızca bir araçtır; hem de asli araçlardan değil, davet ve İslam'ın otoritesini kabul seçeneklerinden sonra başvurulan son çaredir. Hâliyle öncelikli hedefi davete icabet ve davete icabet etmeseler de İslam devletinin vatandaşı olmayı kabul ettirmektir. Her iki hedefin gerçekleşmesi güvene bağlıdır. Müslimlerin can, mal ve namus emniyetine karşı hassas olduğunu gören insanlar, İslam toplumuna güven duyarlar.

Sonuç

Girişte sorduğumuz soruların Allah Resûlü'nün tebliğ ettiği ve amelî olarak yaşadığı dinde karşılığı yoktur. Onun (sav) bazı uygulamalarını bağlamından kopararak, diğer uygulamalarıyla ilişkisini keserek ve İslam'ın asli gayeleri yok sayılarak ulaşılmış neticedir. Bu usul hatası, iki ayrı uç anlayışı doğurmuştur: İlki; modernizmin ve kusurlu dünya düzeninin etkisinde kalarak saldırı/talep cihadını nefyetmek ve İslam cihadını, savunmaya indirgemek. İkincisi; şirk nedeniyle insanların can, mal ve namus emniyetini hiçe sayıp, mafyöz tiplerin/grupların oluşmasına zemin hazırlamak. Hırsızlık, dolandırıcılık ve ahlaksızlığı İslam'ın en şerefli amellerinden olan cihadla meşrulaştırmaya çalışmak.

Selam ve dua ile...

46. Tefsîru İbni Ebî Hâtim, 7/2300, 12646 No.lu rivayet; Tefsîru't Taberî, 17/286, Nahl Suresi 92. ayetin tefsiri
47. 16/Nahl, 94

Bİ'Rİ MAUNE VAKIASI

Enes YELGÜN
enesyelgun@tevhiddergisi.org

Hamd Allah'a; salât ve selam, O'nun Resûl'üne olsun...

Recî' Vakıası üzerinden henüz çok kısa bir süre geçmişti ki İslam toplumunu derinden yaralayan başka bir ihanet daha vuku buldu. Ebû Bera Medine'ye gelip Allah Resûlü'nden, kavmi için davetçi istedi. Akabinde Recî'de yaşanana benzer bir olay daha tarihe geçmiş oldu. Önce Bi'ri Maune olarak adlandırılan bu olayı siyer kitaplarından aktaralım, sonrasında hangi dersler çıkartmamız gerektiğine dair notlarımızı paylaşalım:

"Ebû Bera ibni Amir, Allah Resûlü'nün (sav) yanına Medine'ye geldi. Allah Resûlü de (sav) onu İslam'a davet etti. O ise Müslim olmadı, fakat İslam'dan da uzaklaşmadı.

Ve şöyle dedi: 'Ey Muhammed! Ashabından Necid halkına birtakım adamlar göndersen de onları senin emrine davet etseler, umarım ki sana icabet ederler.'

Allah Resûlü de (sav) şöyle buyurdu: 'Ben onlar için Ehl-i Necid'den korkarım.'

Ebû Bera dedi ki: 'Ben onlara kefilim. Onları gönder de insanları İslam'a davet etsinler.'

Allah Resûlü de (sav) onlara hicretin dördüncü yılı Safer ayında, kendilerine 'Kurra' ismi verilen, Ensâr'dan yetmiş kişiyi gönderdi. Allah Resûlü (sav) onların başına Ben-i Saide'nin kardeşi olan ve kendisine 'ölüme süratli koşan' lakabı verilen Münzir ibni Amr'ı emîr tayin etti.

Sahabiler gitti ve Ben-i Amir'in yurdu ile Ben-i Suleym'in arazileri arasında olan Bi'ri Maune'de konakladılar. Sahabiler kuyunun başına indiklerinde Haram ibni Milhan'ı, Allah Resûlü'nün (sav) mektubuyla birlikte Allah düşmanı Âmir ibni Tufeyl'e gönderdiler. Âmir mektuba bakmadı bile. Üstelik Haram ibni Milhan'ın üzerine saldırıp onu öldürdü."[1]

Bu olayda dikkatimizi çeken ilk husus Allah Resûlü'nün insanların hidayeti için gösterdiği özel çabadır. Medine'de kendisine gelen bir kabile reisine de sıradan bir bedeviye de yer ayırmış, onlara davetini ulaştırmıştır. Ebû Bera, Müslimlerle anlaşıp onları koruyacak bir müttefik olmasına rağmen Nebi (sav) onun İslam'ı için daha fazla uğraş vermiştir.

Zaten daha yeni Recî' Vakıası yaşanmışken yetmiş mümini şirk beldesine göndermenin tek izahı hidayet olmaları ümidiyle bir adım atmaktır.

Allah Resûlü (sav), Recî' Vakıası'nın acısı hâlâ sürüyorken yeni bir ihanetten endişe ediyor ve bunu Ebû Âmir ile paylaşıyor. Ancak Ebû Âmir davetçileri himaye edince Allah Resûlü ashabını gönderiyor.

Bu kısımda olayın hem emir sahiplerine hem de tabilere bakan yönleri vardır.

Emir sahipleri; istişare, mesele üzerine tefekkür, olayın kendine özel vakıasının gerektirdiği tedbirleri alma ve sonuç olarak tevekkül etme eylemlerini yapmışlarsa zahiren ortaya çıkan sonuç zarar gibi gözükse de bir şekilde aslında hayırdır. Böyle durumlarda emîrlerin güvenilirliğini sorgulamak, yaşanan hadisede ortaya çıkan zarardan daha büyük hasara neden olabilir.

1. Siret-i İbn-i Hişam, 3/260 vd.

Kaynak: Siyer Atlası, Sami ibni Abdullah el-Mağlûs, Siyer Yayınları, s. 255

Emir sahipleri de birer insandır. Aldıkları kararlarda şer'i usullere bağlı kalmışlarsa neticede çok acı sonuçlar çıksa da sorumlu tutulmazlar. Allah Resûlü (sav) genel bir uygulama olarak başka beldelere davetçiler gönderiyor ve aynı zamanda bu girişimin meyvelerini de alıyor. Ancak bununla beraber Recî' Vakıası ya da daha hafif zarar veren hadiseler de gerçekleşebiliyor.

İşte burada Allah Resûlü (sav), zarar ve fayda ihtimallerini hesaba katıp bir karar alıyor. Arap toplumunda söz, himaye kavramları çok mühimdir. Ebû Amir'in koruma sözünü vermesi Peygamber'i (sav) bu amele sevk eden en önemli etken oluyor.

Emir sahipleri; istişare, mesele üzerine tefekkür, olayın kendine özel vakıasının gerektirdiği tedbirleri alma ve sonuç olarak tevekkül etme eylemlerini yapmışlarsa zahiren ortaya çıkan sonuç zarar gibi gözükse de bir şekilde aslında hayırdır. Böyle durumlarda emîrlerin güvenilirliğini sorgulamak, yaşanan hadisede ortaya çıkan zarardan daha büyük hasara neden olabilir. Zaten sahabe de bu eğitimin bir parçası olarak Recî' ve Bi'ri Maune olaylarında Allah Resûlü'ne (sav) bir eleştiri yöneltmediler. O kadar ki münafıkların dahi bu konuyu gündemleştirdiğine dair bir nakle, siyer kitaplarında rastlamamaktayız.

Hadisenin bu boyutu günümüzle kıyaslanırsa bir sorumluya söz vermiş her bireyin tefekkür etmesi zorunludur. Ne yazık ki emir sahiplerinin aldığı kararların öncesi ve sonrasıyla ilgili süreçlerin nasıl olması gerektiğine dair şer'i bilgi eksikliği; fertleri yanlış söylem, eylem ve düşüncelere sevk etmektedir.

Kimisi alınan kararların hepsinin kendisiyle de istişare edilmesi gerektiğine inanmakta, bir diğeri neticede bir zarar doğmuşsa bunu genelleştirip sorumlunun hemen değiştirilmesi gerektiğini ileri sürmekte, bazısı alınan tedbirler ve yapılan istişareleri yani olayın arka planını bilmeden konuşup ahkam kesmekte...

Özetle; emir sahipleri insandır, hata yapar. Mühim olan; kasıt var mı, kararın öncesinde şer'i usullere riayet edilmiş mi ve bu münferit bir hadise mi, bunları tespit edip ıslah etmeye çalışmaktır.

Bu hadisenin tabilere bakan diğer yönü, sahabilerin -bilhassa davetçi olanların- gösterdiği tavırdır. Henüz Recî'de şehit olan kardeşlerinin kanı kurumamışken Allah Resûlü (sav) yetmiş sahabeye bir nevi, "Haydi ölüme gidin!" diyor. Kimse de dönüp itiraz etmiyor, imada ya da tepkide bulunmuyor. Davetçiler bir yana, toplumun geri kalanı ya da bu insanların aileleri, başlangıçta ya da katliam haberini aldıklarında hesap sorma girişiminde bulunmuyorlar.

Bu sadece emîre itaat mefhumuyla anlaşılacak bir konu değildir. Asıl mesele işler arasında ayrım yapmadan her şeye kulluk gözüyle bakıp Allah'ın (cc) takdirine razı olmaktır. Öyle ki katliama tanıklık etmiş ve yaralı olarak kurtulmuş Ka'b ibni Zeyd, Hendek Günü'ne kadar yaşayıp o savaşta şehit ediliyor. Yani yaşadığı hadiseden dolayı eleştirmek, kenara çekilmek bir yana mücadelesini ve kulluğunu sürdürüyor.

Bu bölümle ilgili dikkatimizi çeken son nokta, müşrik de olsalar insanlarla ilgili genelleştirme, başka bir deyişle etiketleme yapmamamız gerektiğidir. Yaşanan hadisede hainliğin başını çeken Âmir ibni Tufeyl, bazı kavimlere gidip katliama katılmalarını söylüyor. Ancak onlar müşrik de olsalar Peygamber (sav) ile yaptıkları anlaşmaya bağlı kalacaklarını söyleyip bu hainliğe ortak olmuyorlar. Diğerleri ise Âmir'e katılıp savaş için hiçbir hazırlığı olmayan insanları şehit ediyorlar.

Bazı sebeplere, olaylara dayanarak genelleştirme yapmak geçmişin ve günümüzün, çok büyük ihtimalle de geleceğin hastalıklarından birisidir. Evet, her taifenin belli başlı sıfatları vardır. Şirk ehlinin, Ehl-i Kitab'ın, nifak ehlinin... Ama bu, istisnasız bir şekilde her zaman ve mekânda bu taifelerin tüm fertlerinin aynı özellikleri barındıracağını göstermez:

"Ehl-i Kitap'tan öylesi vardır ki ona bir kantar (altın) emanet etsen, onu sana geri verir. Öylesi de vardır ki ona bir dinar versen üstüne durmadığın müddetçe sana geri vermez. (Bunun nedeni) onların şöyle demeleridir: 'Ümmilere karşı (yaptıklarımızda) bir sorumluluğumuz yoktur. (Malları bize helaldir.)' Bilerek Allah'a karşı yalan söylüyorlar."[2]

Müminin, düşmanı da olsa insanlara adaletle muamele etme sorumluluğu vardır. Şayet bu genelleştirme haksız düşünce ve davranışa neden olacaksa bundan sakınmalıdır. Hele ki istisnalar üzerinden yapılan genelleştirmelerden en fazla kardeşleriyle beraber kendisi etkileniyorken bu, mümin için daha da önem kazanır.

Duamızın sonu, âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamdetmektir.

2. 3/Âl-i İmrân, 75

KAVLU'L FASL

EY İMAN EDENLER, KALKIN!

Talha AKMAN
talhaakman@tevhiddergisi.org

يَٓا اَيُّهَا الَّذ۪ينَ اٰمَنُٓوا اِذَا ق۪يلَ لَكُمْ تَفَسَّحُوا فِي الْمَجَالِسِ فَافْسَحُوا يَفْسَحِ اللّٰهُ لَكُمْۚ وَاِذَا ق۪يلَ انْشُزُوا فَانْشُزُوا يَرْفَعِ اللّٰهُ الَّذ۪ينَ اٰمَنُوا مِنْكُمْۙ وَالَّذ۪ينَ اُو۫تُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍۜ وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَب۪يرٌ

"Ey iman edenler! Size meclislerde: 'Yer açın/Açılın!' dendiğinde, yer açın ki Allah da size (cennetinde) yer açsın. Size (Allah'a ve Resûl'üne itaat olan bir konuda) 'Kalkın!' dendiğinde, kalkın ki Allah sizden iman edenleri ve kendilerine ilim verilenleri derecelerle yükseltsin. Allah, yaptıklarınızdan haberdardır."[1]

Allah'ın adıyla,

Allah'a (cc) hamd, Resûl'üne salât ve selam olsun.

Biz Müslimler, dinimizin bir gereği olarak müşterek yaşıyoruz. Ferdî/Yalnız bir şekilde yaşamak dinimizce yasaklanmış ve hep birlikte, cemaat olarak bu dini yaşamamız emredilmiştir:

"Allah'ın (cc) ipine hep beraber/topluca tutunun ve ayrılığa düşmeyin."[2]

"Kendilerine apaçık deliller geldikten sonra ihtilaf edip ayrılığa düşenler gibi olmayın. Bunlar için büyük bir azap vardır."[3]

"Size cemaatleşmek gereklidir. Fırkalaşmaktan sakının. Şeytan bir kişi ile beraber, iki kişiden ise uzaktır. Kim cennetin ferahlığını istiyorsa cemaate yapışsın."[4]

Bir bütün olarak yaşadığımız dinimizde, müminler olarak paylaştığımız ortamlarımızda, faaliyetlerimizde ve meclislerimizde dikkat etmemiz gereken bazı hususlar vardır. Bize toplu bir şekilde dinimizi yaşamamızı emreden İslam, bunu yaparken nelere dikkat etmemiz gerektiğini de çok açık bir şekilde öğretmiştir. Mücadele Suresi'nin 11. ayeti, bu hususta bize ders veren ayetlerden biridir.

Allah'a ve Resûl'üne itaat olan bir konuda hayırlı bir amele, İslam için bir hizmete çağrıldığımızda o çağrıya icabet etmemiz bizim hem dünyada hem de ahirette derecelerimizin artmasına vesile olacaktır. Allah'ın emirlerine karşı kişinin tevazusu dünya ve ahirette derecelerin yükselmesi demektir.

1. 58/Mücadele, 11
2. 3/Âl-i İmrân, 103
3. 3/Âl-i İmrân, 105
4. Tirmizi, 2165; Ahmed, 114

Allah ve Resûl'ü, kalpleri ve ruhları bu şekilde eğitmekte ve arındırmaktadır. Teşvik ve duyarlılık üslubuyla müminlere toleransı, gönül zenginliğini ve itaati öğretmektedir. Çünkü din, motamot yerine getirilen yükümlülüklerden ibaret değildir. Din, bilinçteki bir dönüşüm ve vicdandaki bir duyarlılıktır.

Bu ayet-i kerimenin nüzul sebebine baktığımızda İbni Ebî Hâtim'in şu rivayetini görüyoruz:

Allah Resûlü (sav) bir cuma günü Suffa'da ashabıyla birliktedir. Ancak Allah Resûlü'nün (sav) bulunduğu yer dar bir alandır. Nebi (sav) Bedir ashabından olan Ensâr ve Muhacir ile birlikteyken başka kişiler daha gelir, ancak yer olmadığı için Allah Resûlü'nün (sav) karşısında ayakta kalırlar. Kimsenin onlara yer vermemesi ve ayakta kalmalarından dolayı Nebi (sav) rahatsızlık duyar ve etrafından bazı sahabileri kaldırıp yeni gelenlerin onların yerlerine oturmasını ister. Meclisten kaldırılan sahabilerin rahatsızlıkları yüzlerinden belli olur. Bunun üzerine münafıklar bunu müminler aleyhine kara propaganda malzemesi hâline getirir ve Allah Resûlü'nün (sav), ashabı arasında adil olmadığını iddia ederler. Bunun üzerine Allah Resûlü (sav) şöyle buyurur: "Kardeşi için yer açana Allah (cc) merhamet etsin."[5] Bundan sonra insanlar meclislerinde birbirlerine yer açtılar ve bunun üzerine cuma günü bu ayet-i kerime nazil oldu.

Bu ayet-i kerimeden öğrendiğimiz genel kaide ise şudur: Ceza (Görülecek karşılık), amelin cinsindendir. Kişi ne yaparsa karşılığını, yaptığının cinsinden alacaktır. Ayette Allah (cc), "Yer açın ki Allah da size cennetinde yer açsın." buyurmaktadır. Buradaki genişliğin, kabir genişliği/ferahlığı olduğu da söylenebilir.

Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur:

"Kim Allah (cc) için bir mescid inşa ederse Allah da (cc) ona cennetinde bir ev inşa eder."[6]

Başka bir hadiste, "Kim zorda kalmışın işini kolaylaştırırsa Allah da (cc) dünya ve ahirette onun işini kolaylaştırır. Kim bir Müslim'in ayıbını örterse Allah da onun dünya ve ahirette ayıbını örter. Kul, kardeşinin yardımında olduğu müddetçe Allah da kulunun yardımındadır."[7]

5. Mevsûatu't Tefsîri'l Me'sûr, 21/427-428, 75990 No.lu rivayet
6. Buhari, 450; Müslim, 533
7. Müslim, 2699

"Size (Allah'a ve Resûl'üne itaat olan bir konuda) 'Kalkın!' dendiğinde, kalkın ki Allah sizden iman edenleri ve kendilerine ilim verilenleri derecelerle yükseltsin."

Allah'a (cc) ve Resûl'üne (sav) itaat olan bir konuda hayırlı bir amele, İslam için bir hizmete çağrıldığımızda o çağrıya icabet etmemiz bizim hem dünyada hem de ahirette derecelerimizin artmasına vesile olacaktır. Allah'ın emirlerine karşı kişinin tevazusu dünya ve ahirette derecelerin yükselmesi demektir. Tıpkı Ömer'in (ra) İbni Ebza hakkında, "Allah (cc) bu Kur'ân'la bazı insanların derecelerini yükseltir ve bazı insanların da derecelerini düşürür."[8] dediği gibi. İslam'a hizmet alanında bir çağrıya icabet edeceğimiz zaman bu icabetin bizlerin dünya ve ahirette mertebesinin artmasına vesile olacağını bilmemiz gerekir.

Bu ayet-i kerimeden öğrendiğimiz bir diğer husus, tolerans ve anlayış sahibi olmaktır. Müminler birbirlerine karşı hoş görülüdür, birbirlerine engel olmaz, birbirlerine sevgi ve merhametle yaklaşırlar. Bir mümin diğer bir kardeşine yerini verirken veya yeni gelen bir misafire yer açarken memnuniyetle bunu yapar. Bunu sadece mescid ya da meclisler ile sınırlandırmamak gerekir. Bu, genel olarak tüm sosyal hayatımızı kapsayan bir durumdur. Ticarette, eğitimde, İslam'a hizmette, insanlarla ilgilenirken, muhacire ensar olurken... her alanda müminlerin birbirlerine karşı tolerans ve gönül genişliğine sahip olması gerekir.

Bununla birlikte herhangi bir ihtiyaçtan dolayı bir emîr/sorumlu bizlerin ortamda bulunmamasını isteyebilir, ortamdan çıkmamızı talep edebilir. Burada bize düşen, bunun Allah'ın (cc) emrine icabet olduğunu ve bununla dünya ve ahiretteki mertebemizin yükseleceğini düşünerek icabet etmektir.

Allah (cc) ve Resûl'ü (sav), kalpleri ve ruhları bu şekilde eğitmekte ve arındırmaktadır. Teşvik ve duyarlılık üslubuyla müminlere toleransı, gönül zenginliğini ve itaati öğretmektedir. Çünkü din, motamot yerine getirilen yükümlülüklerden ibaret değildir. Din, bilinçteki bir dönüşüm ve vicdandaki bir duyarlılıktır.

Bu ayet-i kerimeden öğrendiğimiz bir diğer husus, ilim ehlinin faziletidir. Allah (cc) burada hususi olanı umumi olana atfetmiştir. "İman edenler" umumiyetine "ilim verilenler" de dâhildir, ancak Allah ilim ehlini ayrıca zikrederek onların faziletine vurgu yapmıştır.

Rabbani ilim ehlinin; yani öğrendikleriyle amel eden, öğrendiklerini insanlara ulaştıran ve hakkı gizlemeyen âlimlerin Allah (cc) katında çok büyük bir yeri vardır.

Allah (cc), kendisinden başka hiçbir ilahın olmadığına melekleri ve Rabbani olan âlimleri şahit tutmuştur:

"Allah'tan başka hiçbir ilah olmadığına (ibadeti/kulluğu

8. Müslim, 817

hak edenin yalnızca Allah olduğuna), Allah, melekler ve adaleti ayakta tutan ilim adamları şahitlik etti. O'ndan başka ilah yoktur. O, (izzet sahibi, her şeyi mağlup eden) El-Azîz, (hüküm ve hikmet sahibi olan) El-Hakîm'dir."[9]

Allah (cc), Resûl'üne (sav) indirdiği risaletin hak olduğunu bilenlerin ilim ehli olduğunu haber vermiştir:

"Kendilerine ilim verilenler, Rabbinden sana indirilenin hakkın ta kendisi olduğunu, (izzet sahibi, her şeyi mağlup eden) El-Azîz ve (her daim övgüyü hak eden ve varlık tarafından övülen) El-Hamîd olan (Allah'ın dosdoğru) yoluna hidayet ettiğini bilirler."[10]

"Ebu'd Derdâ (ra) bir gün Dımeşk mescidinde otururken bir adam geldi ve ona dedi ki: 'Ey Ebu'd Derdâ! Ben buraya Medine'den geliyorum. Allah Resûlü'nden (sav) bir hadis aktardığını işittim.'

Ebu'd Derdâ, 'Buraya başka herhangi bir ihtiyaç için gelmedin mi?' diye sordu.

Adam, 'Hayır!' dedi.

Ebu'd Derdâ, 'Ticaret için de mi gelmedin?' dedi.

Adam yine, 'Hayır.' dedi.

'Buraya sadece bu hadisi dinlemek için mi geldin?' diye sordu Ebu'd Derdâ.

Adam, 'Evet, sadece bunun için geldim.' dedi.

Bunun üzerine Ebu'd Derdâ (ra), 'Ben Allah Resûlü'nü (sav) şöyle derken işittim.' der ve aktarır:

'Kim ilim öğrenmek için bir yola girerse Allah da (cc) onu cennetin yoluna iletir. Muhakkak ki melekler ilim talebelerinden razı olmalarından dolayı kanatlarını onların önüne sererler. Yer, gök ve sudaki balık; ilim talebesi için dua eder. Âlimin abide olan üstünlüğü, Bedir gecesi dolunayın diğer yıldızlara olan üstünlüğü gibidir. Muhakkak ki âlimler peygamberlerin vârisleridir ve peygamberler miras olarak dinar ve dirhem bırakmazlar, onların mirası ilimdir. Kim onu elde ederse muhakkak ki büyük bir pay edinmiştir.' "[11]

Bu, Allah'ın fazlıdır ve Allah (cc) fazlını dilediğine verir, dilediğinin derecesini yükseltir:

"Biz dilediğimizin derecelerini yükseltiriz. Her bilenin üzerinde daha iyi bilen biri vardır mutlaka."[12]

Davamızın sonu, âlemlerin Rabbi olan Allah'a (cc) hamdetmektir.

9. 3/Âl-i İmrân, 18
10. 34/Sebe', 6
11. Ebu Davud, 3641; Tirmizi, 2682
12. bk. 12/Yûsuf, 76

Enes DOĞAN
enesdogan@tevhiddergisi.org

ALLAH RESÛLÜ'NÜN ÜMMETİNE DÜŞKÜNLÜĞÜ

Allah Resûlü -ümmetine düşkünlüğünün bir tecellisi olarak- ümmeti adına endişelenmiştir, dedik. Örneğin, onlar adına saptırıcı imamlardan, dili âlim münafıktan, dünyanın süs ve ziynet kapılarının açılışı ve bunda hakkı gözetmemelerinden, dünyaya dalmak ve onda rekabetten, Lut Kavmi'nin amelinden, Deccal'in fitnesinden, dilden, küçük şirke/riyaya düşmekten... korkmuştur.

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla,

Allah'a hamd, Resûl'üne salât ve selam olsun.

Sünnetin muhafazasını/öğrenilmesini sağlayan etkenlerden biri, Allah Resûlü'nün (sav) bu konudaki çabası ve çalışmalarıdır. Bu konuyu incelemeye geçmeden önce onun (sav), ümmetine ne kadar düşkün ve hırslı olduğu üzerinde durmamız iyi olacaktır. Çünkü bu, Sünneti öğretme çabasının altında yatan etkenlerden biridir.

Allah Resûlü'nün (sav), ümmetine olan düşkünlüğünün ve hırsının manasını şöyle açıklayabiliriz: O (sav), ümmeti için dünyevi ve uhrevi faydaları istemiş ve buna götüren yolları öğretmiştir. Ayrıca dünyevi ve uhrevi zararlara uğratabilecek şeyleri ümmetine gösterip bunlardan sakındırmıştır. Tüm bunları yaparken de ümmetinin üzerine titremiş, hem kendi ashabını hem de henüz görmediği kardeşlerinin durumunu dert edinmiş ve bu düşünceler, gecesinden sabahına, sabahından akşamına ona (sav) eşlik etmiştir.

Yüce Allah'ın onun hakkında şöyle buyurması, ümmetine düşkünlüğünü göstermesi açısından yeterli değil midir?

"Andolsun ki size, içinizden olan, sizi zora sokan şeylerin kendisine ağır geldiği, size pek düşkün, müminlere karşı şefkatli ve merhametli olan bir resûl gelmiştir."[1]

Bu ayet, Allah Resûlü'nü (sav) öven; onun güzel vasıflarını, yüce ahlakını; ümmetine karşı rahmet, şefkat, acıma, yumuşaklık, samimiyet, hayır ve iyilikle dolu kalbini anlatan ayetlerden biridir.[2] Ayrıca Allah (cc) burada, kulları üzerindeki büyük nimetlerinden birini hatırlatmaktadır. Allah Resûlü'nün (sav), ümmetiyle ilişkisindeki temel özellikleri -en belirgin ve öz olarak- anlattığı için bu ayet üzerinde biraz duralım.

Ayette Allah Resûlü'nün (sav) şu sıfatları yer almaktadır:

"Size içinizden/kendinizden olan bir resûl geldi."

Seyyid Kutub (rh) şöyle der:

"Ayeti kerimede, 'Size sizden bir rasul gelmiştir.', demiyor da 'kendinizden' buyuruyor. Bu ifade son derece derin bir hassasiyeti ve köklü bir bağlılığı ifade eder. Müminleri

1. 9/Tevbe, 128
2. bk. Et-Tefsiru'l Hadis, 7/481

Peygamber'e bağlayan bağın şeklini gayet güzel açıklar... Peygamber de kendi içlerinden biridir. Peygamber'in onlara bağlılığı, şahısların şahıslara bağlılığı cinsindendir. Ve bu bağlılık şüphesiz çok daha derin ve duygulandırıcıdır."[3]

Ayette "siz" diye bahsedilenlerin kim olduğu hususunda farklı görüşler vardır. Buna, ayetin ilk muhataplari olarak Kureyş ve Araplar; sonra tüm insanlar ve cinler dâhildir.[4] Çünkü Allah Resûlü (sav), Arapların en üstün nesebinden seçilmiş ve Araplar arasında risaletle görevlendirilmiş olsa da tüm insanlara ve cinlere gönderilmiştir. Ayrıca onun risaleti kıyamete kadar tüm zamanı da kapsar.[5] Bu, Allah Resûlü'nün (sav) aşağıda okuyacağımız sıfatlarının daha geniş, kapsayıcı, aşkın ve derin olduğunu gösterir. Çünkü Allah Resûlü sayıca az; zaman, mekân ve cins olarak dar çerçevede olan bir kitle için değil, çok daha geniş bir kitle için bu duyguları hissetmiştir. Tıpkı bir mahallenin durumunu dert edinen kişiyle bir evin içindeki birkaç kişiyi dert edinen kişi arasında duyarlılık derecesindeki fark gibi... Bunu aklımızda tutalım ve devam edelim:

"Sizi zora sokan şeyler kendisine ağır gelir."

Ayetteki "مَا عَنِتُّمْ/zora sokan şeyler" şu anlama gelir: Zor, ağır, meşakkat, güç, tahammül edilemez, dayanılamaz, içinden çıkılamayacak derecede dar ve sıkıntılı, korku ve helak taşıyan zor iş...[6] Bu kelime Kur'ân'da zina için de kullanılmıştır.[7] Çünkü zina hem dünyada hem de ahirette[8] tahammülü güç, korkulan ve helak içerikli sonuçlara sebep olur. Yine bu kelime şer'i hükümlerde zorlaştırma konusunda da kullanılmıştır.[9]

Ayetteki "عَزِيزٌ عَلَيْهِ/kendisine ağır gelir" kısmının manası, "Ümmetine zor ve ağır olan şeyler, Allah Resûlü'ne de ağır gelir." şeklindedir. Ümmetini zora sokan şeylerin Allah Resûlü'ne de (sav) pek ağır olmasının tecellileri olarak şunları söyleyebiliriz:

a. Allah Resûlü (sav), şer'i hükümlerde kolaylaştırma yolunu tutmuştur. Ümmetine zorluk vermemek için bazen, yapacağı veya emredeceği şeyleri -çok istemesine rağmen- terk etmiştir.

Âişe Annemizden (r.anha) şöyle rivayet edilmiştir:

"Allah Resûlü (sav) iki iş arasında muhayyer bırakıldı mı, günah olmadığı sürece mutlaka en kolay olanı seçerdi. Eğer günah ise insanlar arasında ondan en uzak duran kişi o olurdu."[10]

3. Fî Zılâl-il Kur'ân, 7/472
4. bk. İbni Teymiyye Tefsiri, 5/183-184
5. bk. 6/En'âm, 130; 7/A'râf, 158
6. bk. El-Mufredât, s. 691; Mu'cemu Mekâyisi'l Luğa, 4/150
7. "Bu (cariyelerle evlilik izni) sizden zinadan/الْعَنَتَ korkanlar içindir." (bk. 4/Nisâ, 25)
8. Nasuh tevbe sonrası Allah'ın dilerse bağışlaması durumu dışında…
9. "Şayet Allah dileseydi (onların mallarına dokunmamanızı, şayet dokunursanız bozulandan mesul olacağınızı söyleyerek) sizi zora sokabilirdi." (2/Bakara, 220) (لَأَعْنَتَكُمْ)
10. Buhari, 3560; Müslim, 2327

Çocukların dünya ve ahiret hayrını en çok elde ettikleri kişi, babadan çok, Allah Resûlü'dür... İşte bunun için ümmeti onu, "Anam babam sana feda olsun!" diye yâd eder! Anam babam sana feda olsun, ey Allah'ın Resûlü!

Allah Resûlü'nün (sav), ümmetine meşakkat olmasın diye her abdest ve namaz öncesinde misvak kullanmayı kesin bir emir olarak emretmekten kaçınması,[11] yatsı namazını geç kılmayı kesin olarak emretmekten kaçınması,[12] çocuk sahibi annelere meşakkat olmasın diye cemaatle namazı uzun tutmaktan kaçınması,[13] yaşlı, zayıf ve ihtiyaç sahibi olan kişilere meşakkat olmasın diye cemaatle namazın kısa tutulmasını emretmesi,[14] farz kılınır ve ümmeti bunun altından kalkamaz endişesiyle Ramazan gecelerinde namaz kılmak için çıkmaması...[15] Bunlar Allah Resûlü'nün (sav), ümmeti için kolaylaştırma örneklerinden olduğu gibi ümmetine karşı ne kadar yumuşak kalpli olduğunu da gösterir.

Âişe Annemizden (r.anha) şöyle rivayet edilmiştir:

"Allah Resûlü (sav) işlemekten zevk aldığı ve sevdiği bazı amelleri, insanlar da kendisine uyup amel ettikleri için farz kılınabilir endişesiyle terk etmiştir..."[16]

O (sav), şer'i mükellefiyetler karşısında nasıl davranılacağına dair oluşabilecek kafa karışıklıklarını da gidermiştir.

Ebû Hureyre'den (ra) rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur:

"Bu din gerçekten kolaylıktır. Hiç kimse dini zorlaştırmaya kalkmasın, mağlup olur. O hâlde, doğru yolu takip edin, bu yola yaklaşın, müjdeleyin ve imrendirin, kolaylaştırın, günün erken vaktinden, gece serinliğinden ve gecenin de bir miktar vaktinden istifade edin."[17]

b. Allah Resûlü (sav) ümmetine uhrevi zorlukları atlatmanın rehberliğini de yapmıştır. O (sav) ahiret hayatının zorluklarından kolaylığına, korkularından emniyete, helakından felaha çıkışın vesilelerini göstermiştir. Çünkü o (sav) ümmetinin ahirette de zor ve ağır şeylerle karşılaşmasını istememiştir. Ahiretteki zorluk, ölümle başlayan

11. bk. Buhari, 887, 7240; Müslim, 252; Ahmed, 7412
12. bk. Buhari, 571; Müslim, 639
13. bk. Buhari, 707
14. bk. Buhari, 705; Müslim, 465
15. bk. Buhari, 729; Müslim, 761
16. Buhari, 1128; Müslim, 718
17. Buhari, 39; Nesai, 5034

Allah, Resûl'ünü kendisine ait bu iki isimle isimlendirmiştir. Yani Allah Resûlü, yaşamıyla ve bu iki sıfatı ahlak edinmiş bir kişi olarak bunun en iyi örneğidir. Ümmetiyle muamelesinde onlara karşı son derece şefkatli ve merhametlidir.

sürecin zorluklarıdır. Ruhun kabzedilmesi, kabir sorgusu ve azabı, hesap ve cehennem gibi…[18] Nitekim Tevbe Suresi 128. ayetin bağlamında cihadla ilgili hükümler bulunur. Cihad amelinin çeşitli zorlukları vardır. Sefere hazırlık, yolun güçlüğü ve uzunluğu, her fırsatta İslam toplumuna zarar vermeyi amaçlayan ve savaş ânında fırsat kollayan münafıklar, mal, can ve ırzın tehlikeye girmesi gibi… Sonra, "Sizi zora sokan şeyler kendisine ağır gelir." buyuruluyor. Peki, cihadın kolaylığı neredededir? Ahirettedir. Allah yolunda cihad ederken tozlanan yerlere ateş dokunmaz, şehid düşene cennetteki yeri gösterilir, ilk kan damlasıyla birlikte tüm günahları bağışlanır, Hurilerle evlendirilir, kabir sorgusu ve Kıyamet Günü'nün korkusundan yana emniyettedir, akrabalarından yetmiş kişi için şefaatçi olma hakkı vardır…[19] Yani şer'i yükümlülüklerin maksatlarından biri de ahiretteki kolaylıkların kazanılmasıdır:[20]

"Onlar ki; yanlarında bulunan Tevrat ve İncil'de yazılı olarak (sıfatlarını) buldukları ümmi olan Resûl Nebi'ye uyarlar. Onlara iyiliği emreder, kötülükten sakındırır; temiz şeyleri helal, pis şeyleri haram kılar; sırtlarındaki ağır yükü ve zincirlerini kaldırır. Ona iman edenler, onu saygı ile yüceltenler, ona yardım edenler ve onunla beraber indirilen Nur'a (Kur'ân'a) uyanlar… İşte bunlar, kurtuluşa erenlerin ta kendileridir."[21]

Ebû Zerr'den (ra) şöyle rivayet edilmiştir:

"Allah Resûlü (sav) bizi havada iki kanadıyla uçan kuş hakkında bile mutlaka bir bilgi vermiş olarak bıraktı.

Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur: 'Cennete yaklaştıran ve cehennemden uzaklaştıran şeylerin hepsi size açıklandı, bunlardan açıklanmadık hiçbir şey kalmadı.' "[22]

18. bk. 13/Ra'd, 34; 25/Furkân, 26, 65; 54/Kamer, 8; 74/Muddessir, 9-10, 17; 76/İnsân, 10
19. bk. Tirmizi, 1663; İbni Mace, 2799; Ahmed, 17183
20. "Kim de verir ve (Allah'tan) korkup sakınırsa ve en güzel olanı (Lailaheillallah'ı) doğrularsa, Biz de ona kolay olanı (salih ameli ve cenneti) kolaylaştırırız." (92/Leyl, 5-7)
21. 7/A'râf, 157
22. El-Mu'cemu'l Kebîr, 1647; Ahmed, 21361

"Size pek düşkündür/hırslıdır."

Hırs, kaybedilen bir şeyi elde etmek ve mevcudu korumak için gösterilen şiddetli arzu ve ihtimamdır.[23] Allah Resûlü'nün (sav), ümmetine hırslı olması, onların dünya ve ahiretteki tüm hayırlardan istifade etmelerini, tüm şerlerden korunmalarını, kâfirlerin hidayete erişmesini, hidayet bulanların sabit kalıp sapmamasını ve hidayetlerini arttırmalarını şiddetle istemesidir… Ümmetine olan hırsının tecellisi olarak hayrın yollarını iyice öğretmiş, şerrin yollarını gösterip bunlardan sakındırmış, ümmetinin durumunu ve geleceğini dert edinmiş, kendisinden sonraki kardeşlerini görmek istemiş, ümmetin ileride karşılaşabilecekleri şeylere karşı uyanık olmalarını tembihlemiş, ümmeti için kullanmak üzere makbul dua hakkını ahirete saklamış, onlar için gecelerinde dua etmiş, gözyaşı dökmüştür…

Abdullah ibni Habbâb ibni Eret, babasından (r.anhuma) şöyle rivayet etmiştir:

"Babam tüm gece boyu (sabaha kadar), Resûlullah'ın (sav) nasıl namaz kıldığını öğrenmek için Peygamber'i (sav) gözetlemiş.

Allah Resûlü (sav) namazı bitirip selam verince (babam) Habbâb yanına giderek, 'Ey Allah'ın Resûlü! Anam babam sana feda olsun. Bu gece şimdiye kadar hiç görmediğim bir şekilde namaz kıldınız.' deyince Resûlullah (sav), 'Evet; bu, korku ve ümit namazıydı. Rabbimden üç şey istedim. İkisini verdi, birini vermedi: Bizi, bizden önceki ümmetler gibi helak etmemesini Rabbimden istedim, bu isteğimi bana verdi. Bizim dışımızdaki düşmanlarımızın bize galip gelmemesini istedim, onu da verdi. Rabbimden bizi farklı farklı gruplara ayırma(yıp tek çatı altında birlik ve beraberlik içerisinde kıl)masını istedim, bu isteğimi nasip etmedi.' buyurdu."[24]

Abdullah ibni Amr ibni Âs'tan (ra) şöyle rivayet edilmiştir:

"Allah Resûlü (sav), Yüce Allah'ın İbrâhîm (as) hakkındaki şu ayetini okudu: 'Rabbim! Gerçekten o (putlar), insanlardan birçoğunu saptırdılar. Bana uyan, hiç şüphesiz bendendir. Bana isyan edene gelince, şüphesiz ki sen, (günahları bağışlayan, örten ve günahların kötü akıbetinden kulu koruyan) Ğafûr, (kullarına karşı merhametli olan) Rahîm'sin.'[25]

Sonra Îsâ (as) hakkındaki şu ayeti okudu: 'Onlara azap edecek olursan hiç şüphesiz onlar, senin kullarındır. Şayet onları bağışlarsan şüphesiz ki sen, (izzet sahibi, her şeyi mağlup eden) El-Azîz, (hüküm ve hikmet sahibi olan) El-Hakîm'sin.'[26]

23. bk. El-Mufredât, s. 257
24. Tirmizi, 2175; Nesai, 1637
25. 14/İbrâhîm, 36
26. 4/Mâide, 118

Sonra da ellerini kaldırdı ve 'Allah'ım! Ümmetim! Ümmetim!' diye niyazda bulunup ağlamaya başladı.

Bunun üzerine Yüce Allah, Cibril'e (as), 'Muhammed'e git ve Rabbin daha iyi bildiği h^lade ona neden ağladığını sor!' buyurdu.

Cibril de gelip ağlamasının sebebini sordu.

Allah Resûlü (sav) kendisinin ettiği niyazı Cibril'e bildirdi ve 'Yüce Allah bunu daha iyi bilir.' buyurdu.

Bunun üzerine Yüce Allah, 'Ey Cibril! Muhammed'e git ve ona, 'Ümmetinden yana seni razı edeceğiz ve seni üzmeyeceğiz!' de.' buyurdu."[27]

Ebû Hureyre'den (ra) şöyle rivayet edilmiştir:

"Peygamber (sav) mezarlığa çıkıp ölülere selam vererek, 'Selam size, ey bu diyarın müminleri! İnşallah biz de size katılacağız. Kardeşlerimizi görmeyi isterdim.' dedi.

Sahabe, 'Biz senin kardeşlerin değil miyiz, ey Allah'ın Resûlü?' diye sorunca, Resûlullah (sav), 'Siz benim ashabımsınız. Benim kardeşlerim henüz gelmediler. Ben onları (Kevser) Havz'ımda bekleyeceğim.' cevabını verdi."[28]

Ebû Hureyre'den (ra) rivayet edildiğine göre, Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur:

"Her peygamberin (ümmeti için yaptığı) kabul edilmiş bir duası vardır ve her peygamber bu duayı acele edip yapmıştır. Ancak ben bu duamı ümmetime şefaat etmek için sakladım. Bu şefaatim, inşallah, Allah'a ortak koşmadan ölenlere mutlaka ulaşacaktır."[29]

Allah Resûlü (sav) -ümmetine düşkünlüğünün bir tecellisi olarak- ümmeti adına endişelenmiştir, dedik. Örneğin, onlar adına saptırıcı imamlardan,[30] dili âlim münafıktan,[31] dünyanın süs ve ziynet kapılarının açılışı ve bunda hakkı gözetmemelerinden,[32] dünyaya dalmak ve onda rekabetten,[33] Lût Kavmi'nin amelinden,[34] Deccal'in fitnesinden,[35] dilden,[36] küçük şirke/riyaya düşmekten[37]... korkmuştur.

Ebû Hureyre'den (ra) rivayet edildiğine göre, Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur:

"Ben sizin babanız yerindeyim ve her şeyi size öğretiyorum. Dolayısıyla biriniz tuvalet ihtiyacını gidereceğinde kıbleye önünü ve arkasını dönmesin, sağ eliyle de taharetlenmesin."[38]

Hadiste, Allah Resûlü (sav), ümmetiyle ilişkisini, "Ben sizin babanız yerindeyim." diyerek açıklıyor. Sonra da, "Her şeyi size öğretiyorum." buyurarak hela adaplarıyla ilgili bazı hatırlatmalarda bulunuyor. Tıpkı anne babanın, çocuklarına tuvalet eğitimi verişi gibi...

Hayata gözlerimizi açışımızdan itibaren yardımına, şefkatine, desteğine, tecrübesine, bilgilendirme ve yönlendirmesine en çok ihtiyaç duyduğumuz ve kendilerinden en fazla istifade ettiğimiz insanlar, kuşkusuz ki anne babamızdır. Onlarla aramızdaki bağ, basit ve öylesine değildir. Bu bağ, damarlarımızda tüm vücudumuzu dolaşan kan bağıdır. Bizi öylece bırakamazlar. Üzerimize titrer, iyiliğimiz için çalışır, çabalarlar. Dualarından eksik olmaz, dualarında kısa da geçmeyiz. Biz onları unutsak da onların hep aklındayız. Mutlu oluşumuz, onları da mutlu eder. Hüznümüz onları da üzer. Yaramız onlarda da yara, şifamız onlara da şifadır. Onlara ne yaparsak yapalım, gönüllerinde yine biz varız ve kalpleri yine bizimle atar. İnsanlar ellerinin tersiyle ittiklerinde, onlar ellerini uzatır, sarıp sarmalarlar.[39]

Allah Resûlü'nün (sav), ümmetiyle ilişkisini baba ile çocuk ilişkisine benzetmesi; onun (sav), ümmetine olan düşkünlüğünü ve hırsını anlatmak için başka bir kelimeye ihtiyaç bırakmamaktadır! Ancak Allah Resûlü'nün, ümmetine düşkünlüğü bir babanın çocuklarına düşkünlüğünden ötedir. Çünkü o (sav) kıyamete kadar tüm bir ümmete düşkündür ve bu babayı da çocuğunu da kapsar. Baba ise sadece sayılı birkaç çocuğa düşkündür. Onun (sav), ümmetine düşkünlüğünün tezahürü, ümmetine dünya ve ahiretin tüm hayırlarını toplayacak şeyleri göstermesidir. Babanın ise çocuklarına düşkün olması adına yaptığı, yönlendirdiği şeylerin sonucu zararlı olabilmektedir. O (sav), dünya ve ahiret hayırlarını ümmetine öğretecek bir vahye dayanır. Baba ise hem kendisi hem de çocukları için hayır yollarını ondan (sav) öğrenir, başka bir kaynağı/dayanağı yoktur. Çocukların dünya ve ahiret hayrını en çok elde ettikleri kişi, babadan ziyade Allah Resûlü'dür (sav)... İşte bunun için ümmeti onu (sav), "Anam babam sana feda olsun!" diye yâd eder! Anam babam sana feda olsun, ey Allah'ın Resûlü!

Ebû Mûsâ El-Eş'ârî'den (ra) rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (sav), ümmetine olan hırsını/düşkünlüğünü şöyle örneklendirmiştir:

"Benim benzerim ve Allah'ın beni kendisiyle (yani kendilerine nebi olarak) gönderdiği toplumun benzeri şu kimsenin misali gibidir ki o, bir kavme gelmiş ve 'Ben şurada gözlerimle bir ordu gördüm. Ben çıplak bir korkutucuyum.[40]

27. Müslim, 202
28. Müslim, 249; İbn Mace, 4306; Ahmed, 7999
29. Buhari, 6304; Müslim, 199
30. bk. Ebu Davud, 4252; Darimi, 215; Ahmed, 27485
31. bk. Ahmed, 143, 17318
32. bk. Buhari, 1465; Müslim, 1052
33. bk. Buhari, 1344; Müslim, 2296
34. bk. Tirmizi, 1457; İbn Mace, 2563
35. bk. Müslim, 2937; Tirmizi, 2240
36. bk. Tirmizi, 2410; İbn Mace, 3972
37. bk. İbni Mace, 4204
38. Ebu Davud, 8; Nesai, 40

39. Burada söylediklerimiz anne gibi anne ve baba gibi baba olanlar için geçerlidir. Böyle olmayıp evlatlarıyla ilişkileri, başka varlıklara veya eşyalara benzeyen cahiliye toplumu ve cahiliyeden arınamamış kişiler, anlattıklarımızı temsil etmemektedir. İslami bir bilinç kazanıp tevbe istiğfarla cahiliyenin kirlerinden arınmamız gerekmektedir.
40. O dönemde bir savaşı duyuran kişi, işin ciddiyetini haber vermek için elbiselerini çıkarırdı. Bununla işin ciddiyetini, aciliyetini veya düşmanın elbiselerine el koyacak kadar ciddi olduğunu vurgulamak isterdi. Allah

Hemen kurtulmaya, hemen kaçmaya bakın!' demiştir. Bu haber üzerine bir zümre ona itaat edip sözünü tutarak bütün gece vakar içinde kaçıp kurtuldu. Bir zümre de onu yalanladı. Bunun üzerine sabahleyin ânsızın ordu onları basıp hepsini öldürdü."[41]

Ebû Hureyre'den (ra) rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur:

"Benim durumumla insanların durumu ancak şu adamın durumu gibidir: O, bir ateş yakar da ateşin ışığı etrafını aydınlattığı zaman, küçük kelebekler (ve onun içine düşen diğer hayvancıklar) ateşin içine düşmeye başlarlar. O adam da bu hayvancıkları geri çekmeye çalışır. Fakat onlar bu davetçiye galip gelip ateşin içine düşerler. İşte ben de sizlerin izar bağlarınızdan tutuyor ve sizleri ateşten çekip kurtarmaya çalışıyorum. İnsanlar ise ateşe giriyorlar!"[42]

"Müminlere karşı şefkatli ve merhametli olan bir resûl"

Ayetteki sıfatlar, Allah'ın (cc) sıfatlarındandır. Allah'ın isim ve sıfatlarına karşı sorumluklarımızdan biri, bunlardan ahlaklanabileceklerimizi ahlak edinmek, yalnızca O'na has olan ve insana layık olmayanları ahlak edinmekten kaçınmaktır.[43] Allah'ın (cc) Er-Raûf ve Er-Rahîm isimleri, ahlaklanabileceğimiz isimlerdendir. Allah (cc), Resûl'ünü (sav) kendisine ait bu iki isimle isimlendirmiştir. Yani Allah Resûlü (sav), yaşamıyla ve bu iki sıfatı ahlak edinmiş bir kişi olarak bunun en iyi örneğidir. Ümmetiyle muamelesinde onlara karşı son derece şefkatli ve merhametlidir. İnsanların bizzat kendilerinden olan, onların çektiği zorluktan etkilenen ve onlara son derece hırslı ve düşkün olan bir peygamber; elbette bu sıfatları taşır.

Evet... Yukarıda zikrettiklerimiz Allah Resûlü'nün, ümmetine ne kadar düşkün olduğunu anlatabilmek adına sarf ettiğimiz birkaç kelimedir. Onun (sav), ümmetine düşkünlüğünün bir tezahürü, sünnetini öğretmek hususunda harcadığı çabadır. Bir sonraki makalemizde, Allah Resûlü'nün (sav) bu konudaki çabasını incelemeye gayret edeceğiz, inşallah...

Bir sonraki sayımızın sayfa aralarında buluşmak duasıyla...

Âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun.

Resûlü de (sav) tehlikeye karşı bir uyarıcı oluşunu Cahiliye Dönemi'nde devam eden bir uygulama üzerinden ifade etmiştir. Hadis, acil/ciddi durumlarda çıplak olmanın cevazını göstermez. (bk. Fethu'l Bari, 11/316; Şerhu'n Nevevi Ala'l Müslim, 15/48)

41. Buhari, 6482; Müslim, 2283
42. Buhari, 6483; Müslim, 2284
43. bk. El-Esmau'l Husna, Halis Bayancuk, Tevhid Basım Yayın, 1/28

"Kalp, boş bir levhadır. Kalbe düşen hayaller ve düşünceler de o levhaya yapılan nakışlardır. Aklı başında biri, kendi levhası üzerine yalan, aldatma, kandırma, hakikatten uzak kuruntular, gerçekle ilgili olmayan serap misali nakışlarla doldurmayı kendine nasıl layık görür? Bu nakışlar arasında hangi ilim, hangi hidayet kendine yer bulabilir?

Kalbinin levhasına bu gibi şeyleri nakşetmek isteyen kimse, âdeta yararlı şeylerin yazılmış olduğu bir yere, yararlı bilgiyi yazmaya çalışan birine benzer. Kalbini, işe yaramaz hatıralardan arındırmadan yararlı hatıralar orada yer etmez. Çünkü yararlı düşünceler, ancak hiçbir şeyin bulunmadığı bir yere yerleşir. Nitekim bir şiirde şöyle denilmiştir:

'Arzunun ben olduğunu ben bilmezden önce,

Onun arzuları geldi, bol buldu, yerleşti kalbime.' "[1]

1. Kalbin İlacı, İbnu'l Kayyım el Cevziyye, Guraba Yayınları, s. 326

NASİHAT

Emre ACAR
emreacar@tevhiddergisi.org

RABBİMİZ HANGİ TEVBEYİ KABUL EDER?

İnsan olduğumuz ve üzerimizde taşıdığımız nankörlük, unutkanlık, acelecilik, bencillik gibi vasıflar sebebiyle tekrar tekrar hataya düşme olanağımız yüksektir. Bu da mücadele etmeyi gerektirir. Şeytan bizi her fırsatta günaha düşürme çabasına giriyorsa bizler de günah çukuruna düşmemek için Allah'tan yardım isteyerek, zahirî sebepleri de kalkan kılarak bir çaba içerisine girmeliyiz ki rahmete ve felaha ermiş olalım.

Allah'a hamd, Resûl'üne salât ve selam olsun.

Kıymetli Kardeşim,

Biraz ara verdikten sonra tevbe konusunu tekrar muhabbetimize alacağız. Rabbimiz (cc), tevbeyi doğru anlamayı, öğrendiklerimizle amel etmeyi bizlere kolay kılsın. Allahumme âmin.

Yazımıza bir hususu hatırlatmakla başlamak istiyorum: Bütün amellerimizde olduğu gibi tevbe amelinde de esas olan, Allah'ın nasıl bir tevbeden razı olduğudur. Mesele, "Tevbe ettim." demek değildir. Eğer gaye bu olsaydı, bunu Firavun da söylemişti. Ancak Allah (cc) tarafından kabul görmedi. Bu nedenle cahiliyedeki tevbe anlayışından uzaklaşıp Rabbimizin istediği ve Resûl'ünün (sav) gösterdiği şekliyle tevbe etmek gerekir.

Peki, Allah (cc) hangi tevbeden razıdır?

"Ey iman edenler! Allah'a nasuh bir tevbeyle (günaha dönmeme azmiyle) tevbe edin. Umulur ki Rabbiniz, kusurlarınızı örter ve sizi altından ırmaklar akan cennetlere sokar. O gün Allah, Nebi'yi ve beraberindeki müminleri rezil etmeyecektir. Onların nuru önlerinde koşup (parıldar.) sağlarından (amel defterlerini almışlardır.) Derler ki: 'Rabbimiz! Nurumuzu tamamla, günahlarımızı bağışla. Çünkü sen, her şeye kadîr olansın.' "[1]

Rabbimiz (cc) bu ayet-i kerimesinde tevbenin nasuh olmasını istemiştir. O zaman, tevbe ederken nasuh olup olmadığı muhasebe edilmelidir. Nasuh tevbe, samimi ve şartlarını ihlas üzere yerine getirerek yapılan tevbedir. Tevbenin nasuh olabilmesi için gerekli olan şartlar vardır. Bu şartları şöyle sıralayabiliriz:

1. Günahı ve Günaha Götüren Unsurları Terk Etmek

Nasuh tevbede istenen ilk şart, kişinin o günahı terk etmesidir. Bunun gerçekleşmesi için de günaha götüren etkenleri ortadan kaldırmak gerekir. Rabbimiz (cc), bizleri haramdan sakındırırken önce harama götüren yollara dikkat çekmiştir. "Şeytana uymayın." emrinden ziyade "Şeytanın adımlarına uymayın." demiştir. Çünkü sinsi, hannas olan şeytan, insanoğluna karşı sabırla hareket edip, adım adım ona yaklaşmaktadır.

Örneğin şeytan, "Zina yap!" demez. Önce zemin hazırlar. "Bir kere bakmanda sıkıntı yoktur, ilk bakıştan sorumlu değilsin." diyerek bakmayı normalleştirir. Sonra, "O benim bacımdır, ayrı oturmamıza gerek yok." diyerek kadınla

1. 66/Tahrîm, 8

erkeği bir araya getirir. Bu şekilde adım adım ilerlemenin sonucunda hepimizin de müşahede ettiği üzere zinanın önü tamamen açılmış olur. Nice evli bayanın, kaynıyla; nice kişinin, patronuyla; nice öğrencinin, öğretmeniyle zina ettiği haberlerini duyuyoruz. Rabbim bizleri muhafaza etsin. Allahumme âmin.

2. Günahı İşlediğinden Dolayı Pişmanlık Duymak

Tevbenin nasuh olması için, işlediğimiz günahlarla nefsimize zulüm ve Rabbimize isyan ettiğimiz için pişmanlık duymamız gerekir. Kişi bu pişmanlıkla hem tevbeye hem de günahı terk etmeye muvaffak olabilir. Bu nedenledir ki, Allah Resûlü (sav) tevbeyi, pişmanlık olarak isimlendirmiştir:

"Pişmanlık, tevbedir."[2]

Doksan dokuz tane adam öldüren kişinin ve sırları ifşa ederek emanetlere ihanet eden Ebû Lubâbe'nin kıssasına baktığımız zaman bu kişileri tevbeye yönlendiren etken, hissettikleri pişmanlık duygularıdır. O kadar ki, ikisi de tevbeye muvaffak oluncaya kadar zahirî sebepleri işlemeye ısrarla devam etmişlerdir. Adam öldüren, yurdunu terk etmiş; Ebû Lubâbe kendini mescidin direğine bağlamıştır. Bu iki kişi daha nasıl pişmanlıklarını yansıtabilirlerdi ki? Pişmanlık duyguları onları Allah'ın rahmetine ulaştırmıştır.

Üzülerek belirtmek gerekir ki bugün en büyük sorunumuz, günahların toplum arasında yaygınlaşması ve normalleşmesidir. Flört yapmayı medenileşme olarak gören, ticarette yalan dolanı akıllılık diye adlandıran, faize ihtiyaç kredisi diyerek vicdanını memnun edenler bu günahlarından pişman olmadıkları ve tevbe etmedikleri gibi, yapmayanları kınamaktalardır. İşte bu günahlarının, onların kalplerini nasıl öldürdüğünü görüyoruz. Oysa Müslim, günahlara karşı bu şekilde bir rahatlık sergilemez. Pişmanlık duyar, uykuları kaçar, affolunmak için çaba içerisine girer:

"Mümin kimse günahlarını hayalinde öylesine büyütür ki sanki kendisi bir dağın eteğinde oturuyormuş da dağ üzerine çökecekmiş zanneder. Günaha düşkün kimse ise günahlarını, burnunun üstüne konan bir sinek gibi görür."[3]

3. Günahı Bir Daha Yapmamaya Karar Vermek

"O (muttakiler) ki; bir kötülük yaptıklarında yahut (günah işleyerek) kendilerine zulmettiklerinde Allah'ı anar ve günahları için bağışlanma dilerler. Allah'tan başka kim günahları bağışlayabilir? Ve bile bile yaptıkları (yanlışta) ısrar etmezler. Bunların mükâfatı, Rablerinden bir bağışlanma ve içinde ebedî kalacakları altından ırmaklar akan cennetlerdir. (Allah'ın rızasını elde etmek için) çalışanların mükâfatı ne de güzeldir."[4]

"Mümin bir günah işlediği zaman kalbinde siyah bir nokta belirir. Eğer o günahtan el çeker, Allah'tan günahının affını dilerse kalbi o siyah noktadan temizlenir. Eğer günaha devam ederse o siyahlık artar. İşte Kur'ân'da geçen, 'Günahın kalbi kaplaması' bu manadadır."[5]

2. İbni Mace, 4252; Ahmed, 2623
3. Buhari, 6308
4. 3/Âl-i İmrân, 135-136
5. Tirmizi, 3334; İbni Mace, 4244

Müslim, günahında ısrarcı değildir. Her fırsatta günahından arınır. Aslolan, günaha dönmemektir. Tevbe de günaha dönmemek üzere Rabbimize ve kendimize söz vermek değil midir? Ancak günaha dönmemek zor bir iştir. İnsan olmamız ve üzerimizde taşıdığımız nankörlük, unutkanlık, acelecilik, bencillik… gibi vasıflar sebebiyle tekrar tekrar hataya düşme olanağımız yüksektir. Bu da mücadele etmeyi gerektirir. Şeytan bizi her fırsatta günaha düşürme çabasına giriyorsa bizler de günah çukuruna düşmemek için Allah'tan (cc) yardım isteyerek, zahirî sebepleri de kalkan kılarak bir çaba içerisine girmeliyiz ki rahmete ve felaha ermiş olalım.

4. Tevbeyi Geçerli Vakitte Yapmak

"(Tevbe etmeksizin) günah işleyip duran, onlardan birine ölüm gelip çatınca da: 'Şimdi tevbe ettim.' diyenlerin ve kâfir olarak can verenlerin tevbesi yoktur. Bunlara can yakıcı bir azap hazırlamışızdır."[6]

"(Allah'ın ayetlerini yalanlayan veya insanları ondan alıkoyanlar) kendilerine meleklerin, Rabbinin veya Rabbinin bazı ayetlerinin gelmesinden başkasını mı bekliyorlar? Rabbinin bazı ayetlerinin geldiği gün, daha önce iman etmemiş veya imanında hayır kazanmamış kişiye imanı fayda vermez. De ki: 'Bekleyin (bakalım). Şüphesiz biz de beklemedeyiz.' "[7]

"Güneş batıdan doğmadan önce kim tevbe ederse Allah onun tevbesini kabul eder."[8]

"Bir kul can çekişmeye başlamadığı sürece Allah onun tevbesini kabul eder."[9]

Yukarıdaki naslardan da anlaşıldığı üzere tevbe, vaktinde yapılmalıdır. Ölüm ânında yapılan tevbenin kişiye hiçbir faydası yoktur. Bu nedenle, "Yaşlanınca tevbe ederim. İşleri düzene koyunca bağışlanma dilerim. Evlenince günahları terk ederim. Hacca gidince af dilerim…" gibi yaklaşımlarla tevbeyi ertelemek, şeytanın kandırmasıdır. Ölümün ne zaman geleceği konusunda bir garanti yoksa neden erteliyoruz?

Kıymetli Kardeşim,

Sözlemi bitirirken şu noktayı da hatırlatmak isterim: Tevbeye muvaffak olamamak da Allah'ın bir azabıdır. Eğer günah işledikten sonra kalp rahatsız olmuyorsa, affolmak için çabaya girmiyorsa, aynı günahı ısrarla işlemeye devam ediyorsa, bunlardan daha önemlisi de tevbe etmeyi unutuyor veya erteliyorsa, kendini muhasebe etmelidir. Çünkü tevbeye muvaffak olmuyorsan Allah sana süre veriyordur. Ve azabının seni ne zaman kuşatacağının bir garantisi yoktur.

Rabbim bizleri tevbe eden, günahlardan arınan, Allah'ın rahmetine ulaşmış kullardan eylesin. Allahumme âmin.

Davamızın sonu, âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamdetmektir.

Bir sonraki yazımızda görüşmek üzere…

6. 4/Nisâ, 18
7. 6/En'âm, 158
8. Müslim, 2703
9. Tirmizi, 3537; İbni Mace, 4253

KIRK HADİS ŞERHİ

Ömer AKDUMAN
omerakduman@tevhiddergisi.org

DUANIN KABUL EDİLMESİ İÇİN KİLİT NOKTALAR

Mümin, duasıyla Allah'a olan ihtiyacını arz eder. Bu manada dua, kulun durması gereken yeri, Rabbinin makamını tespit etmesi ve bilfiil hissetmesi için önemlidir.

Allah'ın adıyla,

Nevevî'nin (rh) Kırk Hadis risalesinden onuncu hadisi şerh etmeye devam ediyoruz. Önce hadisimizi hatırlayalım, ardından kaldığımız yerden devam edelim.

Ebû Hureyre'den (ra) rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur:

"Yüce Allah tayyibdir, sadece tayyib olanı kabul eder. Allah, peygamberlere emrettiğini müminlere de emretmiş ve şöyle buyurmuştur:

'Ey resûller! Temiz şeylerden yiyin ve salih amellerde bulunun.'

Yine şöyle buyurmuştur:

'Ey iman edenler! Size rızık olarak verdiğimiz temiz yiyeceklerden yiyin.'

Sonra Allah Resûlü (sav) uzun bir yolculukta olup saçı başı dağınık olan bir adamdan bahsetti ve şöyle buyurdu: 'Adam ellerini semaya doğru kaldırıyor ve 'Ya Rabb, ya Rabb!' diyerek dua ediyor. Bu adamın yediği haram, içtiği haram, kıyafeti haramdır ve haramdan beslenmiştir. Duasına nasıl icabet edilsin ki!' "[1]

Hadisin biz müminlere anlattığı pek çok konu olsa da geçmiş yazılarımızda başlıca ele aldığımız konular şöyleydi: Tayyib kavramının tanımı, Allah'ın tayyib olmasının manası, amellerin ve müminin nasıl tayyib olacağı... Ardından da hadisin son kısmında önemle zikredilen dua konusunun üzerinde durduk ve duanın öncesinde dikkat edilmesi gereken adabı ele aldık. Dua konusunda aydınlanmak için kaldığımız yerden devam ediyoruz...

Dua Ânında Dikkat Edilmesi Gereken Adaplar

1, 2 ve 3. Adaplar: Tazarru, Hufye ve İ'tida

Bu başlık altında dua adabına ilişkin üç adabı ele alıp zikredeceğiz. A'râf Suresi'nde Yüce Rabbimiz, kendisine nasıl dua etmemiz gerektiğine dair bize adap sınırları çizerken yukarıda belirttiğimiz tazarru, hufye ve i'tida kavramlarını kullanmaktadır:

1. Müslim, 1015

اُدْعُوا رَبَّكُمْ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةًۜ اِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدٖينَۚ

"Rabbinize gönülden (yalvara yakara) ve gizlice (için için) dua edin. Şüphesiz ki O, (duada) haddi aşanları sevmez."[2]

Ayette kullanılan ve duaya ilişkin köşe taşları mesabesinde olan üç kelimeyi inceleyelim.

Tazarru

Tazarru, lugatta eziklik ve zilleti özel bir biçimde dışa vurmaktır.[3] Zilletle beraber arzu ve talepte ısrarcı olmaktır.[4]

Tefsîru's Sa'dî'de tazarru, Allah'tan istemekte ısrarcı olmak ve ibadette devamlı olmak olarak açıklanmıştır.[5]

Tazarru kelimesi ayette hâl/durum ifade eder bir şekilde gelmiştir. Buna göre tazarru; Allah'a dua ederken ısrarcı olmak, yalvara yakara dua etmek, duada devamlı olmak ve dua esnasında Allah'a karşı eziklik ve zilleti kalpte hissetmektir.

Mümin, duasıyla Allah'a olan ihtiyacını arz eder. Bu manada dua, kulun durması gereken yeri, Rabbinin makamını tespit etmesi ve bilfiil hissetmesi için önemlidir. Allah'ın (cc) tazarruya dair emri; duada bu zilleti, fakrı, kulluğu ve çaresizliği hissedebilmek anlamındadır. Kulluk da zaten -bir yönüyle- Allah'a karşı tam bir muhtaçlık içerisinde olmaktır. Konuyla ilgili ayetleri beraberce okuyalım:

"Ey insanlar! Sizler, Allah'a muhtaçsınız. Allah ise (kimseye muhtaç olmayan, her şeyin kendisine muhtaç olduğu) El-Ğaniy, (her daim övgüyü hak eden ve varlık tarafından övülen) El-Hamîd'in ta kendisidir."[6]

Tazarrunun bir manada duada ısrarcı olmak olduğunu belirttik. Duada ısrar konusu, en makbul duaların sahibi olan Allah Resûlü'nün (sav), hadislerinde dikkat çektiği bir konudur.

Ebû Hureyre'den (ra) şöyle rivayet edilmiştir:

"Allah Resûlü (sav) şöyle buyurdu: 'Bir kul günah olan veya akrabasıyla darılmasına yol açan bir şeyi dilemedikçe yahut acele etmedikçe duası kabul olunur.'

'Ey Allah'ın Resûlü! Acele etmek ne demektir?' diye sorulunca da şöyle buyurdu: 'Kişi, 'Nice defalar dua ettim de Rabbimin duamı kabul buyurduğunu görmedim.' der; duasının hemen kabul edilmemesi sebebiyle bıkar ve duayı bırakır.' "[7]

2. 7/A'râf, 55
3. bk. Et-Tahrîr ve't Tenvîr, 8/171, A'râf Suresi, 55. ayetin tefsiri
4. bk. Lisânu'l Arab, 8/221, d-r-a maddesi
5. bk. Tefsîru's Sa'dî, 2/152, A'râf Suresi, 55. ayetin tefsiri
6. 35/Fâtır, 15
7. Buhari, 6340; Müslim, 2735

Abdullah ibni Mes'ûd'dan (ra) şöyle rivayet edilmiştir:

"Allah Resûlü (sav) dua ya da beddua ettiği zaman üç defa tekrar ederdi."[8]

Allah Resûlü'nün bir duayı üç defa tekrar ediyor olması ve kişinin duadan hemen sonra icabet edilmesini bekleyip dua etmeyi kesmesini yasaklaması önemlidir. Tazarru ehli mümin, duasında ısrarcıdır.

Hufye

Lugatta aleni olanın zıddı, yani gizli olandır. Ayet-i kerimede de bu manada kullanılmıştır. Hufye kelimesinin ayette yine hâl bildiren bir şekilde geldiğini göz önünde bulundurarak şunu söyleyebiliriz: Dualarımız sessiz, gizli ve içten olmalıdır. Yüksek sesle dua etmek, dua ederken bağırmak; dua adabına ve kulluk adabına aykırıdır. Bu konuya ilişkin bir hadis ve bir de selef sözü zikredelim.

Ebû Mûsâ El-Eş'ârî'den (ra) şöyle rivayet edilmiştir:

"Allah Resûlü (sav) ile bir yolculuktaydık; dua ederken seslerimizi yükseltince bize şöyle buyurdu: 'Siz, sağıra veya bir gaibe seslenmiyorsunuz. Siz, duanızı duyup ona icabet edene sesleniyorsunuz.' "[9]

Hasan El-Basrî'den (ra) şöyle rivayet edilmiştir:

"Müslimler dua konusunda çok gayretliydiler ve onların sesleri de işitilmezdi. Duaları, Rabbleriyle aralarında bir fısıltıydı sadece. Bu, Allah'ın şöyle demesiydi: 'Rabbinize gönülden (yalvara yakara) ve gizlice (için için) dua edin.'[10]

Allah'ın, salih kulu zikredip amelinden razı olması da bu anlama gelmektedir: 'Hani o, Rabbine gizlice seslenmişti.'[11] "[12] [13]

8. Buhari, 240; Müslim, 1794
9. Müslim, 2704
10. bk. 7/A'râf, 55
11. 19/Meryem, 3
12. Mevsûatu't Tefsîri'l Me'sûr, 9/165
13. Duaların gizlice yapılmasının yararlarına ilişkin İmam İbni Kayyim'in (rh) şu güzel tespitlerini aktarmadan devam etmek olmaz:

"Duanın gizlice yapılmasında çok sayıda fayda vardır:

Birincisi: Bu büyük bir imandır. Dua eden, gizli ettiği duada dahi sesinin Allah tarafından duyulduğunu bilmektedir. Allah'ın sadece açıktan yapılan duayı işiteceği ve gizli yapılan duayı işitmeyeceğini söyleyen kimse gibi olmamaktadır.

İkincisi: Gizlice yapılan dua edep ve tazim yönünden daha üstündür. Bu nedenle hükümdarlara da yüksek sesle hitap edilmez ve bir şey istenmez. Onların yanında ses alçaltılır. Duyabilecekleri kadar bir ses tonuyla onlarla konuşulur. Allah Teala için en yüce misaller vardır. Allah gizlice yapılan duayı duyuyor ise edebe uygun olan O'nun yanında sesi alçaltmaktır.

Üçüncüsü: Gizlice dua etmek; duanın ruhu, özü ve gayesi olan huşu ve yalvarmada daha tesirlidir. Yalvaran, zavallı ve huşu içinde olan biri; kalbi kırık, boynu bükük ve sesi kısık bir miskin ve zelil gibidir. Zilleti, zavallılığı, kırıklığı ve boyun büküklüğü diline de tesir etmiş, sesi çıkmaz olmuştur. Kalbi yalvarıp yakararak ister. Yalvarıp yakarışının, miskinliğinin tesiriyle sessizdir. Bu hâl yüksek sesle yapılan bir duada asla yer bulamaz.

Dördüncüsü: Gizli dua daha ihlaslıdır.

Beşincisi: Kalbi Allah'a daha iyi vermeyi/odaklamayı sağlar. Sesi yükseltmek kalbin dağılıp parçalanmasına neden olur.

Altıncısı: Alçak sesle dua etmek Allah'a yakınlığa, yakınlaşmak için gayret etmeye delalet eder. Kul, yakının yakınına yalvarması gibi, Allah'tan ister; uzaktaki birine seslenir gibi değil. Bu nedenle Allah Teala, kulu Zekeriya'yı: 'Hani o, Rabbine gizlice niyaz edip yalvardığında.' (bk. 19/Meryem, 3) ayetiyle övmüştür. Allah Teala şöyle buyurmuştur: 'Kullarım sana beni

İ'tida

Duaya ilişkin yukarıda zikrettiğimiz ayette Yüce Allah, iki hâl ve durumu emrederken bir şeyi de yasakladı.

"Rabbinize gönülden (yalvara yakara) ve gizlice (için için) dua edin. **Şüphesiz ki O, (duada) haddi aşanları sevmez.**"[14]

Ayette zikredilen i'tida kavramı temel olarak haddi aşmak anlamındadır. Allah duada haddi aşmamızı yasaklamıştır. Peki, duada haddi aşmak nasıl olur? Ne yapan, duada haddini aşmıştır?

Duada haddi aşmak dört şekilde açıklanmıştır:

– Müminlerin aleyhinde şer, rezillik ve lanet ile beddua etmektir. Bunu Saîd İbni Cubeyr ve Mucâhid söylemiştir.

– Kişinin, peygamberlerin dereceleri gibi hak etmediği (ve edemeyeceği) şeyleri istemesidir. Ebû Miclez'in görüşüdür.

– Sesli bir şekilde dua etmektir. İbni Saîb bu görüştedir.[15] Bu son görüşü destekler şekilde Katâde i'tida için, "Duayı nida ederek, bağırıp çağırarak etmektir."[16] demiştir.

– İhtiyaç olmayan detaylara girmek duada haddi aşmaktır.

Haksız ve suçsuz yere bir Müslim kardeşimize hakaret etmemiz ve sövmemiz yasaklandığı gibi bu yanlışı duamıza konu edinmemiz de yanlıştır. Kaldı ki yalnız duada değil, günlük hayat içerisinde de Nebi'nin (sav) ifadesiyle mümin sürekli lanet etmez, birilerini kınamaz ve kötü lafları ağzına almaz.

İnsanın hak etmediği veya edemeyeceği bir makamı veya talebi Allah'tan istemesi de dua adabına aykırıdır ve i'tida kapsamındadır. Peygamberlerin derecelerine ulaşmak ve cennette onlarla aynı makamda olmak bir insan için imkân dışıdır. Allah onları insanlar arasından özel olarak seçmiş ve onlara ikramda bulunmuştur. Bunun yerine peygamberlere komşu olmak, onlara yakın olmak ve onları cennette bolca görebilmeyi istemek güzeldir. Dünyada ebedî kalmayı istemek, hiç hata yapmamak için dua etmek de duada i'tidadır. Zira bunun olması mümkün değildir. Sünnetullaha aykırıdır. Bu kısma Allah'ın haram kıldığı bir şeyi talep etmeyi de ekleyebiliriz. Açıktır ki O'nun haram kıldığı bir şeyi yine O'ndan talep etmek, insanın kulluk edebini çiğnemesi ve Allah'a karşı haddi aşmasıdır.

Ebû Hureyre'den (ra) rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur:

"Bir kul günah olan veya akrabasıyla bağlarını kesmesine yol açan bir şeyi dilemedikçe yahut acele etmedikçe duası kabul olunur."[17]

Üçüncü olarak zikredilen sesli duadan maksat, bağıra çağıra dualar etmektir. Bazı durumlarda Allah Resûlü (sav) sesli bir şekilde dua etmiştir: Hutbelerde sesli bir şekilde dua etmiştir. Kunut dualarını, namazı cemaatle kıldıkları zaman sesli bir şekilde yapmıştır. Başta hanımları olmak üzere diğer ashab onun yaptığı duaları bize aktarmışlardır. Fakat o hiçbir zaman bağıra çağıra dua etmemiş, Allah'a karşı saygısızlık yapmamıştır. Burada dikkat edeceğimiz mühim nokta yüce bir zata dua ettiğimizin farkında olarak, sesimizi edepsizlik sayılabilecek şekilde kontrolsüz bırakmadan dua etmektir.

İhtiyaç olmayan, gereksiz detayları duaya konu edinmek sahabe tarafından duada i'tida olarak kabul edilmiş ve bunu yapanlar bizzat onlar tarafından uyarılmışlardır.

"Abdullah ibni Muğaffel, oğlunun, 'Allah'ım, ben senden cennete girdiğim vakit, sağ tarafındaki beyaz köşkü istiyorum.' diye dua ettiğini duymuş ve ona şöyle demiştir: 'Yavrucuğum, sen Allah'tan cenneti iste ve cehennemden O'na sığın (bu yeter). Çünkü ben, Allah Resûlü'nü (sav) şöyle buyururken işittim: 'İleride, duada haddi aşacak bir topluluk gelecektir.' "[18]

Dua ederken gereksiz detaylara girerek Allah'a karşı edep kuralları çiğnenmiş olur. Yaptığımız dualar nebilerin duaları gibi câmi', yani içerisine birçok detayı da alan toplayıcı dualar olmalıdır.

Bir sonraki yazımızda kaldığımız yerden devam edeceğiz inşallah. Selametle kalın.

---

sorarlarsa işte muhakkak ben pek yakınım. Bana dua ettiğinde dua edenlerin duasına karşılık verir, kabul ederim.' (2/Bakara, 186). Bu ayetin nüzul sebebi; ashabın peygambere, 'Ey Allah'ın Resûlü, Allah bize yakın ise O'na sessizce yalvaralım. Uzak ise yüksek bir sesle seslenelim.' diye sormalarıdır. Ayet bu soru üzerine nazil olmuştur: Kullarım sana beni sorarlarsa işte muhakkak ben pek yakınım. Bana dua ettiğinde dua edenlerin duasına karşılık verir, kabul ederim.' (2/Bakara, 186)' (Taberi rivayet etmiştir. 3/480)

Yedincisi: Gizlice dua etmek duada ve istekte devamlılığı kolaylaştırır. Çünkü bu yolla dua ederken dil bıkmaz, azalar yorulmaz. Ancak yüksek sesle dua edilince, insan, diline teslim olur ve kuvvetten düşer. Sesini yükselterek okuyan kimse de böyledir. Okumaya uzun süre devam edemez. Ancak sesini alçaltan böyle değildir.

Sekizincisi: Duayı gizlice yapmak duanın kesintiye uğramasını, duada şaşırmayı ve zayıflığı uzaklaştırır. Dua eden kişi duasını gizlerse herhangi biri onun ne dediğini anlamaz, böylece şaşırıp yanılmaz. Ancak sesini yükseltirse cin ve insanlardan şerli ve kötü tabiatlılar onu yanıltır, şaşırtır. Ona engel olur, karşı çıkarlar. Böyle bir durum olmasa da bunların etrafta olması insanın himmetini azaltır, duanın etkisini zayıflatır. Tecrübe eden herkes bu durumu bilir. Duasını sessiz ve gizli yapan, kötü etkenlerden korunur.

Dokuzuncusu: Nimetlerin en büyüğü; Allah'a yönelmek, ibadet etmek, kendini O'na vermektir. Az veya çok her nimeti kıymetinden dolayı kıskanan olur. Ancak bundan büyük nimet yoktur. En büyük kıskanç da kendini vererek Allah'a dua etmeyendir. Kıskanılan kişinin, sahip olduğu nimeti kıskanandan saklaması ve açığa çıkarmaması en güvenli yoldur. Yakup, Yusuf'a şöyle demişti: 'Oğulcuğum, rüyanı kardeşlerine anlatma. Sonra sana bir tuzak kurarlar. Çünkü şeytan insanın apaçık bir düşmanıdır.' (12/Yusuf, 5). Kalbini, tüm azalarını ve kendini Allah'a vermiş pek çok kişi bu hâllerini anlatınca ve başkalarına bildirince bu nimet başkaları tarafından elinden çekilip alınmıştır." (İbni Kayyim Tefsiri, 2/118-121. Özetle.)

14. 7/A'râf, 55
15. Zâdu'l Mesîr, 2/340, A'râf Suresi, 55. ayetin tefsiri
16. Mevsûatu't Tefsîri'l Me'sûr, 9/166, 27943 No.lu rivayet

17. Buhari, 6340; Müslim, 2735
18. İbni Mace, 3864; Ayrıca bk. Ahmed, 1483

HİDAYET KANDİLLERİ

Salim KANDEMİR
salimkandemir@tevhiddergisi.org

CİBRİL'İN KENDİSİNE SELAM VERDİĞİ SAHABİ: HÂRİSE İBNİ NU'MÂN

حارثة بن النعمان Ebû Abdullah Hârise ibni Nu'mân ibni Nâfi' ibni Zeyd ibni Ubeyd ibni Sa'lebe ibni Ganm El-Bedrî El-Ensârî

Rabbimizin (cc), kulları üzerindeki lütfu ne kadar da çoktur. O (cc) önce, seçtiği kullarını hidayet eder, sonra onları salih amellere muvaffak kılar, sonra da bu salih amelleriyle derecelerini yükseltir. Ve sonunda rahmetiyle cennetine koyar. Tüm ihsan O'nun elindedir. Hikmetiyle bazısını bazısına üstün tutar, ki bu nimeti bahşetmesinin bir sebebi de kulun çabasıdır:

"Kim de ahiret yurdunu ister ve onun için mümin olarak çabalarsa bunların çabası, karşılığını fazlasıyla görecektir. Onlara da (ahireti isteyenlere) bunlara da (dünyayı isteyenlere) hepsine Rabbinin bağışından veririz. Rabbinin bağışı, kimseye yasak değildir. Bak! Nasıl da bazısını bazısına üstün kıldık. Hiç kuşkusuz, ahiret dereceleri ve ahiret üstünlüğü daha büyüktür."[1]

Allah (cc) dilediği kullarına nasip ettiği bu üstünlüğü[2] katında zikrederek, Kitab'ında anarak, Nebi'sine bildirerek, müminlere sevdirerek gösterir. Bazen de semadaki en değerli melek olan Cibril'e (as) selam verdirir ya da arzdaki en değerli insan olan Nebi'nin (sav) cennette görmesini sağlar. İşte onlardan biridir Hârise ibni Nu'mân (ra)...

Hârise, Ben-i Hazrec Kabilesi'nin Ben-i Neccar koluna mensuptur. Ben-i Hazrec'i bilirsiniz. Allah Resûlü (sav) ile Akabe'de ilk görüşen onlardır; Akabe biatlarında bulunanların çoğu onlardır; on iki nakibden dokuzu onlardır; Bedir'e ve diğer önemli gazvelere katılanların çoğu onlardır; Ensâr'ın faziletlilerinin ekseriyeti onlardır...[3] İşte İslam olduktan sonra tüm fedakârlıklarda öne çıkan Ben-i Hazrec'in bu güzel davranışlarından Hârise de (ra) payına düşeni almıştır.

Babasına dair, kitaplarımızda çok bir bilgi bulunmaz. Annesi ise Allah Resûlü'ne (sav) biat eden ve birçok kez kendisini evinde ağırlayan Ca'de binti Ubeyd'dir (r.anha). Yedi çocuğu vardır. Bu çocuklarından bazıları Allah Resûlü'ne (sav) biat etmiş ve yolunda mücadele etmişlerdir. Bazıları

Hız çağının sabrı berhava ettiği bir ortamda, Hârise üzerinden Rabbimizin bazı kimseleri öncü/örnek/önder kılmasındaki sırrı öğreniriz. Onlar dünyadadır, ama dünya onları değiştirememiştir. Asla zamanın ve mekânın, şartların ve şahısların tahavvülüne uğramamışlardır. Sebat onlar için bir yaşam biçimidir. Sırat-ı müstakime demir atmışlardır. Sabrettikleri zaman övgüye erişmişler; sabrettikleri zaman nimetlere gark olmuşlar, sabrettikleri zaman yeryüzünde seçkin birer imam kılınmışlardır: "Sabrettikleri zaman, içlerinden bizim emrimizle yol gösteren imamlar/önderler kıldık. Onlar bizim ayetlerimize yakinen inanıyorlardı."

1. 17/İsrâ, 19-21
2. "Rabbin dilediğini yaratır ve seçip (üstün kılar)." (bk. 28/Kasas, 68)
3. bk. Ahmet Önkal, "Hazrec (Benî Hazrec)", TDV İslâm Ansiklopedisi, içeriğe ulaşmak için sayfanın aşağısında yer alan karekodu okutabilirsiniz.

ise ilmini aktarmış, hadislerini rivayet etmişlerdir. Bazı torunları da ilimde ön plana çıkmış kimselerdir.[4]

Hârise, Allah Resûlü (sav) Medine'ye hicret ettiği ândan itibaren kendisinden ayrılmamış ve daima yanı başında yer almıştır. Nebi'nin ailesini birçok defa kendi evine yerleştirmiştir. Kendisiyle birlikte Bedir'e, Uhud'a, Hendek'e ve tüm savaşlara katılmıştır. Kayrasını hiçbir zaman esirgememiştir. Özellikle bazı fedakârlıkları vardır ki melekler tarafından övülmesini sağlamıştır.

Huneyn'in Sebatkârı

Allah Resûlü (sav) Mekke'nin Fethi'nden hemen sonra Hevazin'e doğru yönelmişti. Hevazinlilerin Kureyş'e olan düşmanlıklarına bir de Müslimlere olan düşmanlıkları eklenince onların karşısında en yakın tehdit olarak yer alıyorlardı. Allah Resûlü'nün (sav) Mekke'ye çıkışını, kendilerine doğru savaş için geldiği zannına kapılan Hevazin, savaş hazırlıklarına zaten başlamıştı. Bu durumun farkında olan Allah Resûlü (sav) önündeki bu tehlikeyi bertaraf etmek için Medine'den Mekke'nin fethi için gelen yaklaşık on bin kişilik ordusuna Mekkelilerden yeni İslam'a giren iki bin kişiyi daha ekleyerek yola çıktı.

Allah Resûlü'nün (sav) savaş için üzerlerine geldiğini duyan Hevazinliler yakınlarındaki küçük birkaç kabileyle beraber Mâlik ibni Avf komutasında, Huneyn'e doğru hareket ettiler. Allah Resûlü'nden (sav) önce oraya ulaşıp vadinin dar ve eğik yerlerine yerleştiler. Sayılarını fazla göstermek ve askerlerinin daha istekli savaşıp kaçmamasını sağlamak için kadınlarını, çocuklarını, hayvanlarını, mallarını yanlarında beraber getirdiler. Gözcüsünden bu haberi alan Allah Resûlü (sav) müjdeyi verdi: "İnşallah yarın bütün bunlar Müslimlere ganimet olacaktır." dedi.

Fakat Müslimleri sayı bakımından çok olmaları aldatmıştı. Böyle bir ordunun yenilmeyeceğini düşünmüşlerdi. Allah (cc) onları bu düşünceleriyle imtihan etti. Hevazinliler sabahın ilk saatlerinde puslu havanın ve dar geçidin sunduğu üstünlükle oklarını Müslimlere atıp saldırıya geçtiler. Müslimler neye uğradığını şaşırdılar. Büyük bir zarar gördüler ve hızla geri kaçmaya başladılar. Durumu gören Allah Resûlü (sav) her zaman olduğu gibi duaya sarıldı: "Allah'ım, bana vadettiklerini gerçekleştirmeni istiyorum. Allah'ım, onların bize galip gelmeleri olmaz. Allah'ım, bu topluluk yok olursa yeryüzünde sana ibadet eden kalmaz." dedi ve sonrasında yardıma nail oldu. Görünmez ordularla desteklendi.

Sonra sesler yükseldi ve ashab toparlandı: "Ey Hudeybiye Günü'nde Rıdvan Ağacı'nın altında biat eden ashab! Ey Allah'ın Ensâr'ı! Ey Nebi'nin Ensâr'ı! Ey Sure-i Bakara ashabı! Ey Hazrecoğulları!" Bu nidaları işitenler tabii ki kayıtsız kalamazdı. Ashabdan yüz seçkin sahabi Allah Resûlü'nün (sav) etrafında toparlandı. Ve sonra Allah Resûlü (sav) atının üzerinde o muazzam cesaretiyle bağırdı: "Ben Allah'ın resûlüyüm! Ben Abdullah'ın oğluyum!" dedi ve hızla atını ileri sürdü. Allah (cc) bu azınlık topluluğun eliyle zafer nasip etti. Öyle ki kaçanlar geri döndüklerinde bu sebatkârların düşmanın birçoğunu çoktan esir aldıklarını gördüler.[5]

Rabbimiz (cc) Yüce Kitab'ında bu olaydan şöyle bahsetmektedir:

"Andolsun ki Allah, birçok yerde size yardım etti. Huneyn Günü'nde de (yardım etmişti). Hani sayıca çokluğunuz hoşunuza gitmiş, fakat size hiçbir fayda sağlamamıştı. Yeryüzü tüm genişliğine rağmen size dar gelmiş, sonra da arkanızı dönüp kaçmıştınız. Sonra Allah, Resûl'ünün ve müminlerin üzerine, (onlara güven veren ve kalplerini yatıştıran) sekineti indirmişti. Görmediğiniz orduları da indirmiş ve kâfirlere azap etmişti. Bu, kâfirlerin cezasıdır."[6]

Rabbimizin de beyan ettiği gibi, arkasını dönüp kaçan on iki bin kişilik ordudan Allah Resûlü'nün (sav) yanında sadece seksen/yüz kişi kalmıştı. İşte o yiğitlerden biriydi Hârise ibni Nu'mân. Bu sabır ve sebatından dolayı Cibril (as), Allah Resûlü (sav) ile konuşurken onun faziletini beyan etmiştir.

İbni Abbas'tan (ra) şöyle rivayet edilmiştir:

"Hârise ibni Nu'mân Allah Resûlü'nün (sav) yanına uğradı ve yanında Cibril vardı. Cibril 'Ey Allah'ın Resûlü bu Hârise ibni Nu'mân'dır.' dedi. Allah Resûlü (sav) 'Evet.' dedi. Cibril 'Şüphesiz ki o Huneyn günü Allah Resûlü (sav) ile birlikte sebat eden seksen kişiden biridir. Allah onların ve ailelerinin rızıklarına cennette kefildir.' "[7]

Yüksek düzeyde olan bir kimsenin biriyle selamlaşması onun değerli olduğuna işarettir. Özellikle bu kimse Cibril (as) gibi genellikle peygamberlerle konuşan üstün bir melekse işte o zaman bu durum Allah'ın (cc) o kişiye olan sevgisini gösterir. Ve bu sevgi göle düşen su damlası gibi semadan arza doğru yayılarak çoğalır.

Ebû Hureyre'den (ra) rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur:

"Allah bir kulu sevdiğinde Cibril'e 'Şüphesiz ki Allah falanı seviyor, sen de sev.' diye seslenir. Sonra Cibril o kulu sever ve sema ehline 'Şüphesiz ki Allah falanı seviyor, siz de sevin.' der. Sema ehli o kulu sever ve sonra yeryüzünde onun için sevgi oluşur."[8]

İşte Hârise'nin (ra) bu şerefe nail olmasının en büyük sebebi sebatkâr olmasıdır. Bunu başka bir rivayette yine Cibril'den öğreniyoruz.

---

4. bk. Et-Tabakatu'l Kubra, İbni Sa'd, Daru Sadır, 3/488-489; El-İstiab fi Ma'rifeti'l Ashab, İbni Abdulber, Daru'l Cil, 1/306-307; Usdu'l-Ğabe fi Ma'rifeti's Sahabe, İbnü'l-Esir, Daru'l Kutubi'l İlmiyye, 1/655; El-İsâbe fi Temyizi's Sahabe, İbni Hacer El-Askalani, Daru'l Kutubi'l İlmiyye, 1/708-709
5. Özetle bk. El-Bidâye Ve'n-Nihâye, İbni Kesir, Daru İhyau't Turas, 3/368-386; Siyeru A'lamin Nubela, Zehebi, Daru'l Hadis, 2/130-138
6. 9/Tevbe, 26
7. Meşyehatu ibni Tahmân, İbrâhîm ibni Tahmân, Mecmeu'l Lugati'l Arabiyye, s. 192
8. Buhari, 3209; Müslim, 2637

Hârise ibni Nu'mân'dan (ra) rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur:

"Cibril'i (as) iki defa gündüz vakti gördüm. Biri, Allah Resûlü'nün (sav) Ben-i Kureyza'ya yöneldiği Savreyn Günü'nde. O gün Dıhye ibni Halîfe El-Kelbî suretinde yanımıza uğrayıp silahlarımızı kuşanmamızı emretmişti. Diğeri ise Huneyn'den döndüğümüz zaman cenazelerin olduğu yerde. O gün Allah Resûlü (sav) ile konuşurken yanlarından geçmiştim ve selam vermemiştim.

Cibril, 'Bu kimdir, ey Muhammed?' dedi.

Allah Resûlü (sav), 'Hârise ibni Nu'mân.' dedi.

Cibril, 'Şüphesiz ki o Allah'ın cennette rızkına kefil olduğu Huneyn Günü'nde sabreden yüz kişiden biridir. Şayet selam verseydi selamına karşılık verirdik.' dedi."[9]

Hız çağının sabrı berhava ettiği bir ortamda, Hârise (ra) üzerinden Rabbimizin bazı kimseleri öncü/örnek/önder kılmasındaki sırrı öğreniriz. Onlar dünyadadır, ama dünya onları değiştirememiştir.[10] Asla zamanın ve mekânın, şartların ve şahısların tahavvülüne uğramamışlardır. Sebat onlar için bir yaşam biçimidir. Sırat-ı müstakime demir atmışlardır. Sabrettikleri zaman övgüye erişmişler; sabrettikleri zaman nimetlere gark olmuşlar, sabrettikleri zaman yeryüzünde seçkin birer imam kılınmışlardır:

"Sabrettikleri zaman, içlerinden bizim emrimizle yol gösteren imamlar/önderler kıldık. Onlar bizim ayetlerimize yakinen inanıyorlardı."[11]

İşte Hârise ibni Nu'mân da (ra) savaş gibi can pazarının yaşandığı bir ortamda sabretmişse elbette bunun karşılığı büyük olacaktır. Cibril'in (as) dediği gibi, "O Allah'ın cennette rızkına kefil olduğu" kimselerdendir. Yani mükâfatı cennet gibi büyüktür.

Tüm bunlarla birlikte başka bir mükâfat da Allah'ın (cc) cennette evlatlarının rızkına kefil olmasıdır.

İbni Abbâs'tan (ra) şöyle rivayet edilmiştir:

"Hârise ibni Nu'mân Allah Resûlü'ne (sav) uğradı. Yanında Cibril (as) vardı ve kendisiyle konuşuyordu. Bu yüzden selam vermedi.

Cibril (as), Allah Resûlü'ne, 'O neden selam vermedi? Şayet selam verseydi selamına karşılık verirdik.' dedi.

Sonra Cibril 'Şüphesiz ki o seksen kişiden biridir.' dedi.

Allah Resûlü (sav) 'O seksen kişi kimdir?' diye sordu.

Cibril, 'İnsanlar etrafından kaçarken senin yanında kalan ve sonra seninle birlikte sabreden seksen kişidir. Cennette onların ve çocuklarının rızkına Allah kefildir.' dedi."[12]

Görüldüğü gibi Hârise'nin sabır ve sebatının mükâfatı kendisini aşıp evlatlarına ulaşmıştır. Kur'ân'dan öğrendiğimiz şer'i bir kaidedir bu durum. Çünkü Hârise şu ayetteki gibiydi: "Onların babası salih bir kimseydi."[13] İşte "Bu da gösteriyor ki salih kişinin soyu korunur; kulluğunun bereketi dünya ve ahirette onları kapsar; şefaati kendilerine ulaşır. Gözlerinin aydın olması için cennet derecelerinin en üstüne yükseltilirler. Kur'ân'da ve sünnette varid olan birçok nasta olduğu gibi..."[14] Göz aydınlığı nesiller bekleyenlere ne güzel bir çözüm. Kişinin sabretmeye güç yetiremediği birçok şeyde ne kadar çok hikmet vardır, kişi bilemez.[15]

Devam edecek inşallah...

9. Et-Tabakatu'l Kubra, İbni Sa'd, Daru Sadır, 3/488
10. "Ömer (ra) Şam'a gittiğinde Ebû Ubeyde'ye, 'Bizi evine götür.' dedi.

    Ebû Ubeyde, 'Benim yanımda ne yapacaksın? Sen sadece bize ağlamak istiyorsun galiba.' dedi.

    Ömer, Ebû Ubeyde'nin evine girdiğinde hiçbir şey göremedi. Sonra, 'Eşyaların nerede? Sadece bir keçe, bir tabak ve bir kırba görüyorum.' dedi. Sonra, 'Sen buranın yöneticisisin yanında yemek var mı?' dedi.

    Ebû Ubeyde kalktı ve bir küpün içerisinden yiyecek parçaları getirdi. Bunu gören Ömer ağlamaya başladı.

    Ebû Ubeyde, 'Ben sana bizim için ağlayacağını söylemiştim, ey Müminlerin Emîri! Bir menzile ulaşacak kadar yiyecek yeterlidir.' dedi.

    Ömer dedi ki: 'Dünya senin dışında hepimizi değiştirdi, ey Ubeyde!' " (bk. Siyeru A'lamin Nubela, Zehebi, Daru'l Hadis, 3/13)
11. 32/Secde, 24
12. Mu'cemu'l Kübra, Taberani, Mektebetu İbni Teymiyye, 3/277, Hadis no: 3225; Ma'rifetu's Sahabe, Ebu Nuaym, Daru'l Vatani Lin'Neşri, 2/736; Usdu'l-Ğabe fi Ma'rifeti's Sahabe, İbnü'l-Esir, Daru'l Kutubi'l İlmiyye, 1/655; El-İsâbe fi Temyizi's Sahabe, İbni Hacer El-Askalani, Daru'l Kutubi'l İlmiyye, 1/707
13. 18/Kehf, 82
14. Tefsiru'l Kur'ani'l Azim, İbni Kesir, Daru'l Kutubi'l İlmiyye, 5/168
15. bk. 18/Kehf, 82

OKUMA PARÇASI

Kerem ÇAĞLAR
keremcaglar@tevhiddergisi.org

LİDER VE YÖNETİCİ

İslam toplumunda menfaat, öfke, aşırı sevgi veya korku tarafından güdülen yönetim değil, güven ve sadakatle harekete geçirilen yetenek esaslı ve istikrarlı yönetimin yerine geçebilecek bir alternatif bulunmamaktadır.

Lider; bulunduğu çevreye yüksek düzeyde yarar sağlayan, yerleşik gelenekte köklü değişiklikler yapan ve toplumsal dönüşüm için sorumluluğu zekâ, bilgi ve sezgiye dayalı karar ve uygulamalarla taşıyan kişidir.

Lider; elindeki gücü kullanabilme kapasitesine bağlı olarak, yakın ve uzak çevresini ve hatta kendinden sonraki nesilleri etkileyebilen kişidir. Dünya tarihinde gerçek anlamda liderlik vasıflarını taşıyan çok az sayıda insan vardır. İnsanlık tarihinde hem dünyevi hem de uhrevi hayatta kesin olarak kurtuluş ve saadete ulaştırıcı liderlikte en başta Allah Resûlü (sav) olmak üzere Âdemoğlunun en seçkinleri olan ulu'l azm peygamberler (as) gelir.

Liderlik ile yöneticilik terimleri çoğu zaman birbirleri yerine kullanılır. Kimilerine göre ise her iki terim de birbirine tamamen zıddır. Aynı ânda hem iyi bir yönetici hem de iyi bir lider olunamaz görüşünün taraftarları olsa da genel olarak kabul görmemiştir.

Herhangi bir insanın ismi ile cinsiyeti arasındaki uyum ne kadar olağansa liderlik ile yöneticilik arasında da benzer bir ahenk bulunmaktadır. Bununla beraber her iki terim arasında birtakım önemli farklılıklar olduğu da bir hakikattir.

Yöneticilik daha ziyade tevdi olunan vazifenin yerine getirilmesi ve görev yönelimlidir. Liderliği ise bundan farklı olarak daha çok ilham vericilik ve vizyonerlik olarak değerlendirmemiz mümkündür. Vizyonerlik; yetenekler, değerler, kaynaklar, irade, yeterlilik ve kararlılığı temel alır. Bu yönüyle vizyonerlik, toplumda "lider" olarak bilinen sığ ve çapsız karakterlerin öne çıkan özelliklerinden biri olan hayalperestliğin zıddıdır.

Lider, yöneticilik itibarıyla planları oluşturup geleceğe yönelik projeksiyonlar belirleyerek çalışmaların ilerlemesini gözlemler. Bu anlamda yetkin ve dirayetli bir idarecidir. Allah Resûlü'nün (sav) hadiste buyurduğu üzere aslında her bir kişi kendi çapında yöneticilik vasfını taşımakta ve sorumluluğundaki topluluğu idare etmektedir.[1]

1. Abdullah ibni Ömer'den (ra) rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur:

   "Hepiniz çobansınız. Hepiniz güttüğünüz sürüden sorumlusunuz. Âmir, memurlarının çobanıdır. Erkek, ailesinin çobanıdır. Kadın da evinin ve çocuğunun çobanıdır. Netice itibarıyla hepiniz çobansınız ve hepiniz idare ettiklerinizden sorumlusunuz." (Buhari, 893; Müslim, 1829)

Lider, aynı zamanda ahit/bozulmaması gereken kuvvetli bir akit ile bağlı olduğu esas ilkelerden uzaklaşmadan, önderlik ettiği topluma değişim ve atılım konusunda ilham verir. Bu çerçevede diyebiliriz ki gerçek manada lider şahsiyet, yöneticiliğin üstün özellikleriyle de donanmış önder bir kişiliktir. Eğer yöneticilik ve liderlik arasında bir ayrım yapılacak olursa fayda esaslı bir nüans ayrımı yapılabilir. Her lider aynı zamanda yetkin ve yeterli bir yönetici olabilir. Fakat her yönetici liderlik özelliğini taşımamaktadır. Yöneticilik, her kurumsal yapının varlığını sürdürebilmesi ve işleyişinin devamlılığını sorunsuzca sağlayabilmesi için yerine getirilmesi gereken bir fonksiyondur.

Liderlik ise önceliği tevhid ve sünnet olan Nebevi menhec üzere davet çalışmalarını sürdüren bir cemaate, ümmete, devlete veya ticari bir şirket gibi farklı kurumsal yapılara ilham verebilen ve onu dinamikleştirerek bu dinamizmi sürdürülebilir kılabilmektir. Yöneticilik ve liderliğin ayrı, fakat birbirini tamamlayıcı pozisyonlar olduğunu ve değişen dünyada birinin diğeri olmaksızın herhangi bir fonksiyon ifa edemeyeceğini ileri sürenler de bulunmaktadır.

Liderler, önderliğini yaptıkları topluluğa değişim ve dönüşüm için ilme, tarihi gerçeklere ve basirete dayalı pozitif baskı yaparken liderlik vasfından yoksun yöneticiler ise genellikle statükodan yana olur ve her hâlükârda istikrarı desteklerler.

Lider, inandığı doğrular uğruna mücadelede sınırsızlığı temsil eder ve mutlak başarıya odaklanır. Yönetici ise statükoyu temsil eder ve uygular. Lider, insan topluluklarını derinden etkiler ve değişim için vizyon oluşturur. Liderlik vasfına haiz olmayan yönetici ise belirli etkinliklerin üstesinden gelmek ve mevzuata vâkıf olmak gibi rutin bazı işlerde uzmanlaşmakla sınırlıdır.

Liderlik özelliği olan kimsenin yönetimde olsun veya olmasın toplumda çok yönlü bir etkileme gücü vardır. Liderlik özelliği olmayan yöneticilik ise tek yönlü bir otorite ilişkisidir.

Liderlikle ilgili bir başka hakikat şudur: Liderlik de yöneticilik gibi yüzyıllardan beridir her ümmet ve kavim içerisinde kullanılmış ve hâlâ kullanılmakta olan çok eski bir kavramdır. Tarihi ve tarihî gerçekleri saptırmakta oldukça mahir olan Batılılar bu alanı da boş geçmemişler. Onlara göre profesyonel anlamda yöneticilik kavramı Avrupa'da 18 ve 19. yüzyıllarda ortaya çıkan "Endüstri Devrimi" sırasında kullanılmaya başlanmıştır. Oysa önceki sayfada kaynaklarıyla birlikte naklettiğimiz hadis-i şerifte İslam ümmetinin profesyonel anlamda da yöneticilik kavramını çok iyi bildiğini ve en iyi şekilde uygulama konusunda Nebevi öğütlerle doğru istikamete kanalize edildiğini görüyoruz.

Fertlerin mensubiyet veya aidiyet bağının kopması yahut etik olmayan eğilimlere yönelimi; davanın ilkeleri ve dava lideriyle aynileşememekle/ özdeşleşememekle doğrudan ilintili ve orantılıdır.

Lider ve Bireylerde Ayniyet/Özdeşlik

Allah Resûlü'nün (sav) tevhidden sonra emrolunduğu ve iman ettikten sonra tüm müminlerin sorumlu olduğu ilk fariza, dinin direği olan namazdır ve bu namazımızın olmazsa olmazı Fâtiha Suresi'nde her gün defalarca şöyle diyoruz:

"Biz, yalnız sana ibadet eder ve yalnız senden yardım dileriz. Bizi sırat-ı mustakime/dosdoğru yola hidayet et. Kendisine nimet verdiklerinin yoluna (ilet). Gazaba uğramış ve sapkınların (yoluna) değil."[2]

Dikkat edilirse "ben" yok, "biz" var... Biz ibadet ediyor, biz yardım istiyoruz... Biz hidayet istiyor, biz dalaletten Allah'a (cc) sığınıyoruz.

Şer'i ıstılaha göre bir yerde eğer "biz" varsa o "biz"; ümmettir, cemaattir, topluluktur. Ümmetin, topluluğun veya cemaatin olduğu yerde liderin olmaması düşünülemez. Lider, ümmet/cemaat içerisinde her zaman için fikrî ve ahlaki olgunluk ve dönüştürücülük fonksiyonunu icra edebilendir.

Cemaat fertlerinin liderle aynileşmesi/özdeşleşmesi gayet tabii olarak liderin yol göstericiliğinde ve gölgesinde olur. Lider, ümmetin veya bir cemaatin sadece birinci adamı olmakla sınırlandırılabilecek bir şahsiyet değildir. Bununla beraber başında bulunduğu topluluğa/cemaate ahlaki önderlik de yapmaktadır. Zira lider, ümmet veya cemaat bireylerine ahlaki kimlik kazandıran ve sonraları kopması pek mümkün olmayan veya cidden çok zor olan duygusal bağlılığı da sağlayan merkezî ve etkin bir konumdadır.

Fertlerin mensubiyet veya aidiyet bağının kopması yahut etik olmayan eğilimlere yönelimi; davanın ilkeleri ve dava lideriyle aynileşememekle/özdeşleşememekle doğrudan ilintili ve orantılıdır. Cemai/Kurumsal kültürün ahlakilik temelinde oluşup olgunlaşması ve sürdürülebilir kılınmasında liderin sorumluluğu olduğu kadar fertlerin de mesuliyetinin varlığı tartışmasızdır. Lider mensup etkileşiminin kalitesi, liderin güven verici önderlik özel-

2. 1/Fâtiha, 5-7

likleri ve ulaşılması hedeflenen amaçların ulviyetiyle de bağlantılıdır.

Cemaat çatısı altında birlikte çalışan fertler bilgi, yetenek ve donanımları ölçüsünce liderden tabii bir mütekabiliyet beklentisinde olurlar. Süreç içerisinde cemai aidiyet duygusu güçlenen kimi fertlerde psikolojik ayrıcalık ve nötrleştirilme ikilemine kapılabilme ihtimali gün yüzüne çıkmaktadır. Bu durumda algılanan, "lider merkezli kurumsal/cemaatsel adalet işleyişi" yönlendirici ve belirleyici olmalıdır.

Cemaat içerisinde ahlaki gelişmişlik ve olgunlaşma ne kadar ileri seviyelere ulaşırsa o cemaat de içerisinde faaliyet gösterdiği toplumda marjinallikten/aykırılıktan ziyade özgünlüğüyle kabul görecektir. Bireylerin iş, hizmet ve davranışlarının süreç içerisinde gözle görülür sonuçları müşahede edildikçe liderlik ile özdeşleşme etkisi içerisinde, çalışmaya tutkunluk ve cemai destekle beraber bu çabalar prososyal[3] davranışlara evrilecektir.

Lider merkezli idari hiyerarşi, çalışma performansı, çalışma birimleri, iş ahlakı, iş disiplini ile iş ve hizmet üretme kapasitesinin değerlendirilmesi açısından İslam'ın öngördüğü cemai yapı, günümüz devasa şirketlerinin yönetim ve çalışma esaslarının belirlenmesinde ve uygulanmasında da ilham kaynağı olmuştur.

Cemaat bünyesinde ahlaki olmayan davranış unsuru, bu davranış türünün temsil edilen değerlerin genel ahlaki normlarını ihlal eder nitelikte olmasını ifade eder.

Cemaat içerisinde yer alan bireyler arasında performans ve motivasyon açısından değişkenlerden en çok kurumsal/cemaatsel özdeşleşmeye rastlanır. Özdeşleşme bireyin, kendine güvenini sağlamak amacıyla, bilinçli bir şekilde lideri örnek edinmesi, onun gibi davranmaya çalışmasıdır. İnanç, ilkeler ve değerler açısından kendisini liderle ve cemai yapıyla özdeşleştiren bir fert, olumlu ya da olumsuz anlamda şartlar değişse dahi bağlı ve tabi olduğu inancında ve menhecinde sebat eder.

İslam toplumunda menfaat, öfke, aşırı sevgi veya korku tarafından güdülen yönetim değil, güven ve sadakatle harekete geçirilen, yetenek esaslı ve istikrarlı bir yönetimin yerine geçebilecek bir alternatif bulunmamaktadır.

Liderliğin, cemaat üzerinde tezkiye açısından da etkisi tartışılmazdır. Tezkiye önemlidir, çünkü kalpler ruhun elbisesi gibidir. Beden, kıyafetleri kullandıkça nasıl ki kıyafetler kirlenip yıpranıyorsa kalp de zamanla kirlenip yıpranmaktadır. Şer'i ifadeyle kalpler hastalanıyor, kararıp katılaşıyor, günahkârlaşıyor, körleşiyor, kilitleniyor, mühürleniyor.

3. Prososyal davranış; olumlu sosyal davranışlar ya da başkalarına fayda sağlama niyetiyle yardım etmek, paylaşmak, hayır hasenat namına bağışta bulunmak, iş birliği yapmak ve gönüllülük gibi diğer insanlara ya da bir bütün olarak topluma fayda sağlayan sosyal davranışların tümüne denir.

Birçoğumuzun siyer okumalarından hatırlayacağı bazı örneklerden de anlaşıldığı gibi Devr-i Saadet Medine-i Münevvere'sinde yani en hayırlı çağda ve toplumda ve Allah Resûlü'nün (sav), yani en hayırlı liderin terbiyesinde de olsa insan; eğer kalp bakımını ihmal ederse kulluğunda problemler başlar.

Böylesi menfi bir başlangıcın dünyevi ve uhrevi olarak nasıl bir akıbetle sonuçlanacağını kestirmek ise mümkün değildir.

Dünyada da ukbâda da Allah'tan (cc) af ve afiyetler dileriz. Duamızın sonu, Allah'a hamdetmektir.

MEVLİD-İ NEBİ KUTLAMALARI[1]

Enes DOĞAN
enesdogan@tevhiddergisi.org

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla... Âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun. Âlemlere rahmet olarak gönderilen Resûl'üne, onun ashabına, pak Ehl-i Beyt'ine ve kıyamete kadar onlara ihsan üzere tabi olanlara salât ve selam olsun.

Makalemizin konusu Allah Resûlü'nün (sav) doğum günü olarak her sene düzenlenen Mevlid-i Nebi etkinlikleridir. Makalemizde mevlidin manasını, bu günlere özel ne yapıldığını, bu uygulamanın kısa tarihini ve İslam'daki hükmünü incelemeye gayret edeceğiz. Çaba bizden, başarı Allah'tandır (cc)...

Allah Resûlü'ne ittibanın gereği, onun sünnetiyle yetinmek ve onun sünnetinde bulunmayandan yüz çevirmektir. Onun yapmadığını, kendisiyle gönderildiği din adına yapmak ittibayı zedeler, hidayet üzere olan yolundan çıkarır.

Mevlid Nedir?

Sözlükte mevlid, "doğum yeri ve zamanı" anlamına gelir.

Yaygın kullanım olarak mevlid, Peygamber'in doğumunu, bu vesileyle yapılan törenleri ve yazılan eserleri ifade etmek için kullanılan bir terimdir. Bu terim genel olarak Allah Resûlü'nün (sav) doğumu için yapılan etkinlikler için kullanılsa da bazı çevreler meşhur şeyh, zat ve salih olduğu düşünülen kişilerin doğum günü etkinlikleri için de kullanmaktadır.

Bu etkinlikler toplumumuzda, "Mevlid Kandili", "Kutlu Doğum Haftası", "Mevlid-i Nebi Haftası" gibi bazı isimlerle bilinir. Bazı kimseler kamerî takvimi, yani 12 Rebîu'l Evvel'i esas alır ve o günü kutlar. Kameri ve şemsi takvim arasında gün farkı olduğu için şemsi takvimde Mevlid-i Nebi'nin karşılığı her sene farklıdır. Kimisi de "Allah Resûlü'nün (sav) doğduğu yılın 12 Rebîu'l Evvel'i, şemsî takvimde 20 Nisan'dır. Her senenin 20 Nisan'ı Mevlid-i Nebi diye kutlanır" diye düşünmüş ve bu etkinlikleri şemsi takvim üzerinden sabitlemiştir.

Bu Kutlamalarda Ne Yapılıyor?

– Bu günlerde mevlid-i şerif denilen bazı metinler okunuyor. Birçok metin bulunmakla beraber Türkiye'de meşhur olanlar, Vesile-i Necat ismiyle meşhur Süleyman Çelebi mevlidi (Türkçe), Hasan Ertuşi (Kürtçe) ve İbni Hacer El-Heytemî'ye nispet edilen (Arapça) mevlit metinlerdir. Bu metinlerin içerisinde asılsız, aşırı, Kur'ân ve Sünnete aykırı sözler mevcuttur.

1. Daha geniş bilgi için bk. Kandil Geceleri ve Bin Yıllık Yanılgı, Mehmet Emin Akın, s. 217-341

– İnsanlar bugüne özel olarak bir evde, mescidde veya kutlamalar için tahsis edilen geniş meydanlarda toplanıyorlar. Bugüne özel ibadetler eda ediyor, kasideler okuyor, zikir toplantıları veya sema gösterileri yapıyorlar. Allah Resûlü'nün (sav) bu toplantılara bizzat veya ruhaniyetiyle katıldığına inanılıyor. Bu toplantıların bazılarında ihtilat (kadın erkek karışık bulunma) ve çalgı aletleri gibi münkerler de bulunmaktadır.

– Bugüne özel bazı ibadetler yapılıyor, hayırlı işler arttırılıyor, yiyecek ve tatlılar dağıtılıyor.

– Allah Resûlü'nün (sav) doğum günü olması münasebetiyle bugünü sevinçli ve mutlu geçirmeye çalışıyorlar, Allah Resûlü'nden (sav) şefaat isteyip ondan yardım dileyebiliyorlar.

Mevlid Kutlamalarının Aslı-Kısa Tarihçesi[2]

Mevlid kutlamaları Allah Resûlü (sav) ve ondan sonraki üç hayırlı nesil olan sahabe, tabiin ve etbau't tabiin devrinde mevcut değildir. Ne emredilmiş ne de uygulanmış bir şeydir. Tabi olunan fıkıh-mezheb imamları Ebû Hanife, Şâfiî, Mâlik ve Ahmed ibni Hanbel'den de aktarılmamıştır. Muhaddislerden Buhari, Müslim ve başka âlimlerden de bu uygulamalara dair bir şey aktarılmamıştır.

Sahabeden Ebû Bekir, Ömer, Osmân ve Alî'nin (r.anhum) mevlide önem atfettiklerine dair bazı ifadeler nakledilir ki bunların sağlam kaynaklarda aslı, dayanağı veya karşılığı yoktur.

İmam Şâfiî'ye dayandırılan, "Mevlid için ihvan toplayıp yemek hazırlayan, Peygamber (sav) ile beraber haşrolunur." şeklindeki sözün aslı yoktur.

Mevlid-i Nebi'ye bidat-i hasene gözüyle bakan ve meşru kabul eden âlimler dahi ilk üç nesilde mevlidin olmadığını itiraf etmişlerdir. İbn Hacer (rh) şöyle der:

"Mevlid amelinin aslı bidattir. İlk üç nesil ve selef-i salihinin hiçbirinden buna dair herhangi bir şey nakledilmemiştir."[3]

Yine mevlid etkinliklerine sıcak bakan Sahâvî (rh) şöyle der:

"Faziletli üç asırdaki selef-i salihinin hiçbirinden bu nakledilmemiştir. Bu, sonradan çıkmış bir şeydir."[4]

Mevlide sıcak bakanlardan Hafız Iraki (rh) de benzer şeyler söylemiştir.[5]

Mevlid etkinliklerinin ilk nasıl çıktığını, kimin çıkardığını ve hedeflerinin ne olduğunu şöyle anlatabiliriz:

Tarih kitaplarındaki verilere göre bu uygulama ilk olarak Râfizi Ubeydiler (Fâtimiler) tarafından H 4. yüzyılın sonlarına doğru ortaya çıkmıştır.

Râfizi Ubeydiler (Fâtimiler) kimdir?

Fâtimiler Mısır'da bir devlet kurmuştur. Bu kimseler içlerinde küfrü, zındıklığı, Allah Resûlü (sav) ve ashabına nefreti taşıyan, ancak dışa Ehl-i Beyt taraftarlığını ve sevgisini vuran, intikam ateşiyle İslam'ı içten içe yıkmayı ve bozmayı hedefleyen kimselerdir. Bâtınilik esaslarına bağlılıklarıyla akide, ahkam ve ahlak olarak sapkınlığın ileri gelenlerinden olmuşlar, toplumda yozlaşmaların öncülüğünü yapmışlar, İslam ehline karşı kâfirlerin yanında yer almışlar ve ilim adamlarına ve avama türlü işkenceler etmişlerdir. H 567 yılında da Eyyûbiler eliyle tarih sahnesinden silinmişlerdir. İbn Kesir şöyle der:

"Fatımi halifeleri en zengin, en zorba, en zalim, en kötü idareli, en murdar niyetli halifelerdi. Onların hakimiyetleri zamanında bid'atler ve çirkinlikler ortaya çıkmış, fesatçılar çoğalmış, yanlarında salih, âlim ve abidler azalmıştır. O zamanlarda Şam diyarında Hristiyanlık ve Dürzilik ile Haşşaşilik çoğalmıştı. Haçlılar da Şam sahillerinin tamamına hakim olmuşlar, nihayet Kudüs, Nablus, Aclun, Ğur, Gazze, Askalan, Kereku'ş-Şevik, Taberiye, Banyas, Sur, Akkâ, Sayda, Beyrut, Sıfd, Trablus, Antakya ve bu yörelere bağlı tüm beldeleri Ayas ve Sis mıntıkalarını ele geçirmişlerdi. Amid, Urfa, Re'su'l-Ayn ve birçok beldeleri istila etmişler, sayılarını ancak Allah'ın bildiği miktarda Müslümanları öldürmüşler, sayısız Müslüman kadın ve çocukları esir almışlardı. Oysa bütün bu beldeleri sahabiler fethetmişler ve İslam diyarı haline getirmişlerdi. Müslümanların haddi ve evsafı bilinmeyecek derecede çok ve kıymetli mallarını gasp ettiler. Neredeyse Dımaşk'ı da istila edeceklerdi. Ama Allah orayı korudu. Devletleri yıkılıp hâkimiyetleri sona erdiğinde Aziz ve Celil olan yüce Allah bütün bu beldeleri kendi kerem, rahmet, cömertlik, güç ve kuvveti ile tekrar Müslümanlara iade etti."[6]

Fâtimiler, Mevlid-i Nebi etkinliklerini Fâtimi Halifesi Muiz Lidinillah[7] Dönemi'nde (H 362-365) başlatmışlardır. Makrizi'nin anlattığına göre Fâtimiler sene içerisinde çeşitli günleri matem, bayram veya mevlid olarak kutlamışlar ve bu tür merasimlerinin sayısı yirmi yediye varmıştır. Bu kutlamaların arasında Nevruz, Mihrican ve Îsâ'nın (as) doğum günü gibi Mecusi ve Hristiyan bayramları da yer alır. Yine bu merasimlerin arasında, Allah Resûlü (sav), Alî, Hasan, Hüseyin, Fatıma (r.anhum) başta olmak üzere mevlid kutlamaları yer almaktadır.[8]

2. Mevlid: Tarihi ve Dini Hükmü, Ahmed Özel (makale); El-Kavlu'l Celiy Fi'l İhtifal bi'l Mevlidi'n Nebiy, Muhammed Enver Muhammed; Bidat ve Batıl İnançlar Ansiklopedisi, Abdulcelil Candan, s. 480
3. El-Hâvi li'l Fetvâ, Suyuti, 1/229
4. El- Ecvibetu'l Merdiyye, Sahavi, 3/1116
5. Yanlış anlaşılmasın; mezkûr ilim adamları, münkeratın eşlik ettiği kutlamaları değil, bu günleri özelleştirip içerisinde salih amellerin ve hayır işler arttırılmasını bidat-i hasene görmüşlerdir.
6. El-Bidaye ve'n Nihaye, 12/478-479
7. Kendisi Mehdi ilan edilmiştir. Birkaç gün insanlardan saklanmış sonra çıkıp Allah'ın kendisini katına yükselttiğini iddia etmiştir. Etrafa yaydığı casusları sayesinde insanlara yaptıkları şeyleri haber vermiş ve cahil kişileri etkilemiştir. İlim adamlarına işkence eden, diri diri derilerini soyduran bir canidir. Müneccimlerin söylediklerine göre hareket etmiş, biri Hristiyan biri de Yahudi iki vezir edinmiş, ezanı tahrif etmiş ve "Hayya ala hayri'l amel" diye okunmasını emretmiştir. (bk. Er-Ravdateyn fi Ahbari'd Devleteyn, Ebû Şame el-Makdisi 2/219, Tarihu'l İslam, Zehebi, 26/350; Husnu'l Muhadara, Suyuti, 2/22; El-Beyanu'l Muğrib, Merakişi, 1/223)
8. El-Mevaiz ve'l İ'tibar, 2/436

Mevlid-i Nebi kutlamalarına karşı çıkan âlimler olmuştur. Örneğin H 474 yılında vefat eden Ebu'l Velid El-Baci isminde bir ilim adamı "er-Risale Fi't Tahzir min Bid'ati Mevlidi'n Nebi" isminde bir risale kaleme almıştır. Bu kutlamaları reddetmekle beraber, o asırda yaşananlara ışık da tutmuştur. Mısır'da bu törenler El-Efdal ibn Emiri'l Cuyuş[9] tarafından H 515'te kaldırılır. El-Amir Biahkamillah[10] Dönemi'nde (H 524), unutulmaya yüz tutmuşken tekrar serbest bırakılır.

Bu kimselerin bu uygulamayı çıkarma gayelerini şöyle anlatabiliriz:

a. Bunlar kendilerini Fâtimi diye adlandırmışlardır. Böyle adlandırmalarının nedeni, kendilerinin Alî (ra) soyundan geldiğini vehmettirme, böyle olduğunu gösterme gayretidir. Hem tarih kitapları hem de nesep âlimleri bu kimselerin soyunun Alî'ye (ra) dayanmadığını, neseplerinin Yahudi veya Mecusi kişilere dayandığını ispatlamakta ve bu iddialarının batıl olduğunu göstermektedir. Bu taife bu iddialarının kökleşmesini sağlamak için bu tarz doğum günü etkinlikleri düzenlemiş, böylece İslam âleminde kimsenin sahiplenmediği günleri soylarından gelen kimseler adına kutlama liyakatinde olduklarını göstermeye çalışmışlardır.

b. Ubeydiler batıl ve en sapık fırkalardan biridir. İçlerinde küfrü gizleyen, dışa ise takiyye gereği farklı gözüken sinsi bir yapıya sahipler. Sadece bu tarz doğum günlerini değil, Mecusilerin ve Hristiyanların da bayramlarını kutlamışladır. Bâtıni ve sapkın inançlarını gizlemek, halkı oyalamak, kendilerini sevdirmek, halkın da sevdiği kişileri sahiplenerek gözlerini boyamak, insanları bir arada tutmak ve sert tepkileri yumuşatmak açısından böyle bir şey yapmışlar ve bu günlerde halka oldukça cömert davranmışlardır.

Onlardan sonra bu kutlamaları en çok sufiler sahiplenmiştir. Bunun izlerini Fâtimilerden sonra el-Meliku'l Muzaffer Ebû Said Gökbörü Et-Türkmani[11] Dönemi'nde (H 638) görmekteyiz. Fâtimilerin uydurma bayramları kaldırılmış olsa da halktan mevlid kutlamalarını kendi aralarında sürdürenler -özellikle sufiler- vardı. Meliku'l Muzaffer ise bunu çok daha ihtişamlı ve masraflı törenlerle kutlamaya başladı ve yaygınlaştırmış oldu. Birçok tarihçinin aktardığı bu durumu İbn Kesir'den dinleyelim:

"Es-Sıbt dedi ki: 'Melik Muzaffer'in Mevlit Kandili münasebetiyle verdiği ziyafette hazır bulunanlardan birinin anlattığına göre, kendisi bu ziyafet sofrasına 5000 kızarmış koyun, 10.000 tavuk, 100.000 tabak kaymak, 30.000 tabak helva-tatlı koydurmuştur.

Melik Muzaffer'in mevlit ihtifallerine âlimlerin ve sofilerin önde gelenleri katılır, onlara hil'atler giydirilir, armağanlar verilirdi. Öğleden fecre kadar sofiler için sema ayinleri düzenletir, kendisi de bizzat onlarla birlikte raksederdi. (...) Mevlit ihtifali için her sene 300.000 dinar harcardı. (...)' "[12]

Memlükler Dönemi'nde (H 648-922) Mısır'da mevlid kutlamaları bütün ihtişamıyla devam etti. Kuzey Afrika'da önceleri mevlid kutlama adeti yokken ilk defa Ebû'l Abbas Ahmed ibni Muhammed ibni Hüseyin Es-Sebtî El-Azefî (H 633) tarafından halkın Hristiyan bayramlarını kutlamalarını önlemek amacıyla icra edilmeye başlamıştır. Mâliki âlimlerin şiddetli bir şekilde reddetmesi Mevlid-i Nebi kutlamalarının Tunus'a bir asır kadar geç girmesini sağlasa da netice itibarıyla Ebû Fâris Abdülaziz El-Mütevekkil[13] Dönemi'nde (H 796- 837) resmî olarak kutlanmaya başlanmıştır. Osmanlı'da ise bu uygulama ilk olarak III. Murat[14] Devri'nde (H 996) başlar ve 1910 yılında resmî bayram ilan edilir. Cumhuriyetin ilanından sonra resmî bayram olmaktan çıkarılsa da Mevlid-i Nebi, Diyanet İşleri Başkanlığı ve farklı çevrelerce kutlanmaya devam etmektedir.

Allah Resûlü (sav) Ne Zaman Doğdu?[15]

Mevlid kandili etkinliklerinin tarihi 12 Rebî'u'l Evvel veya 20 Nisan'dır. Ancak Allah Resûlü'nün (sav) doğduğu gün, ay ve yıl üzerinde ulema arasında tam bir ittifak bulunmamaktadır. Bu konuda birçok görüş vardır.

Ay hakkındaki görüşler: Rebîu'l Evvel, Ramazan, Safer, Rebîu'l Ahir ve Receb şeklindedir.

Günü hakkındaki görüşler: Rebîu'l Evvel ayının, iki gece sonrası, 8'i, 9'u, 10'u, 12'si 17'si, 18'i, bitişine sekiz gün kala...

Mevlid-i Nebi'yi, 12 Rebîu'l Evvel diye kesin olarak tayin etmek pek mümkün görünmemektedir. Nitekim el-Meliku'l Muzaffer bile her sene farklı tarihlerde kutlanmasını emretmiştir. Diyelim ki 12 Rebîu'l Evvel olsun... Peki, Allah Resûlü (sav) ne zaman vefat etmiştir? Bu konuda da farklı görüşler olmakla beraber cumhur-u ulemanın, "12 Rebîu'l Evvel" tercihi bu görüşlerin en başında yer alır.

Sorular

a. Mevlid-i Nebi kutlamaları Allah Resûlü'nün (sav) doğumunun kutlaması mı, yoksa vefatının kutlaması mıdır?

b. Bu kutlamayı başlatanlar içlerinde küfrü gizleyen ve İslam'dan intikam alma ateşiyle yanan Fâtimilerdir. Acaba onlar bu kutlamayı hangi amaçla yaptılar?

c. Fâtimiler, bâtıni dünyalarında Allah Resûlü'nün (sav) vefatına sevinirken bu kutlamalara katılanları da "Onun doğum günüdür!" diye kandırıp sevinçlerine ortak ediyor olmasınlar?

9. Fâtimilerin meşhur vezir ve kumandanlarındandır.
10. 10. Fâtimi halifesi
11. Eyyûbilerin ileri gelen komutan ve yöneticilerinden

12. El-Bidaye ve'n Nihaye, 13/271 (630. Yılda yaşananlar) Ayrıca bk. Vefeyatu'l A'yan, İbn Hallikan, 3/274
13. Hafsî Hanedanının 23. sultanı
14. 12. Osmanlı sultanı
15. bk. Siyer Kronolojisi, Mehmet Apaydın, s. 215, 689; Hekaik Havle Mevlidi'n Nebevi, Ahmed ibni Abdulaziz el-Hamdan, s. 2

Mevlid Kutlamak Doğru Mu?[16]

a. Bidat-i hasene diye bir şey yoktur, İslam adına uydurulan her iş, güzel niyetle de yapılsa merduttur

Bir günün veya mekânın diğerlerine göre daha kıymetli oluşu ve onda yapılacak ibadetler ancak Kur'ân ve Sünnetle sabit olur. Ancak Kur'ân ve Sünnetle sabit olanlar kabulümüzdür. Kadir Gecesi, Zilhicce'nin ilk on günü, Ramazan ayı gibi... Kur'ân ve Sünnette hakkında fazilet veya özel bir ibadet sabit olmayan bir günü veya mekânı din adına kutsallaştırmak, ona özel birtakım ibadetler yapmak, etkinlikler düzenlemek, dinî ritüeller belirlemek bidattir, din adına sonradan çıkarılmış şeylerdir. Din adına çıkan, dine yamanan tüm yenilikler/bidatler kötüdür, iyisi ya da güzeli yoktur.

"...Bundan sonra, şüphesiz sözlerin en güzeli Allah'ın kelamı, yolların en hayırlısı Muhammed'in yoludur. İşlerin en kötüsü sonradan çıkarılanlardır. Sonradan çıkarılan her şey bidattir, her bidat sapıklıktır, her sapıklık da ateştedir."[17]

Âişe'den (ra) rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur:

"Her kim bizim bu işimize (dinimize) ondan olmayan bir şey katarsa kattığı şey reddedilir."[18]

Bir amel ne kadar iyi niyetle yapılırsa yapılsın sünnete uygun değilse Allah Resûlünün (sav) dediği gibi merduttur.

Abdullah ibni Mes'ûd'un (ra) mescidde halkalar hâlinde oturup bir kişinin komutuyla sesli ve toplu zikir yapan kişilerle diyaloğunu okuyalım:

"...İbni Mes'ûd, bu halkalardan birine geldi, başlarında durdu ve şöyle dedi:

'Bu yaptığınızı gördüğüm nedir?'

Dediler ki: 'Ebû Abdurrahman! (Bunlar) çakıl taşları. Onlarla Allahu Ekber, Lâilaheillallah ve Subhanallah deyişleri sayıyoruz.'

Bunun üzerine Abdullah ibni Mes'ûd) dedi ki: 'Artık kötülüklerinizi sayıp (hesap edin)! Ben, iyiliklerinizden hiçbir şeyin zayi edilmeyeceğine kefilim. Yazıklar olsun size! Ey Ümmet-i Muhammed, ne çabuk helak oldunuz! Peygamberinizin (sav) şu sahabesi (içinizde hâlâ) bolca bulunmakta. İşte onun elbiseleri, (henüz) eskimemiş; kapları, (henüz) kırılmamış. Nefsim elinde olan (Allah'a) yemin olsun ki sizler kesinlikle ya Muhammed'in dininden daha doğru yolda olan bir din üzerindesiniz, ki bu imkânsızdır ya da bir sapıklık kapısı açmaktasınız.'

Onlar, 'Vallahi Ebû Abdurrahman, biz başka bir şey değil, sadece hayrı (elde etmeyi) istedik.' dediler.

O da şöyle karşılık verdi: 'Hayrı (elde etmek) isteyen niceleri vardır ki onu hiç elde edemeyeceklerdir. Allah Resûlü (sav) bize haber vermişti ki Kur'ân'ı okuyacak olan bir topluluğun (bu okuyuşları sadece dilde kalacak), onların köprücük kemiklerini ileriye geçmeyecek. Vallahi, bilmiyorum, belki onların çoğu sizdendir.'

Sonra (Abdullah) onlardan yüz çevirdi.

(Amr b. Yahya'nın dedesi) Amr ibni Seleme, bundan sonra şöyle dedi: 'Bu halkalardaki (insanların) tamamını, En-Nehrevân olayında, Haricilerin yanında bize karşı vuruşurken gördük.' "[19]

Allah Resûlü (sav) bazı vakitlerde namaz kılınmasını yasaklamıştır. Bu vakitlerden biri de sabah namazından sonra Güneş'in doğup bir mızrak boyu yükseldiği âna kadar olan vakittir. Bir adam bu vakitte namaza durdu. Said bin Müseyyeb, "Sana bir fitnenin veya can yakıcı bir azabın isabet etmesinden korkuyorum." dedi.

Adam, "Allah namazdan dolayı insana hiç azap eder mi?" diye tepki gösterince Said (ra), "Allah, namazdan dolayı değil ama Resûl'üne muhalefet ettiğinden dolayı azap eder." diyerek "...Onun emrine muhalefet edenler..." ayetini okudu.[20]

Adamın biri mikatın öncesinde ihrama girdi. İmam Mâlik (rh), "Bu adama dünyada fitne, ahirette can yakıcı bir azabın isabet etmesinden korkarım." dedi.

Adam, "Daha fazla ecir için yaptım, ne fitnesi?" deyince İmam Malik, "Allah Resûlü'nün (sav) yapmadığı bir fiille Allah'a yakın olacağını zannetmenden daha büyük ne fitne olabilir?" dedi.[21]

Mucâhid'den (rh) şöyle rivayet edilmiştir:

"İbni Ömer ile beraberdim. Bir adam öğle veya ikindi namazında, 'Es-Salâtu hayrûn mine'n nevm.' dedi.

İbni Ömer, 'Haydi buradan çıkalım. Bu yapılan bir bidattir.' dedi."[22]

Nafi'den (ra) şöyle rivayet edilmiştir:

"Adamın biri İbni Ömer'in yanı başında aksırdı ve 'Elhamdulillah ve's selamu alâ Resûlillah. (Allah'a hamd, Resûl'üne selam olsun.)' dedi.

Bunun üzerine İbni Ömer şöyle dedi: 'Ben, 'Elhamdulillah ve's selamu alâ Resûlillah.' mı diyorum? Resûlullah (sav) bize böyle öğretmedi. Bize, 'Elhamdulillahi alâ kulli hâl. (Her hâlimizde Allah'a hamdolsun.)' dememizi öğretti.' "[23]

Dinî bir gayeyle yapılan fiil; sebebi, cinsi, miktarı, ke-

16. Bidatin tanımı, çıkma ve yaygınlaşma nedenleri, zararları ve bidat-i hasene düşüncesi hakkında bk. Tüm Resûllerin Ortak Müjdesi, s. 128-196
17. Müslim, 867; Nesai, 1578
18. Buhari, 2697; Müslim, 1718
19. Darimi, 210
20. bk. Sünen-i Dârimi, 436
21. bk. Fetava, 20/375
22. Ebu Davud, 538. Hadiste geçen "tesvib", ezan ile kamet arasında ihdas edilen ilave kamet olarak da yorumlanmıştır. bk. Avnu'l Ma'bûd, 538 No.lu hadis şerh
23. Tirmizi, 2738

fiyyeti-nasıllığı, zamanı, mekânı açısından Kur'ân ve Sünnetteki sınır içerisinde değilse aslı İslam'da var olsa da bidattir. Yukarıdaki örnekler bunu göstermektedir.

b. Allah Resûlü'nün (sav) sevgisi, ona ittiba etmeyi ve bidatten kaçınmayı gerektirir[24]

Allah Resûlü'nü (sav) sevmek, ona ittibayı gerektirir:

"De ki: 'Eğer Allah'ı seviyorsanız bana ittiba/tabi olun ki Allah da sizi sevsin ve günahlarınızı bağışlasın. Allah (günahları bağışlayan, örten ve günahların kötü akıbetinden kulu koruyan) Ğafûr, (kullarına karşı merhametli olan) Rahîm'dir.' "[25]

Kur'ân'da insanlar Peygamber'e (sav) karşı iki şeyle mükellef tutulmuştur: itaat ve ittiba. İtaat, emrettiği şeyleri yerine getirmek ve nehyettiklerinden kaçınmakla gerçekleşir. İttiba ise itaatten çok da farklıdır. İttiba; onun peşinden gitmek, onun yoluna tabi olmak, onun gibi yapmak, onun ardına takılmak demektir. Bundan dolayı Allah (cc), kendisine itaati emretmiş, ama kendisi için ittiba kavramını kullanmamıştır. Ancak Resûl'ü için hem itaat hem de ittiba kavramını kullanmıştır. Çünkü kişi Allah'a itaat eder, ittiba edemez. Resûl'e ise hem itaat hem de ittiba edebilir. Allah Resûlü'ne (sav) ittibanın gereği, onun sünnetiyle yetinmek ve onun sünnetinde bulunmayandan yüz çevirmektir. Onun yapmadığını kendisiyle gönderildiği din adına yapmak ittibayı zedeler, hidayet üzere olan yolundan çıkarır.

Allah Resûlü (sav) haber veriyor:

"Allah'ın benden önce herhangi bir ümmete gönderdiği hiçbir peygamber yoktur ki onun ashabı ve havarileri olmuş olmasın. (Yani Allah'ın gönderdiği her peygamberin mutlaka ashabı ve havarileri olmuştur.) Peygamberin sünnetini alır, onun yoluna uyarlar. Onlardan sonra yapmadıklarını söyleyen, emrolunmadıklarını yapan kavimler gelir. Kim onlarla eliyle cihat ederse o, mümindir. Kim onlarla diliyle mücadele ederse o, mümindir. Kim onlarla kalbiyle cihat ederse o, mümindir. Bunun ötesinde ise hardal tanesi kadar iman yoktur."[26]

Mevlid kutlamaları Peygamber sevgisi adına yapılmaktadır dedik. Seven sevdiğini görmek, gözünden düşmemek ister. Allah Resûlü'nü (sav) seven, Kıyamet Günü'nde onunla Havz'da buluşmak ve onu görmek isteyenin dikkat etmesi gereken bir şey vardır: Onun sünnetine tabi olmak ve ondan sonra din adına birtakım şeyler uydurmamak.

Ebû Hureyre (ra) anlatıyor:

"Peygamber (sav) mezarlığa çıkıp ölülere selam vererek, 'Selam size, ey Müminler diyarı! İnşallah biz de size katılacağız. Kardeşlerimizi görmeyi isterdim.' dedi.

Sahabe, 'Biz senin kardeşlerin değil miyiz, ey Allah'ın Resûlü?' diye sorunca Resûlullah (sav), 'Siz benim ashabımsınız. Benim kardeşlerim henüz gelmedi. Ben onları Kevser Havz'ında bekleyeceğim' cevabını verdi.

Onlar, 'Ey Allah'ın Resûlü! Ümmetinden henüz gelmeyenleri nasıl tanıyacaksın?' diye sordu.

Peygamber (sav), 'Düşünün, bir adamın siyah atlar arasında alnı beyaz, ayaklarında seki olan bir atı olsa o atını tanımaz mı?' karşılığını verdi.

Onlar, 'Evet tanır, ey Allah'ın Resûlü!' cevabını verince Resûlullah (sav), 'İşte onlar (benden sonra gelecek kardeşlerim) abdest sebebiyle Kıyamet Günü alınları ve abdestte yıkadıkları uzuvları parlayarak gelecekler. Ben ise onları Havz başında bekleyeceğim. Dikkat edin! Sizden bazıları, yabancı devenin sürüden kovulup uzaklaştırıldığı gibi benim Havz'ımdan kovulacaklar. Ben onlara, 'Buraya gelin!' diye sesleneceğim, fakat bana, 'Onlar senden sonra hâllerini değiştirdiler.' denilecek. Bunun üzerine ben de, 'Uzak olsunlar, uzak olsunlar!' diyeceğim.' buyurdu."[27]

c. Peygamber (sav) dinde bir eksik mi bıraktı? İslam tam ve kâmil değil mi?

Sünnet imamlarından İmam Mâlik (rh) şöyle demiştir:

"Kim dinde bir bidat çıkarır ve bunun güzel olduğunu iddia ederse Muhammed'in (sav) peygamberlik görevine ihanet ettiğini söylemiş olur. Çünkü Allah (cc), 'Bugün, sizin için dininizi kemale erdirdim, üzerinizdeki nimetimi tamamladım ve din olarak sizin için İslam'dan razı oldum.'[28] buyurmaktadır. Öyleyse o gün dinde olmayan, bugün de dinden değildir."[29]

İrbâd İbni Sâriye'den (ra) rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur:

"Ben sizi gecesi de gündüzü gibi aydınlık olan bir din ve hayat tarzı üzerinde bıraktım. Benden sonra kimin ayağı kayıp da o yoldan çıkarsa o helak olup gitmiştir. Sizden kim yaşarsa pek çok ayrılıklar görecektir. Kim yaşar da böyle ayrılıklar görürse bilip durduğunuz benim sünnetime ve yoluma, ayrıca benim yolumda olan halifelerimin yoluna sıkıca tutunup sarılınız! Dirençli olup bu konuda son gücünüze kadar dayanınız..."[30]

Abdurrahman ibni Yezîd'den (rh) şöyle rivayet edilmiştir:

"Selmân El-Fârisî'ye dendi ki: 'Sizin Peygamberiniz (sav), hela/tuvalet adabına varıncaya kadar size her şeyi öğretti mi?'

24. Günümüzde, " 'Benim doğum günümü kutlamayın.' diye bir nas yoktur. Ancak böyle bir nas olsaydı bile biz bugünü kutlarız. Kutlamaktan vazgeçmeyiz. Çünkü bu, Allah Resûlü'nü (sav) sevmenin bir gereğidir." diyecek cüreti gösterenler dahi olmuştur…
25. 3/Âl-i İmran, 31
26. Müslim, 50
27. Müslim, 249; İbni Mace, 4306; Ahmed, 7999
28. 5/Mâide, 3
29. El-İ'tisam, 1/49
30. İbni Mace, 43; Ahmed, 17142

Dinî bir gayeyle yapılan fiil; sebebi, cinsi, miktarı, nasıllığı, zamanı ve mekânî açısından Kur'ân ve Sünnetteki sınır içerisinde değilse aslı İslam'da var olsa da bidattir.

Selmân El-Farisi, 'Eve,t öğretti. Büyük ve küçük abdest bozarken kıbleye karşı durmamızı, sağ elle temizlenmemizi, üçten az taşla temizlenmemizi ve tezek ve kemikle temizlenmemizi bize yasakladı.' dedi."[31]

Ebû Zerr'den (ra) şöyle rivayet edilmiştir:

"Allah Resûlü (sav) bizi havada iki kanadıyla uçan kuş hakkında dahi mutlaka bir bilgi vermiş olarak bıraktı.

Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur: 'Cennete yaklaştıran ve cehennemden uzaklaştıran şeylerin hepsi size açıklandı, bunlardan açıklanmadık hiçbir şey kalmadı.' "[32]

Ebû'd Derdâ'dan (ra) şöyle dediği rivayet edilmiştir:

"Resûlullah (sav) bizi gökte iki kanadıyla uçan kuş hakkında bile bilgi vermiş olduğu hâlde bıraktı."[33]

Mevlid-i Nebi İçin Getirilen Bazı Deliller

Buraya kadar Mevlid-i Nebi adıyla yapılan kutlamaların, o güne özel ibadet etmenin bidat olduğunu ve Allah Resûlü'ne (sav) iman ve ittiba eden hiç kimsenin bu günleri kutlamaması gerektiğini delilleriyle açıklamaya çalıştık. Şimdi de bu bidati savunanların getirdiği akıl karıştırabilecek bazı nasları inceleyelim.

1. Delil:

Mûsâ'nın (as) ve ashabının Aşure Günü kurtulması dolayısıyla Allah Resûlü'nün bugünde oruç tuttuğu ve tutulmasını emrettiği hadis bu konuda gösterilen delillerdendir.

İbni Abbâs (ra) şöyle dedi:

"Peygamber (sav) Medine'ye gelince Yahudilerin Aşure Günü oruç tuttuğunu gördü. Onlara bugünde neden oruç tuttuklarını sordu.

Onlar da, 'Bu güzel bir gündür. Allah, İsrailoğullarını düşmanlarından bugün kurtardı, bu sebeple Mûsâ bugün oruç tuttu.' dediler.

Bunun üzerine Peygamber (sav), 'Ben Musa'ya (Musa'nın yaptığını yapmaya) sizden daha layığım.' dedi.

O gün oruç tuttu ve Aşure Günü'nde oruç tutulmasını emretti."[34]

Delil alınan nokta şudur: O gün sevinç günüydü ve bunun şükrü olarak oruç tutuldu. Allah Resûlü'nün (sav) doğduğu gün de böyledir. O günü diğer günlerden ayrı kılacak, şükürle geçirecek şeyler yapılabilir.

2. Delil:

"De ki: 'Allah'ın lütfu ve rahmetiyle, (evet) yalnızca bunlarla sevinsinler. O, onların biriktirdiklerinden daha hayırlıdır.' "[35]

Delil alınan nokta şudur: Allah Resûlü'nün (sav) doğduğu gün tüm insanlığa Allah'ın lütfu ve rahmetidir. Bugünde sevinmek, sevincimizi paylaşmak için etkinlikler düzenlemek gerekir.

Bu tür delillendirmeler için iki şey söylenebilir:

a. Yukarıda zikredilen ve buna benzer nasların tamamını Allah Resûlü de (sav) biliyordu. Ayrıca sahabe başta olmak üzere ümmetin en hayırlı nesline de ulaşmıştı, onlar da biliyordu. Peki, onlar bu delillerden böyle bir istinbat yaptılar mıd? Onlar da bunu kutlayabilme imkânına, bu istinbatı yapabilecek ilim ve fehme sahiplerdi. Allah Resûlü'nü (sav) en çok seven ve ona en güzel ittiba eden onlardır. Ya Allah Resûlü (sav) bunu unuttu ya onlar bunun cahililerdi ya onlar Allah Resûlü'nü (sav) sevmiyordu ya da bile bile terk ettiler. Böyle bir durum yoksa geriye tek seçenek kalıyor: Mevlid-i Nebevi'yi dinî bir şölen hâline getirenler, bu konuda onların yolundan çıkmış ve din adına yenilikler çıkarmışlardır.

b. Bu tür nasların delil olarak alınmasının sosyolojik bir yönü vardır. Bu delillendirmeler mevlid kutlamalarının yaygınlaşması, toplum arasında artık vazgeçilemez bir hâl almasından sonra yapılmıştır. Başka bir deyişle ilk nesilde varlığına dair hiçbir iz bulunmayan bu amel, inkâr edilmesi gerekirken bazı ilim adamları meşrulaştırıcı delil arayışına koyulmuş, dinî bir kılıf arayışına girmiş ve zorlama tevillerle aslı olmayan bu işi İslam'a yamamaya çalışmışlardır.[36] Bu ameli reddeden, dinde yeri olmadığını belirten âlimlere reddiye vermeyi de -Asr-ı Saadet'te aslı olmadığını bilmelerine rağmen- ihmal etmemişler, yoka "yok" diyenlere ısrarla "var" demeyi sürdürmüşlerdir...

3. Delil:

"Hristiyanlar kendi peygamberlerinin doğum gününü kutluyor. Biz tüm insanlığa gönderilmiş olan Peygamberimizin doğum gününü kutlamayacak mıyız?" düşüncesi.[37]

31. Müslim, 262; Ebu Davud, 7; Tirmizi, 16; İbni Mace, 316
32. Mu'cemu'l Kebir, 1647; Ahmed, 21361
33. Mecmeu'z Zevaid, 13973
34. Buhari, 2004; Müslim, 1130
35. 10/Yûnus, 58
36. Örnek olması için bk. El-Hâvi li'l Fetvâ, 1/229; El-Ecvibetu'l Merdiyye, 3/1116
37. Bu istidlal Sahâvi'ye aittir!

Bizim kendi Peygamberimize (sav) olan muamelemizi Hristiyanlar mı belirliyor? Peygamberimize (sav) göstereceğimiz değer ve yanımızdaki konumu hakkında Kur'ân ve Sünnette bir eksik mi var? Kendi Peygamberine ilahlık sıfatı veren, onun hakkında aşırıya giden, onun adına türlü şeyler uyduran ve dinlerini kendi elleriyle mahveden bu kimseleri mi kendimize ölçü kabul edeceğiz? Allah Resûlü (sav) tam da bu tehlikeye dikkat çekmek için şöyle buyurmuştur:

Ebû Saîd El-Hudrî'den (ra) rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur:

" '...Siz, sizden önceki milletlerin sünnetine adım adım, karış karış tabi olacaksınız. Öyle ki onlar kelerin deliğine girecek olsa siz de peşi sıra gireceksiniz.'

'Ey Allah'ın Resûlü! Onlar Yahudi ve Hristiyanlar mıdır?' dediler.

'Başka kim olacak?' buyurdu."[38]

Amr ibni Şuayb'ın dedesinden (ra) rivâyet edildiğine göre Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur:

"Bizden başkalarına benzemeye çalışanlar bizden değildir. Yahudi ve Hristiyanlara benzemeyin, çünkü Yahudilerin selamlaşmaları parmak işaretiyledir. Hristiyanların selamlaşmaları ise el ile işaret etmekten ibarettir."[39]

Ömer'den (ra) rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur:

"Hristiyanların Meryem oğlu (Îsâ) hakkında ileri derecede hak olmayan bir şekilde onu tazim edip övdükleri gibi siz de beni olmadık şekilde tazim edip övmeyiniz. Ben ancak O'nun kuluyum. Bu sebeple bana Allah'ın kulu ve resûlü deyiniz."[40]

Sonuç

a. Bir şey Kur'ân ve Sünnette yoksa bu zamana kadar yapılmış ve gelenek hâlini almış olması onu hak yapmaz. Aynı şekilde dokunulamaz, değiştirilemez, değiştirilmesi teklif dahi edilemez gibi bir konuma da yükseltmez.

b. "Bu kadar âlim, hoca, ecdad bunu bilmiyor mu?" düşüncesi yanlıştır. Zira bu, bir ayet veya hadis değildir. Hak Kur'ân ve Sünnettedir. Hakkın ölçüsü çoğunluk, önemli zatlar, atalar, gelenek... olmamıştır. Kitap ve Sünnet delillerini bir kenara itip bu tarz ölçülere göre hareket edenler doğru yoldan sapmaya mahkûmdur. Kur'ân'da bununla ilgili kıssa ve uyarılar çoktur.

c. Bir kişinin Mevlid-i Nebi'yi kutlamaması ve reddetmesi, Peygamber'ini sevmediği anlamına gelmez. Bidatçı kişilerin özelliklerinden biridir, dayanakları olmayınca işi yokuşa sürerler. Bu tarz polemikler oluşturmalarının gayesi açıktır. Muhatabı üzerinde "peygamber düşmanı" algısı oluşturup itibarsızlaştırmak, toplumun yumuşak karnını fırsat bilip davetçinin sinmesini sağlamak, işlerindeki dayanaksızlığı sümen altı etmek, duyguları harekete geçirip gözleri ve akli muhakemeyi kör etmek...

d. Mevlidi kabul etmeyenler, günümüzde hiçbir şey bilmeyen üç beş kişi, sonradan bitme gençler değildir. İslam tarihinde bunu reddeden birçok ilim adamı olmuştur. Bir şeyi kabul eden sayısının çokluğu veya kimliği hakkın ölçüsü değildir.

e. Mevlid-i Nebi'yi ve sair bidatleri çok iddialı, üstten, kendinden emin, duygusal ve arabesk edayla savunan kişiler bu tarzlarıyla üste çıkmayı, haklı görünmeyi hedeflerler. Ancak bu tarz, hakkın ölçüsü değildir, duygularla gerçekleri örtme çabası ve duygusal çarpıklıktır. İstidlalde çarpıklık yaşayan kişilerde pek de şaşırmayacağımız bir durumdur.

Örnek olması açısından bir kıssa anlatıp yazımızı sonlandıralım. Bir şahıs, bidat olan kandil günlerini ve ibadetlerini savunuyor. İddialı iddialı konuşuyor. Bu günler için, "Bidattir, İslam'da yeri yoktur." diyenleri bir ilim adamına yakışmayacak saygısızlıkla aşağılıyor, iftiralar atıyor. Sonra da diyor ki: "Ben şimdi delilini söyleyeceğim, ondan böyle gürlüyorum ha! Diyor ki Efendimiz (sav), 'Beş gece vardır, bu gecede yapılan dualar reddolunmaz: Receb ayının ilk cuma gecesi...' Hani yalandı? Hani Peygamber yapmıyordu, hani sahabe yapmıyordu? Hani onlardan sonrakiler yapmıyordu? ... 1500 yıldır var bu iş! Yeni mi çıktı? Yoku sen mi buldun? O hadis yalan, bu hadis sahte! Milletin imanını elinden aldınız, gittiniz! Oynamayın bu milletin ayarlarıyla! Beyler! İlim, iki tane kitap okumak değil, senin günlük okuduğun gazete gibi değil! Âlimlerin peşini bırakmayın! Ehl-i Sünnet hocaların peşini bırakmayın! ... "

O kadar emin konuşuyor ki insan bildiğinden, mevcut ilmî gerçeklerden şüphe ediyor. Söylediği hadise gelince hadis mevzu (uydurma) çıkmasın mı? Böyle bir hadisi aldıktan sonra üzerine bina edip sarf ettiği büyük sözlere dikkatle bakınız. Devenin, "Neren eğri?" sorusuna verdiği, "Nerem doğru ki?" cevabını hatırlatıyor. Allah (cc) en doğrusunu bilendir...

Âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun...

38. Buhari, 7320; Müslim, 2669
39. Tirmizi, 2695
40. Buhari, 3445

MAHİ
mahi@tevhiddergisi.org

KARŞILIKSIZ SEVENİM

Karşılıksız vermenin sembolü o. Ne pahasına olursa olsun korumanın, sahip çıkmanın... Ev olmanın, sığınak olmanın, dayanak olmanın, teselli olmanın sembolü...

Kitap alırken tavsiyelere bakar, kitap kurtlarının yorumlarını okur, öyle alırım. Aldığım kitaplar bazen yanıltır beni. Yorumlardaki başarıyı bulamadığım olur. Bazıları ise gerçekten anlatıldığı gibidir. "Ada" kitabı bunlardan biri... Çok renkli bir resimlemeye, başarılı bir üsluba, sıcacık bir konuya sahip.

Büyük okyanusta kopan bir fırtınayla gemileri alabora olan Sophie, babası ve köpeği bir sala tutunarak kurtulur. Bir ada görürler ve tırmanırlar. Her biri çok yorulmuştur. Derin bir uykuya dalarlar. Bir gün bir gece uyurlar. Uyanınca adada geçici de olsalar bir yaşam kurarlar. Tâ ki bir gemi onları görene dek yaşayacakları kulübeyi yaparlar. Mevsimler değişir, fakat o duman görünmez. Fırtınalı bir sonbahar, soğuk bir kışı atlatırlar. İlkbaharla renklenir küçük dünyaları. Göçmen kuşlara şahit olurlar. "Burası ne kadar da güzel." der Sophie, yeni yerler ve yeni renkler keşfederken. Derken duman görünür ve sesler duyulur. Bu, bir gemidir ve içi insanlarla doludur. Artık eve dönecekleri için baba ve kız çok mutludur. Sevinçle karşılanırlar. Sophie güverteye tırmanırken birden okyanusa atlar. Ve bir yıl boyunca evi olan adaya teşekkürlerini sunar... Çünkü ada sanıp da tırmandıkları yer "Deri Sırtlı Deniz Kaplumbağası"nın sırtıdır.

Kaplumbağanın konuşmalarıyla başlamıştır zaten kitap. Sırtına tırmanırlarken kaplumbağa gıdıklanmış, onları fark ettikten sonra hep dikkatli davranmıştır. Uzun zaman hareket etmemiş, onları birçok tehlikeden korumuştur. Etraftaki güzelliklere şahit olmalarını sağlamıştır. Geminin sesi duyulduğu ve sırtından ayrılacakları sırada Sophie'nin nazik davranışıyla çok mutlu olmuştur.

İşte böyle. Kalpleri yumuşatan kısacık bir öykü. Bu öyküde en önemli karakter ise kaplumbağa. Karşılıksız vermenin sembolü o. Ne pahasına olursa olsun korumanın, sahip çıkmanın... Ev olmanın, sığınak olmanın, dayanak olmanın, teselli olmanın sembolü... Bu özellikler kimde var diye düşünmeye lüzum yok sanıyorum. Şu hayatta hiçbir karşılık beklemeden seven, koruyan, yorulan, büyüten, rehberlik eden, öğreten hatta çoğunlukla teşekkür dahi edilmeyen; "annelerden" başka kim olabilir? Ben bu kadar karşılıksız seveni, vereni ve bağışlayanı bilmiyorum insanlık âleminde.

Annelik makamı en değerli makam olmasına rağmen hep ihmal edilir. Diplomasız olduğu için midir bilmem, kıymet verilmez.

Onun annelik serüveni hamile olduğunu öğrenince başlar. İçindeki çocuğa dair büyük hayalleri vardır. Hafta hafta gelişimini takip eder. İlk ultrason görüntüsünü utanmasa çerçeveletip asmayı düşünür. Yavrusunun ihtiyaçlarını listeler. Yavaş yavaş hazırlıklarını yapar. Günler yaklaştıkça heyecan basar. Sıklaşan sancılar doğumun habercisidir. Anne acıdan ağlarken, yavrusunun sesiyle yeniden doğar.

Kucağına aldığında minicik elleri, kaşık kadar suratı, açılmamış gözleriyle o, "aziz bir misafir"dir. Şimdi tüm acılar, ağrılar onun sıcaklığıyla dinmiştir.

Bu aziz misafirimizin ilk yıllarında anne her şeydir. Hayat pınarı onun göğsündedir. İçirir. Sevgiyle hem de. Anneler emzirirken görülmeye değerdir. Yavrusunun bakışları anneye, anneninki yavrusuna kilitlenmiştir. Misafirimiz onsuz duramaz odalarda, gece hep koynunda anne kokusuyla uyur. Annenin koynu çocuğun yurdu, anne kokusu tesellisidir. Korkunca sığınır o limana. Acıkınca, üşüyünce, sevinince... Her hâlde ve her durumda.

Nedendir bilinmez, büyümeye başladıkça koku da unutulur. Artık sokulmaz anneye öyle sık sık. Annesi sarılmak istese kaçar. Yüzünden öpse yanağını siler. Artık anne her şey değildir. Bu, insanlığın doğal bir sürecidir. Zira bebekken bağlanır ve çocukluk dönemiyle birlikte anneden güvenle ayrılır. Hayata tutunmak için bu, ikinci adımdır. Anne bu ayrılışın gereğini bilir. Fakat yine de üzülür. Bebeklik dönemi yaşadıkları onun için tarifsiz deneyimlerdir.

Çocukluk döneminde anneden ayrılsa da tamamen kopmamıştır. İsyan eder, çatışır ama yine anneye sığınır. Fakat ergenlik geldi mi tüm bağlar koparılır. Annenin yaptıkları beğenilmez olur. Giydiğine, söylediğine, pişirdiğine dahi karışılır. Hep eksikleri görülür. Başka anneler iyi, kendisininki kötüdür (ne acı bir tanımlama!). Kendi anneliğinde asla bu hataları yapmayacaktır(!). Geçmişi düşünür. Annesiyle yaşadığı acı hatıraları zihninde canlandırır ve büyütür. Ne karşılıksız sevmesini, ne gecesini gündüzüne eklemesini hesaba katar. Kırk hafta taşınmasını, iki yıl emzirildiğini de hatırlamaz. Unutur her şeyi. Anne ise bunları da bağrına basar. Yavrusunun ayağına diken batsa onun canı yanar. Yavrusu hüzünlense annenin yüreği kanar... Bu paragraf daha çok söz taşır. Lakin kelamın hasılı, adanıza nankörlük etmeyin. Anneler candır, onları üzmeyin.

Rabbimizin (cc), Lokman Suresi'nin 14. ayetinde anne babamıza iyilikte bulunmamızı salık verirken annelerin bizi zorluk içinde taşımasına ve süt emzirme dönemine özellikle vurgu yapması manidardır. Bu, annelerin çocuklar üzerindeki hakkının babadan daha fazla olduğunun bir işaretidir. Nebi'nin (sav) sünneti de bu ayeti açıklarcasına bize seslenir:

Anne ise bunları da bağrına basar. Yavrusunun ayağına diken batsa onun canı yanar... Yavrusu hüzünlense annenin yüreği kanar.

"Bir adam Allah Resûlü'ne gelerek, 'Kendisine en iyi davranmam gereken kimdir?' diye sorar.

Nebi (sav), 'Annen!' der.

Adam, 'Sonra kim?' deyince Nebi (sav) tekrar, 'Annen!' der.

Adam başka bir şey duymak umuduyla, 'Sonra?' der.

Nebi (sav) üçüncü kez, 'Annen!' der ve ekler: 'Sonra da baban!' "[1]

Şeriatın, kendisini bu kadar koruduğu ve değer atfettiği anneleri değersizleştiren, üzen, kıymet bilmeyen tüm reşit evlatlara çağrımdır: **Adanız size verilen en güzel nimettir ve her nimet, şükrü gerektirir.**

1. Buhari, 5971; Müslim, 2548

Dr. Gözde TERCUMAN
gozdetercuman@tevhiddergisi.org

KADIN FİZYOLOJİSİ: HAZIRLIK VE HAYIZ

Hormonlar ve üreme sistemi, anahtar kilit misali uyum içinde çalışarak, iki amaca hizmet eder. Birincisi yumurtalıktan tek bir tane olgun yumurtayı serbest bırakmak, ikincisi, döllenme gelişmesi ihtimaline karşı rahmi gebeliğe hazır hâle getirmek.

Rahmân ve Rahîm olan Allah’ın adıyla,

Allah’a hamd, Resûl’üne salât ve selam olsun.

Es-Selamu Aleykum ve Rahmetullahi ve Berakatuhu,

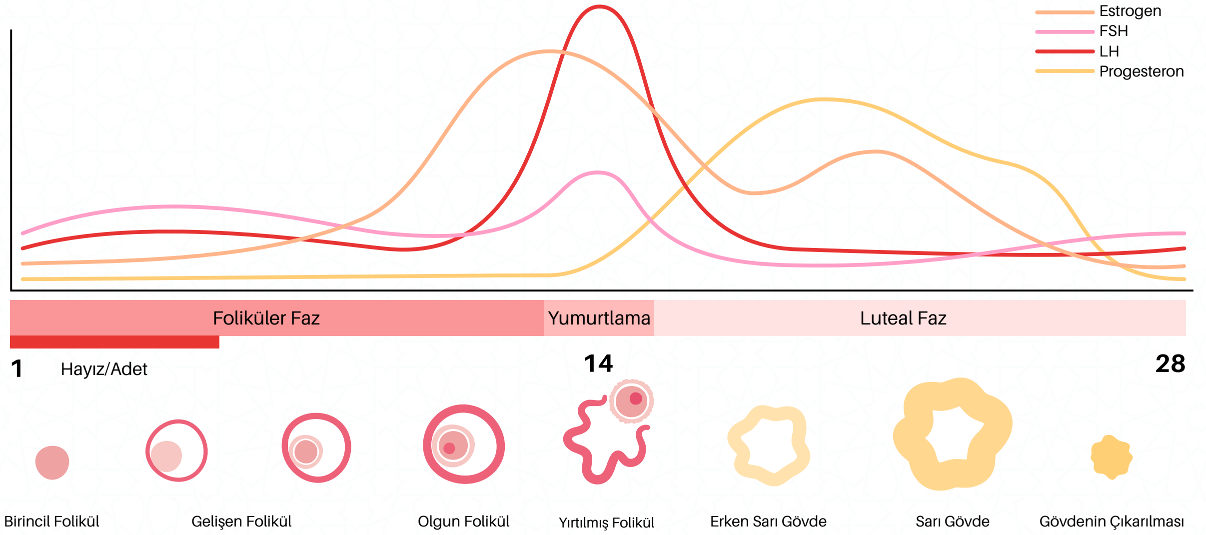
Geçen ay genel hatlarıyla giriş yaptığımız yaratılış yazı silsilesine bu ay, kadın üreme sistemiyle devam ediyoruz, Allah’ın izniyle.

Buluğ çağına erişmiş bir kadının üreme sistemi şu iki hâlden birindedir: Ya gebeliğe hazırlık yapıyordur ya da gebelik süreci yaşıyordur. Üreme sisteminin faaliyet göstermediği yaşlılık dönemine kadar vücut, döngüsel olarak her ay gebeliğe hazırlık yapar. Gebelik oluşmazsa üreme sisteminin oluşturduğu yumurta ölür ve vücut, yaptığı tüm gebelik hazırlığını hayızla dışarı atar. Bu döngü menopoza kadar hiç sekteye uğramadan yaşanır. Bu yazımızda kadın vücudunun hazırlığını ve hayız oluşumunu konuşacağız.

Bir kız çocuğunda doğumundan itibaren, olgunlaşmamış yumurta hücreleri ve yumurtaların çevresinde dizili tek tabakalı hücre katmanı bulunur. Vücutta üreme sistemini kontrol eden hormonlar çok az miktardadır ve ritmik çalışmadıkları için üreme sistemi uyur hâldedir. Buluğ çağına gelmeden önceki iki yıllık süreçte üreme organları fiziksel değişikliğe uğramalı ve hormon sistemine yanıt verebilir hâle gelmelidir. Buluğ çağı başladığında -ortalama on, on iki yaşlarında- beynin kontrol noktalarındaki hormon miktarı artmaya ve ritmik olarak salgılanmaya başlar. Olgunlaşma başlayıp ince ayarların tamamlanması ve üreme sisteminin aktif hâle gelebilmesi için beden yaklaşık iki yıllık gelişimsel sürece ihtiyaç duyar. İnsan bedeni olgunlaşmak, değişmek, dönüşmek, fonksiyon kazanmak için asla acele etmez; gelişimi özümseyip içselleştirerek yol alır. Kız çocuğu on bir ila on beş yaşlarına geldiğinde buluğ çağına adım atmalı ve ilk aylık döngüsünü yaşamalıdır.

Bir kız çocuğunda buluğ çağının ortalama on, bir kadında menopoz yaşının da ortalama elli beş yaş olduğu göz önüne alınırsa kırk beş yıl boyunca her ay düzenli bir şekilde işleyen bir sistemi oluşturmak ve aksamadan çalıştırmak özen, sabır, zaman ve emek isteyecektir.

Vücuttaki birçok fizyolojik süreç gibi üreme sistemi de birbirini kontrol eden hiyerarşik hormon sistemiyle düzen-

lenir ve denetlenir. Üreme fonksiyonlarının başlaması, gençlik yılları boyunca devam etmesi ve her ay işlevlerini yürütebilmesi için hormonlar gereklidir ve vücutta bir aylık döngü boyunca hormonlarda keskin değişiklikler görülür.

Burada bir parantez açmakta fayda var. Kadının vücudunda yirmiye yakın hormon bir ay boyunca artıp azalan dalgalı bir seyir gösterir. Hormonlar bir yandan üreme sistemindeki görevlerini yerine getirirken bir yandan da vücut sıcaklığından kalp atışına, tüylenmeden yağlanmaya, mutluluk hâlinden iştaha kadar pek çok bedensel etkiye sebep olur. Bu değişiklikler bütünün bir parçası olmasına karşın günümüz oyun ve eğlence dünyasında kadınlarla alay edilme konusu hâline getirilmiştir. Oysa kadının bedeni yumurtlama dönemine hazırlık yaparken, vücut sıcaklığının artması, endorfinlerin yükselmesiyle oluşan mutluluk ve hoşnutluk hâli eşe yakınlık duyulmasına vesile olacaktır. Yumurtanın ömrünün bir gün olduğu göz önüne alınırsa bir ayın içindeki bir günü yakalamak için beden sinyalleri gerekmektedir. Veya rahim gebeliğe hazırlık yaparken, döllenmiş yumurta beslenebilsin ve açlıktan ölmesin diye içerisindeki kan damarlarını arttırırken elbette ki dolaşım sistemi de buna uygun dönüşüm geçirmeli; kan basıncı ayarlanmalı, kalp olduğundan biraz daha hızlı çalışmalıdır. Eğer bir kadın gebe kalırsa kendi bedeni dışında bebeğini de beslemesi gerekir. Yediği miktarın artması için iştahının açılması ve bağırsaklarının buna uygun çalışması gerekir. Ne yazık ki insan bedenini anlamanın hakkını veremeyen bir toplum; depresyonunun, agresifliğinin, mutsuzluğunun, durduramadığı iştahının veya başkaca bedensel ve duygusal problemlerinin sebebi olarak aylık döngüsünü suçlamakta; bu durum kadına değer vermeyen toplumlarda ise neslin devamı için gerekli olan, kadın bedeninde yaşanan duygusal ve bedensel değişiklikler şaka/mizah yoluyla alay konusu hâline getirilmektedir.

Hormonların esas kontrol noktası beynin hipotalamus bölgesidir. Buradan çıkan emirler, hormon elçileri (GnHR) tarafından beynin hipofiz bölgesine ulaştırılır. Hipofiz bölgesi kendisine gelen emirleri algılar ve mesajı yumurtalıklara iletmek için hormon elçileri (FSH ve LH) üretir. Kana karışan bu hormon elçileri yumurtalıklara gerekli bilgiyi taşır. Mesajı alan yumurtalıklar, dişilik hormonlarını (östrojen ve progesteron) üretir. Hormonlar ve üreme sistemi, anahtar kilit misali uyum içinde çalışarak iki amaca hizmet eder. Birincisi yumurtalıktan tek bir tane olgun yumurtayı serbest bırakmak, ikincisi döllenme gelişmesi ihtimaline karşı rahmi gebeliğe hazır hâle getirmek.

Buluğ çağı yaklaştığında beyinden hormonlar salgılandıkça hem yumurta hücresi hem de çevresindeki hücreler gelişmeye başlar. Yumurtanın hacmi iki üç kat artar, çevresindeki hücreler dişilik hormonu üretebilir hâle gelir. Yumurtanın çevresindeki hücrelerin sayısı artar ve dış kısımdakiler bir kapsüle dönüşerek yumurtayı korur. Büyüme ve gelişme, ortamda hormonlar var olduğu sürece hızlanır. Hızlı büyüme dönemi bir kez başladığında büyüme neredeyse patlama tarzında gerçekleşir. Böylece yumurta ilk boyunun on katına, ilk ağırlığının bin katına çıkar. Yaklaşık bir buçuk santimetredir. İnsan içinden, "Bin kat büyüyor ve bir buçuk santime mi ulaşıyor?" diye geçirebilir. Gözle görülemeyecek kadar küçük bir hücrenin bir buçuk santimetreye ulaşmasını anlayabilmek için bir portakalın bir dağ boyuna ulaştığını hayal edebilirsiniz.

Yumurtalık hazırlıklarını yaparken rahim de bir yandan gebelik için hazırlanır.

Bir kız çocuğunda buluğ çağının ortalama on, bir kadında menopoz yaşının ortalama elli beş yaş olduğu göz önüne alınırsa kırk yıl boyunca her ay düzenli bir şekilde işleyen bir sistemi oluşturmak ve aksamadan çalıştırmak; özen, sabır, zaman ve emek isteyecektir.

Yumurtanın çevresindeki hücreler tarafından üretilen dişilik hormonları, rahmi gebeliğe hazırlar. Döllenmiş yumurtanın rahme rahatça gömülebilmesi için büyür, kıvrımlı ve yumuşak hâle gelir, zigotun (döllenmiş hücrenin) beslenebilmesi için içerisinde kan göletleri yani besin depoları oluşturur.

Üreme sistemi hazır olduğunda hormonlarla beyne, "Ben hazırım!" mesajını gönderir.

Beyin, organların hazır olduğu mesajını aldıktan sonra LH hormonu üretmeye başlar, hormon seviyesi yirmi dört saatte altı ila on katına çıkar. Bu yirmi dört saat içerisinde yumurta olgunlaşmak için son adımını atar, yumurtanın çevresindeki hücrelerin oluşturduğu kapsül şekil değiştirir ve önceden yumurtayı koruyan hâli şimdi yumurtanın yumurtalıktan tüplere geçişine izin verecek şekilde daha esnek bir yapı kazanır.

Rahim gebeliğe hazır hâldedir. Döllenmeye hazır olgun yumurta ve çevresindeki gelişimini tamamlamış hücreler, beyinden gelecek olan, "Vakit geldi, tüplere geç!" sinyalini beklemeye başlar.

LH seviyesi zirveye ulaşınca yumurtanın çevresindeki hücrelerde çatlama görülür ve yumurta, hızla yumurtalıktan tüplere geçer. Bu olaya yumurtlama (ovulasyon) denir. Yumurtlama öncesinde zirveye ulaşan LH hormonu hızla başlangıç seviyesine iner. LH hormonu zirve değere ulaşamazsa yumurtlama görülmez, yumurta tüplere geçemez.

Yumurta, tüplerdeki yolculuğu başladığında yolda spermle karşılaşma umuduyla tüplerden rahme doğru taşınır.

Yumurtanın çevresindeki katmanları oluşturan hücrelerin bir kısmı yumurtayla beraber yolculuğa çıkar, çoğu da yumurtalıkta kalır ve dönüşüm geçirerek sarı renkli yağlı bir yapı (corpus luteum) oluşturup yüksek miktarda dişilik hormonu üretebilir hâle gelir. Eğer döllenme gerçekleşir ve zigot rahme gömülürse gebeliğin devamı için dişilik hormonlarının çok yüksek miktarda olması gerekir. Yumurtalıkta bulunan ortalama iki santimetrelik yağlı yapı, gebeliğin devamında çok önemli rol oynar. Herhangi bir yetersizlik durumu oluşur ve hormon seviyelerinde azalma görülürse rahim gebeliğini devam ettiremez ve düşükler meydana gelir.

Yumurtlama sonrasında yumurtalıkta oluşan yağlı yapının ömrü iki haftadır; sonra küçülür ve yok olur, hormon üretemez. Hormon desteği olmadığında rahim, gebelik için yapmış olduğu hazırlıklı hâlini devam ettiremez ve tüm gebelik hazırlığını hayız olarak dışarı atar. Dışarı atılan kanla karışık rahim dokusuna hayız denilir.

Hayız, bir rahmin gebelik olursa diye yaptığı bütün hazırlığı, gebelik oluşmadığında dışarı atma sürecidir ve aylık döngünün sonudur.

Hayız bittiğinde rahim, bir önceki ayın tüm hazırlığını atmış ve başlangıç hâline dönmüş olur. Bir sonraki ayın döngüsü için vücut tekrar, en baştan hazırlıklara başlar.

Özetleyecek olursak bir kadının vücudu, her ay yeniden bu aylık döngüyü yaşar. Hormonların desteğiyle on dört gün gebeliğe hazırlık yaparak rahmi hazırlar ve yumurta hücresini oluşturur. Döngünün on dördüncü gününde hormonlar zirve değere ulaşır ve yumurtlama gerçekleşir. Yumurta tüplere geçer. Rahme doğru yol alırken spermle karşılaşmazsa ömrü bir gündür. On beşinci veya on altıncı günde ölür. Gebelik oluşmayıp zigot rahme gömülmediğinde yumurtalıktaki sarı renkli yağlı yapıdan hormon üretimi azalır ve hormonlar belli seviyenin altına düşünce rahim tüm hazırlığını hayız olarak dışarı atar. Yağlı yapı yumurtlamadan sonra on dört günlük ömrünü tamamlar ve yok olur.

Ortalama yirmi sekizinci günde yumurta hücresi ölmüş, rahim tüm gebelik hazırlığını hayız olarak dışarı atmış, yumurtalıkta hormon üreten yapı yok olmuş ve hormonlar başlangıç seviyesine dönmüştür.

Ertesi gün, kadının bedeni yeni bir döngüye en baştan başlar.

Ömrün uzunca bir döneminde bu döngü devam eder.

Rabbim ömür verirse bir sonraki yazıda gebelik sürecini konuşmak üzere, Allah'a emanet olun.

Âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun.

MİHENK TAŞININ ÖZÜ

Psikolojik Danışman
Melek ŞEREF

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla,

Çocukluk yıllarının mihenk taşlarından biri sınır eğitimidir. Geçen sayımızda sınır konusuna giriş yapmış; sınır, "Bir bireyin/topluluğun varlığının bütünlüğünü, gelişimini ve bir ilişkideki katılımını koruyan psikolojik sınırlandırmalar olarak tanımlanabilir."[1] demiştik. Ardından kuralların olmadığı bir anayolda yaşanacak kaos örneğiyle, "Sınır nedir ve neden gereklidir?" sorusunu cevaplamıştık. Sınırların özellikle çocuklara, hayatlarında güvenli bir alan sunduğu, bu şekilde kendi becerilerini test etme ve hayatı keşfetme imkânı bulabildikleri ve öz disiplin kazanabildikleri bilgisini içeren kısımlar, son yazımızın zihinlerde kalan en temel noktaları olsa gerek. Bu ay ise "Çocuğuma sağlıklı bir şekilde nasıl sınır koyabilirim?" diyen ebeveynlerimizin seslerine kulak vereceğiz. Sınır konusunda önce adım adım aşamaları işleyeceğiz. Akabinde olası problemleri önlemek adına bazı püf noktalar üzerine konuşuyor olacağız. Başlayalım, Allah'ın izniyle...

Önceki bilgilerimize dayanarak artık hepimiz sınırların bir gereklilik olduğunu rahatlıkla söyleyebiliriz. Bir ihtiyaç olması hasebiyle çocukların sınırlara dair bilgi sahibi olması gerekir. Ancak çocuklar emme veya ağlama davranışlarını bildiği gibi sınırları bilerek doğmaz.[2] Burada görev, anne babalara düşmektedir. Görevleri ise; çocuğun hayatındaki sınırları öğrenmesine ve uygulamasına yardımcı olmaktır. Bu sayede -geçen yazımızda uzunca bahsettiğimiz- sınırların çocuklar üzerindeki olumlu etkilerinden faydalanılabilir.

Burada görev, anne babalara düşmektedir. Görevleri ise çocuğun hayatındaki sınırları öğrenmesine ve uygulamasına yardımcı olmaktır. Bu sayede -geçen yazımızda uzunca bahsettiğimiz- sınırların çocuklar üzerindeki olumlu etkilerinden faydalanılabilir.

Burada bir noktaya değinmek istiyorum. Robert J. Mackenzie, "Çocuğunuza Sınır Koyma" kitabında ebeveynlerin yaygın bir hatasından bahseder. Ebeveynler öğrendikleri sınır koyma yöntemlerini, daha öncesinde kullandıkları yöntemlerle birleştirip uygulamaktalardır. Bir örnekle açıklayalım. Parkta üç arkadaş kaydırakta oynamaktadır, fakat sonra kaydırağın tepesinde birbirlerini itmeye başlarlar. Önce Musab ve Ahmet'in annesi çocuklarını çağırırlar ve Ahmet'in annesi, "Bu yaptığınız çok tehlikeli. Canınız acıyabilir. Yapmazsan çok sevinirim." der. Ahmet, "Tamamm!" diyerek oyuna döner. Musab'ın annesi ise kesin ve kararlı bir ses tonuyla, "Oğlum, kaydırağın tepesinde itişmeden oynamak mı, yoksa başka bir yerde mi oynamak istersin?" diye sorar.

1. APA Dictionary of Psychology, içeriğe ulaşmak için sayfanın aşağısında yer alan karekodu okutabilirsiniz.
2. Köçer, G., & Çinar, F. (2021). Ödül ve Ceza Olmadan Çocuk Disiplini Mümkün mü? Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, içeriğe ulaşmak için sayfanın aşağısında yer alan karekodu okutabilirsiniz.

Bunun üzerine Musab kaydırağın üzerinde itişmeden oynamayı tercih eder. O sırada oyunda Ahmet, Miraç ile birbirini itmeye devam eder. İtişmeleri ciddileşince Miraç'ın annesi devreye girer. Öfkeyle "Miraç! İtişmeyi bırakacak mısın, yoksa tokadı yiyecek misin?" diye sorar. Miraç da "Tamam anne!" diyerek oyuna devam eder. Fakat bu sadece birkaç dakika sürer. Bir süre sonra bir çarpma ve ağlama sesi duyulur. Miraç, Ahmet'i itmiştir. Ahmet'in kafası kaydırağa çarpmış, kanıyordur. Annesi Miraç'ı azarlar ve bir daha yapmaması konusunda uyarır. Birkaç dakika sonra Ahmet tekrar Miraç'ın kendisini ittiğini söylediğinde artık Miraç'ın annesi dayanamaz. "Yeter artık! Doğruca eve. Bir daha da sana park falan yok." diyerek oğlunu kolundan tuttuğu gibi eve götürür. Bu örnekte görüleceği üzere ebeveynlerin her biri çocuğuna sınır koymaya çalıştı. Fakat bunu eski bildikleri yöntemlerle yaptılar. Miraç'ın annesinin tutumu sert, keskin ve cezalandırıcı bir yaklaşımdı. Ahmet'in annesinin tutumu yumuşak, belirsizdi. Ve Musab'ın annesinin tutumu ise kesin, net ve tercihi Musab'a bırakan yetkin bir tutumdu. Acaba siz de sınır uyguladığınız zannederken bu yaygın hatalara düşüyor musunuz? Buradan hareketle kendinizi düşünmenizi isteyeceğim. Öncelikle sizin evinizde en sık yaşanılan problem nedir? İkinci olarak bu durumlarda siz ne yaparsınız? Ve son olarak, yaptıklarınız yukarıdaki örnekteki hangi ebeveynin davranışına benzemekte? Bu soruları cevaplamadan lütfen okumaya devam etmeyelim. Üzerine dilediğiniz kadar düşünebilirsiniz.

Şimdi gelin, "Sağlıklı sınır koymanın aşamaları nelerdir?" sorusuna beraber bir göz atalım. Sınır koymanın aşamalarını şu şekilde sıralayabiliriz:

1. Aşama: Dinlemek

Çocuğunuz, o ân kirli olan kırmızı elbiseyi giymek için ağlaması veya kardeşine bağırması gibi sizce kabul edilemeyen bir davranış sergilediğinde ilk adım olarak yaklaşın ve onu anlamak için dinleyin. Göz hizasına inin ve neler olduğunu sorun. Aldığınız bilgi ikinci aşama olan anlama kısmında işinize yarayacaktır. Ve "Bunu neden yaptığını şimdi anlıyorum." dediğiniz ânda doğru müdahaleye yaklaşmış olacaksınız. Hissettiğiniz duygularla beraber çocuğunuza odaklanmaya çalışmak ona yardımcı olmak adına size fayda sağlayacaktır. Ve muhtemelen birkaç dakika içinde, neler olduğunu anlayacaksınız.

2. Aşama: Davranışı Anlamak

Çoğu ebeveyn, çocuklarının toplumsal veya kişisel değerlerine göre davranmayı öğrenmesini ve iyi bir insan olarak yetişmesini ister.[3] Bundan dolayı bu çerçevenin dışında kalan davranışları kabullenmekte zorlanabilir. Fakat şunu aklımızın bir köşesinde tutmamız gerekir ki çocuğunuzun davranışının altında öyle ya da böyle pek çok sebep yatar.[4] Özellikle sizi rahatsız eden davranışlarının kendince mantıklı bir nedeni veya açıklaması olabilir. Solter'e (2020c) göre çocukların kabul edilemez davranışları üç sebepten kaynaklanıyor olabilir:

- Çocukların karşılanmamış ihtiyaçları
- Birikmiş acı veren duygularının olması
- Yeterli bilgiye sahip olmamaları

Bu çerçevede davranışa; ihtiyacın ortaya çıkışı, duygu boşaltımı veya bilgi eksikliği gözlükleriyle bakmamız gerekir. Aksi takdirde ebeveyn; davranışı, cezalandırılması gereken bir durum, yaramazlık ya da itaatsizlik gibi görür ve müdahale eder. En önemlisi de **davranışın nedenini anlama ve çocuğun ihtiyacını karşılama** fırsatını kaybeder (Gordon, 2015; Kohn, 2019c). Davranışın nedenini bazen çocuklar bize söyler, bazen de bizim anlamamız gerekebilir. Bu noktada ilk adım olan dinleme aşaması büyük önem kazanmaktadır. Doğru bilgi almak ve çocuğunuzun ifadelerine dikkat etmek size yardımcı olacaktır.

3. Aşama: Seçenek Sunmak

"Kendilerine emir ve komut verilen küçük çocuklar, ne yapacaklarına ilişkin kendi seçme haklarının ellerinden alındığını düşündükleri için genellikle iş birliğine karşı şiddetli bir direnç gösterirler. Üstelik çocuğun istekleriyle çelişen bir komutun yerine getirilmesini sağlamanın tek yolu ödül ya da ceza kullanmaktır." (Holt, 1984 akt. Solter, 2020c) Emir vermek veya ne yapması gerektiğini söylemek yerine seçenekler sunma yöntemini kullanabilirsiniz. Sizin belirlediğiniz ama aynı zamanda çocuğunuzun ihtiyacına uygun olan en az iki makul seçenek sunun. Köçer'in (2021) makalesinde çocukların sınırlı seçenekler kendilerine sunulduğunda genellikle olumlu karşılık verdiklerinden bahsedilir. [5] Önce mümkün olmayan seçeneği, ardından mümkün olabilecek seçenekleri sıralayabilirsiniz. "Kırmızı elbisen şu an kirli. Mavi elbiseni mi giymek istersin yoksa yeşili mi?" denildiğinde çocuk kendisinin karar verebileceğini hisseder. Burada kendisinde güç ve otorite hisseder. Fakat aynı zamanda ebeveynleri hâlâ onu gözetiyor ve öğretiyordur da. Köçer'e göre seçeneklerin sonunda özellikle, "Sen karar ver." diye vurgulamak da etkili olmaktadır. Kendiniz üzerinden düşündüğünüzde kararın size bırakılması ve sizin karar vermeniz size nasıl hissettirir?

4. Aşama: Davranışın Sonucunu Üstlenmesini Sağlamak (Mahrum Bırakmak vb.)

Çocuğunuz kuralları aştığında davranışın cinsi mukabilinde bir şeyden mahrum kalmasını ifade eder. Eğer ki sözel yolları denediniz ve hâlâ çocuğunuz aynı konuda diretiyorsa bu yola başvurabiliniz. Burada önemli olan bu mahrumiyet durumunu çocuğunuzun kendi tercih ediyor olmasıdır. Örneğin, "Biliyorum, daha fazla oy-

3. LeFebvre, J. E., & Agent, F. L. Setting Limits with Young Children.
4. Solter, A. J. (2020c). Çocuğunuza kulak verin. (Çev.: A. Cebeneyon). İstanbul: Doğan Kitap.
5. Köçer, G.- Çınar F. (2021). Ödül ve Ceza Olmadan Çocuk Disiplini Mümkün Mü?, Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Yıl 14, Sayı 2, s. 410-429

namak istiyorsun, fakat ekran süren doldu. Eğer şimdi bırakırsa yarın yine hakkını kullanabilirsin. Ama kullannmaya devam edersen yarınki ekran hakkını kaybetmiş olursun." dediğinizde mahrum kalsa dahi karar çocuğunuza ait olacak ve kuralı aştığında sonucunu üstlenebilecek. Burada tutarlı olmalı ve kural aşılırsa sonucunu üstlenmesi sağlanmalıdır. Burada çok önemli olan bir nokta vardır. Mahrumiyet ilgi ve sevgi yönünden değil, davranışıyla ilgili telefon, tablet, şekerleme gibi sevdiği bir şey üzerinden uygulanmalıdır. Ve her konuda değil, yeme, uyku, banyo, temizlik gibi bazı temel konularda kurallar aşınca uygulanmalıdır.[6]

5. Aşama: Müdahale Etmek

İlk dört adımın işe yaramadığı ânlarda fiziksel olarak müdahale edilebilir. Çocuğunuz bir yaşındaki kardeşinin saçını çekiyorsa veya kendine zarar veriyorsa o saldırma hareketine engel olunmalıdır. Sarılarak, iki kardeş arasına kollarınızı koyarak, kolunuzu omzuna koyarak veya hedefinden uzağa götürerek fiziksel olarak müdahale edilebilir. O ân çocuğunuza emir vermek veya kural koymaya çalışmak işe yaramayacaktır. Onun kendisine somut yardım verebilecek birine ihtiyacı vardır. Onu fiziksel olarak engellerken duygularını yansıtıp "Şu ân seni tuttuğum için bana çok kızıyorsun, ama sana durman için yardım edeceğim." diyebilirsiniz.[7] Bu esnada bir diğer kullanılacak yöntem ise seçenek sunarak müdahale etmektir. Örneğin çocuğunuz evden çıkmıyorsa ve geç kalıyorsanız, "Sen mi çıkacaksın, yoksa ben mi seni çıkarayım?" diyerek müdahale etmek gerekebilir. Bu yöntem en son aşama olarak kullanılmalıdır ve bu durumlar sık sık yaşanıyorsa bir uzman desteği almanız faydalı olacaktır.

Şimdi tüm aşamaları bir örnek üzerinden tekrar edelim. Markettesiniz ve çocuğunuz reyondaki bir oyuncak seti için avazı çıktığı kadar ağlıyor.

1. Aşama: Eğildiniz, ellerini tuttunuz ve "Ne oldu?" diye sordunuz.

2. Aşama: Anlıyorum, şu ân bu oyuncağı almayı çok istiyorsun.

3. Aşama: Şu ân bunu almamız mümkün değil. Fakat istersen para biriktirip daha sonra alabiliriz veya şu ân sana yiyebileceğin başka bir şey alabiliriz.

(Bundan sonra ağlamaya devam ederse)

4. Aşama: Şu ân buradan ayrılıp alışverişe devam edersek sana az önce bahsettiğim keki (veya başka bir şey) alabilirim. Fakat hâlâ burada durup ağlamaya devam edersen evdeki oyuncaklarınla yarım gün boyunca oynayamayacaksın. Karar senin. (Kızmadan, şefkatli ama net bir ses tonuyla.)

6. Çocuklarda Sınır Eğitimi, Psikolog Talha Tolunalp, içeriğe erişmek için sayfanın aşağısında yer alan karekodu okutabilirsiniz.
7. Wipfler, P. (2007). Setting limits with children. Recording for the Blind & Dyslexic.

Bu çerçevede davranışa; ihtiyacın ortaya çıkışı, duygu boşaltımı veya bilgi eksikliği gözlükleriyle bakmamız gerekir. Aksi takdirde ebeveyn; davranışı, cezalandırılması gereken bir durum, yaramazlık ya da itaatsizlik gibi görür ve müdahale eder. En önemlisi de davranışın nedenini anlama ve çocuğun ihtiyacını karşılama fırsatını kaybeder.

5. Aşama: Şu ân marketten çıkmamız gerekiyor. Sen kendin mi çıkmayı tercih edersin, yoksa ben mi seni çıkarayım? (Eğer hâla çıkmıyorsa çocuğunuzu -nazikçe- tutup marketten çıkarabilirsiniz.)

Bir başka örnek daha verecek olursak, diyelim ki seminerdesiniz, bir mescid ortamındasınız. Çocuğunuz telefonla oyun oynamak istiyor ve siz vermediğiniz sürece ağlama sesleriyle size ve oradaki diğer kişilere semineri dinlemek için engel oluyor. Hâliyle gergin ve ne yapacağınızı bilemez bir hâle gelebiliyorsunuz. Eğilip çocuğunuzun gözlerinin içine bakın ve "Burada sıkılıyorsun. Telefonu almak istiyorsun. Fakat bugünkü ekran süresi hakkını doldurdun. Üzgünüm, ama veremem. Telefon yerine aşağıda oyun oynayan arkadaşlarınla oynayabilirsin istersen." deyin. Veya çocuğunuz eve gitmek istiyor, fakat daha sizin yapacağınız işleriniz var. Ve bunun için sürekli yanınıza gelerek, "Eve gidelim." diye ısrarcı bir tavır sergiliyor. Omuzlarına dokunup saçlarını okşayın ve ardından, "Şu ân eve gitmek istiyorsun. Belki de burada olmak seni yordu. Fakat şu ân eve gitmemiz mümkün değil. İşlerim bitene kadar beklemeni isteyeceğim. Eğer istersen o sırada biraz şu köşede uyuyabilirsin veya resim yapabilirsin." deyin. Eğer hâlâ ısrarcı olursa, "Hadi gel, evdeymişiz gibi hayal edelim. Başını dizime koyarak mı uyumak istersin, yoksa ceketini kullanarak mı?" diye seçenek sunup omuzlarından hafifçe tutarak kenara çekebilir veya yanınıza oturtabilirsiniz.

Sınır Koyarken Ortaya Çıkacak Olası Problemler İçin Önleyici Çözüm Noktaları

Sınırları Sınırlandırmak

Koyduğunuz sınırların da belirli bir sınırı olsun. Her konuda sınır koymaktan ziyade hayatınızı revize ettiğiniz derin inançlarınıza dayanan sınırları tercih etmelisiniz. Örneğin İslami hassasiyeti olan ebeveynlerin, çocuklarına sabah namazına kalkabilmeleri için belirli bir uyku saati belirlemeleri buna örnek verilebilir. Sınırların az, fakat temel konularda olmasının iki faydası vardır: Hem ebeveynler bunları uygulamakta daha tutarlı olabileceklerdir

hem de çocuklar ebeveynlerin gerçekten önceledikleri/önem verdikleri konulara cevap verebileceklerdir.[8]

Sınırları Belirleme Sürecine Çocuklarınızı da Dâhil Etmek

Sınırları belirlerken çocuklarınızı sürece dâhil etmenizin bir diğer önemli nokta olduğunu düşünüyorum. Düşüncelerini dinlemek, oluşturulan kuralların sebeplerini tartışmak ve uygulanması üzerine konuşmak yapılabilecekler arasında sayılabilir. Burada çocuğunuzun sizden beklentisini ve ihtiyaçlarını öğrenme imkânı bulacaksınız, çocuklarınız ise kendilerini ifade edecekler. Doğal olarak kuralları daha çok benimsediklerini/içselleştirdiklerini göreceksiniz (Köçer, 2021). İş birliği içeren bir süreç olması önemlidir, fakat günün sonunda son kararı veren ebeveynlerdir. (Mackenzie, 2010)[9]

Makul Sınırlar Koymak

Makul sınırlar koymak için çocuğunuzun gelişimsel ve karakteristik ihtiyaçlarını göz önüne almalısınız.[10] Hareket etmeyi çok seven üç yaşındaki çocuğunuzun iş yerinde yanınızda iki saat hareketsiz ve sessiz durmasını istemek, bu konuda ona kural koymak çocuğunuzu zorlayacaktır. Çok fazla beklenti içeren sınır hem çocuğunuzun ihtiyaçlarına uymayabilir hem de sizi hayal kırıklığına uğratıp çocuğunuzu öz denetimsiz veya yaramaz gibi görmenize sebep olabilir.[11] Ya da sekiz yaşındaki oğlunuzun arkadaşlarıyla oynamasına izin vermemeniz sınırlar konusunda çok da makul sayılmayabilir, zira sekiz yaşındaki bir çocuk için arkadaşlarıyla olmak çok önemli olabilmektedir.

Sınırları Ara Ara Hatırlatmak

Özellikle küçük çocuklar sıklıkla sınırları unutabilirler. Ebeveynler olarak bunu bilmeli ve çocuklar unuttukları zaman kuralları hatırlatmalısınız. Bu hatırlatmayı mümkün olduğunca sakin bir ses tonuyla ve gözlerine bakarak yapmanız önemlidir. Toplumun içinde yüksek sesle de kuralları hatırlatabilirsiniz. Fakat bunu yaptığınızda göreceğiniz tek şey çocuğunuzun kuralı tanımaması ve size direnç göstermesidir.[12]

Açık ve Net Olarak Sınırlarınızı İfade Etmek

Beş ila on dört yaş aralığı çocuklarla yapılmış bir araştırmada çocukların %50'si ebeveynlerinin "disiplin mesajlarını her zaman anlamadıklarını ve ebeveynlerin, çocuklara koydukları kuralların gerekçelerini açıklamadıklarını" ifade etmişlerdir (Dobbs vd., 2006; akt. Köçer, 2021). Ne istediğinizi açıkça ifade etmeniz bu yüzden önemlidir. "Sokağın tam ortasında kaykayını sürmeni istemiyorum." Nedenine gelince "Çünkü arabalar çok sık geçiyor ve bu tehlikeli olabilir." demeniz yeterlidir. Ya da genellikle yatağın üstünde zıplamasına izin verirken ânsızın, "Ben atlama diyorum. Atlamayacaksın." dediğinizde çocukların bundan öğreneceği tek şey, yetişkinlerin keyfî ve asabi olma eğiliminde olmalarıdır. Ona yorgun olduğunuzu, başınız ağrıdığı için sessizlik istediğinizi söylemeniz daha dürüst ve faydalı olabilir. Buna rağmen devam ediyorsa sınır koymak için iyi bir zamanlama olmayabilir. Kendinize bir mola verin. Küçük bir yardım alın. (Yürüyün veya arkadaşınızı arayın.) Zira o ân dikkatiniz çocuğunuz için en iyi olana değil, kendi probleminize odaklanmış durumdadır.[13]

Problem Olan Davranışla Alakalı Yaptırımlar Seçmek

Su faturanızı birkaç ay ödemediğinizde size nasıl bir yaptırım uygulanır? Elektriğinizi kesselerdi bunu alakasız bir yaptırım olarak görürdünüz. Bunun yerine daha anlamlı olarak suyunuzu keserler ve sorumluluk adına size doğru bir mesaj iletilir. "Suyu kullanmak istiyorsam su bedelini ödemeliyim." dersiniz. Bu örnekteki gibi çocuğunuza davranışıyla alakalı yaptırımlar uygulayın. İzinsizce telefonunuzu alıp çizgi film izleyen çocuğunuzu en sevdiği dondurmadan mahrum ettiğinizde davranış ve sonuç arasında nasıl bir ilişki vardır? Bağlantılı olmayan bir ilişki. Fakat ertesi günkü izleme hakkından mahrum kalması daha anlamlı bir yaptırımdır. O zaman çocuğunuzun zihninde şu canlanır: "İzleme hakkıma riayet edersem hakkımı kaybetmem veya yarın da izleyebilirim." Gösterilen sonuç, davranışla alakalı olduğunda daha etkili bir yol izlenir.[14]

Gerekli Noktalarda Sınırları Esnetmek

MacKenzie'ye (2010) göre gençlik dönemiyle beraber sınırların daha da esnetilmesi gereklidir. Çünkü gelişimsel olarak ergenlik döneminde gençler daha fazla özgürlüğe ihtiyaç duyarlar. Çocuklukta var olan sınırların aynı şekilde değiştirilmeden uygulanması ebeveynler ve gençler arasında çatışma yaratır. Bir örnekle anlatalım. Çocuğunuza yedi sekiz yaşlarındayken akşam eve giriş saati 17.00 konulmuş olabilir, fakat on yedi on sekiz yaşlarındaki bir genç için bu çok kısıtlayıcı bir durum olabilir. Ve bu saatin daha geç bir saate çekilmesine ihtiyaç duyabilir.

Özetle; bir ihtiyaç olarak sınırları belirlemek belli aşamaları gerektirir. Bu süreç dinlemek, anlamak, seçenek sunmak, mahrum bırakmak ve müdahalede bulunmak olarak sıralanabilir. Sınır uygulamaları sabır, şefkat, açık ve net bir tutum, iş birliği, esneklik vb. daha birçok olguyu içermektedir. Bu yazımızda sınır eğitiminin aşamalarına ve sürecin içerdiği temel kavramsal durumlara değindik. Gelecek sayımızda yetişkinler bağlamında sınırı ele alıyor olacağız. Selam ve dua ile...

8. LeFebvre, J. E., & Agent, F. L. Setting Limits with Young Children.
9. MacKenzie, R. J. (2010). Setting Limits, Revised & Expanded 2nd Edition: How to Raise Responsible, Independent Children by Providing CLEAR Boundaries. Harmony.
10. LeFebvre, J. E., & Agent, F. L. Setting Limits with Young Children.
11. Wipfler, P. (2007). Setting limits with children. Recording for the Blind & Dyslexic.
12. Köçer, G.- Çınar F. (2021). Ödül ve Ceza Olmadan Çocuk Disiplini Mümkün Mü?, Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Yıl 14, Sayı 2, s. 410-429
13. Wipfler, P. (2007). Setting limits with children. Recording for the Blind & Dyslexic.
14. Mackenzie, R. J. (2015). Çocuğunuza sınır koyma 2 (H. Argüç Çev.). İstanbul: Yakamoz Yayınları

YUMURTA VE PATATESİN ATEŞE CEVABI

Hayatın ve İslam'ın olmazsa olmazı imtihanlardır. Bu imtihanlar kimi zaman nispeten daha kolay olur kimi zamansa bizi derinden sarsabilir. Bu imtihanlardan etkilenme düzeyimiz biraz da bizim yapımız ve karakterimizle ilgilidir.

Unutulmaması gereken husus, imtihanların bizi getirmeye çalıştığı bir nokta olduğudur.

İmtihanı bir ateş, ortamımızı da su olarak düşünelim. Biz de cezvede kaynayan, yani imtihanda olan patates ve yumurta olalım. Ateş, her ikisi için de aynı ateştir. İkisi de aynı suyun içerisindedir, bulunduğu ortam aynıdır. Ancak su kaynadıkça yumurta ve patateste aynı yönde etkiler görülmez. Patatesin sert yapısı ateşle yumuşarken yumurtanın cıvık yapısı ateşle sertleşir. Görülen etki kişinin sahip olduğu özelliklerle de ilgilidir.

Patates ve yumurtada olduğu gibi, şartlar birini yumuşatırken diğerini sertleştirebilir.

Unutulmaması gereken diğer bir nokta ise birinin sertleşmesi, diğerinin ise yumuşaması gerektiğidir. Çünkü insan bu iki besini ancak bu şekilde tüketebilir.

Patates ve yumurtayı birbirine kıyas etmek de doğru olmaz. İkisinin de hayatta yeri ayrıdır. Biri şartlar kendisini yumuşattığı, diğeri ise sertleştirdiği hâldeyken kullanışlıdır.

Her imtihan herkeste aynı şekilde sonuç vermeyebilir. Zira herkes farklıdır ve İslam toplumunda her bireyin bir yeri vardır.

Çünkü bizler, farklılıklarımızla bütünün bir parçasıyız.

HİDAYET ÖYKÜSÜ

Defne ÇELİK

UÇURUMUN KENARINDA

Benim hidayet öykümün en güzel yanı dininde, davasında samimi olan babam ve annemin mücadeleleriydi. Küçüklüğümden beri sistemin küfrünü anlatan, İslam'ın yeryüzüne hâkim olması gerektiğini savunan biriydi babacığım. Tam olarak teslim olması, küfürden uzaklaşması da 28 Şubat sürecinde oldu. O zamana kadar her türlü küfrü ve şirki bilip anlatmasına rağmen, şeriatı getireceği için -yani öyle sandığı için- Erbakan'a bağlıydı. Ailecek mitinglerde sabahlardık.

"Şeriat İslam'dır. Anayasa Kur'ân'dır." diyerek babamın omuzlarında o coşkuyu yaşardım hep.

Erbakan indirilince, "Hak, batılla gelmeyecek! Anladım." dedi ve bir arayışa girdi. Tevhid ile tanıştı. Sonra da ailesine anlattı ve büyük bir mücadele daha başladı. Ailenin geri kalanı olan bizlerin kabul etmesi iki üç yılımızı aldı.

O zamanlar medreseye gidiyordum. On beş yaşlarında, gençliğimin de verdiği isteklere rağmen beni okutan ve Arapça hocası olmama vesile olan babacığımı çok üzdüm. O yıllarda örtümü çıkardım ve artık hocalık yapmayacağımı, dini bu şekilde de yaşayabileceğimi söyledim. Ne kadar kararlı olduğumu göstermek için de "Sakın üstüme gelme, beni zorlama, yoksa öldürürüm kendimi!" diyerek tehdit ettim. Hatta evimizin çatısına çıkıp bir gün boyunca orada onunla pazarlık yaptım. Çatının ucuna gelip isteklerimi söylediğimde, "Benim, Allah'ın dinini yaşamak istemeyen bir çocuğum olamaz, Allah'ın dininde pazarlık mı olur? Atlarsan atla!" demesiyle bir kez daha dinin önemini anlamış oldum. Beni çok severdi. Çok cana yakın olan, sevgisiyle bizleri kuşatan babamın bu tepkisi beni derinden sarsmıştı. Aslında onun; Rabbine olan bağlılığına, davasına olan sadakatine, karşılaştığı bütün zorluklara "Hasbunallah!" diyerek göğüs germesine hayrandım. Kısacası kahramanımı kaybedemezdim. Onu ve bu denli bağlı olduğu dinini anlamalıydım.

Aradan çok geçmeden Rabbime yöneldim. Anneciğimin nasihatleri, babacığımın dik duruşu en büyük vesilemdi. On sekiz yaşımda tevbe ettim, ki tam üç yıl boyunca dualarımda Rabbimden sürekli şunu isterdim: "Rabbim, bana dinimi en güzel şekilde yaşayabileceğim bir ortam ve bir evlilik nasip et." Namazlarımda ısrarla istedim bunu. Rabbim de bana 2009 yılında Halis Hoca'mız ve Tevhid Dergisi camiasıyla tanışmayı nasip etti.

Tevhidi on beş yaşımdan beri biliyordum, ancak kabul edip yaşama sürecim yirmi yaşımı buldu. 2010 yılında Halis Hoca'mızın hanımlara yönelik yaptığı soru cevap oturumunda ne kadar sorum varsa Hocamıza sordum. Hepsini delilleriyle, Kur'ân ve Sünnetle cevaplandırması ona olan güvenimi ve dinime bağlılığımı arttırdı.

Tam on iki yıldır Rabbimin izniyle dinime ve davama hizmet etmeye çalışıyorum. Rabbim ayaklarımızı dini üzere sabit kılsın. Kardeşlerimle birlikte daha çok hizmet edebilmeyi nasip etsin. Hocamızın ve esaretteki diğer kardeşlerimizin esaretini bitirsin. Onlara güzellikler nasip etsin ve ailelerine kavuştursun.

Allahumme âmin...

Efe ÇAĞLAYAN

DİN VE SPOR

Allah'a hamdolsun ki bizlere donuk bir din yollamamış, indirdiği ayetlere ve ulaştırdığı eserlere/hadislere işlediği kaideler ve öğretilerle her konuyu kolayca çözümleyebileceğimiz kıstaslar sunmuştur. Halis Hoca'mızın ilim talebelerini spor yapmaya teşvikleri ve temsilciliklerin bulunduğu illerde açılan ve açılması planlanan spor salonları hasebiyle konuyu şer'i olarak ele alıp öğrendiklerimi üç başlık altında sizlerle paylaşmış olacağım. Tavsiyeyi tekrar gündemimize almak ve teşvik olması ümidiyle...

1. Sporun Hükmü ve Şeriat Perspektifinde Spor

İbnu Hacer El-Askalânî şöyle der: "Müsabakalar düzenlemek meşrudur. Bunlar boş ve gereksiz işlerle meşgul olmak anlamında değildir. Aksine övülmüş spordur. Savaş sırasında veya ihtiyaç durumunda sıkıntıya düşmemek için hazırlıklı ve antrenmanlı olmak amacı taşır. Bunlar mübah ve müstehab arasındadır. Hükmü, güdülen amaca göre değişir. Kurtubî şöyle demiştir: 'At veya diğer binek hayvanlarıyla yarışmakta ya da koşu, okçuluk ve diğer silahların kullanımı gibi atletizm müsabakaları yapmakta herhangi bir sakınca yoktur. Çünkü bunların tamamı savaşa hazırlık mahiyetindedir.' "[1]

Mübah olan fiillerin hükmü, kişilerin niyetine göre değişir. Her müminde mübahın içerisindeki ibadeti açığa çıkaracak potansiyel vardır. Örneğin kahve içmek veya uyumak mübahtır, ancak gece geç saatlere kadar Allah'ın dinine yardım etmek için kahve içildiğinde veya gece namazında dinç olmak için uyunduğunda bu mübahlar ibadet değeri taşırlar. Yine örnek vermek gerekirse koku, sünnete ittiba etmek için sürüldüğünde ecir, namahrem olan karşı cinsi etkilemek için sürüldüğünde vebal olur. Aynı şekilde spor da böyledir. Kişi üçgen vücut ve baklava dilimli kaslarla başkalarına karşı böbürlendiğinde, bunlarla kişi kendini başkalarından üstün gördüğünde, Rahmân'ın kullarına yakışmayan tavırlar takındığında bu spor, kişi için afet olur. Kişi; Allah'ın (cc) verdiği bedenin sağlığı, nasların zemmettiği tembelliği üzerinden atmak, ibadetlerde zinde olmak, sporun ferahlattığı mental ile sağlıklı tefekkür etmek, şeriatın teşvik ettiği cihada hazırlık gibi niyetlerle spor yaptığında bu, kişi için ibadet mesabesinde olur.

Kişi; Allah'ın verdiği bedenin sağlığı, nasların zemmettiği tembelliği üzerinden atmak, ibadetlerde zinde olmak, sporun ferahlattığı mental ile sağlıklı tefekkür etmek, şeriatın teşvik ettiği cihada hazırlık gibi niyetlerle spor yaptığında bu, kişi için ibadet mesabesinde olur.

1. Fethu'l Bârî, İbni Hacer El-Askalânî, 2870 No.lu hadis şerhi

İbni Kayyim'in de (rh) şu paragrafta belirteceği gibi bu sporlar, İslami ilimlere ve şeriatın maslahatına vâkıf kişiler tarafından kabul görmüş gerçeklerdir:

"Cihada ve ayrıca kuvvet, sağlığı koruma, kalp ve bedeni güçlendirme ve fazlalıklarını atma, üzüntü, gam ve kederi giderme sebeplerinden olan külli hareketlerin bulunduğu işlere gelince; bunlar ancak nasibi olanların bileceği durumlardır."[2]

Şeriat, Allah'ın verdiği bedeni korumaya teşvik etmiştir

Abdullah ibni Amr ibni Âs'tan (ra) şöyle rivayet edilmiştir:

"Şüphesiz bedeninin senin üzerinde hakkı vardır."[3]

Abdullah ibni Abbâs'tan (ra) rivayet edildiğine göre Nebi (sav) şöyle buyurmuştur:

"İki nimet vardır ki insanların çoğu o ikisi hususunda aldanmıştır: Sağlık ve boş vakit."[4]

Allah (cc), güçlü mümini zayıf müminden daha çok sever, acizlikten sakındırır ve kendisine faydalı olan şeylerde kişinin hırslı olmasını ister

Ebû Hureyre'den (ra) rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur:

"Güçlü mümin, zayıf müminden daha hayırlı ve Allah'a daha sevimlidir. Aslında hepsinde hayır vardır. Sana fayda sağlayacak şeye karşı hırslı ol ve Allah'tan yardım iste, acizlik gösterme."[5]

Naslar, tembelliği zemmetmiştir

Âişe Annemizden (r.anha) rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (sav) şöyle dua ederdi:

"Allah'ım! Tembellikten, acizlikten, günahtan, borçtan, kabrin fitne ve azabından, cehennemin fitne ve azabından, zenginlik fitnesinin şerrinden, fakirlik fitnesinden ve Mesih Deccal fitnesinden sana sığınırım."[6]

Enes ibni Mâlik'ten (ra) rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (sav) şöyle dua ederdi:

"Allah'ım! Kederden, hüzünden, acizlikten, tembellikten, korkaklıktan, cimrilikten, borç sıkıntısından ve güçlülerin tasallutundan sana sığınırım."[7]

Spor, amellerin zirvesi için hazırlıktır

"Şayet savaşa çıkmak isteselerdi, onun için hazırlık yaparlardı. Fakat Allah onların savaşa çıkmasını istemedi. Onları ağırlaştırarak (alıkoydu) ve onlara denildi ki: 'Oturanlarla beraber oturun.' "[8]

Abartmadığımı düşünerek -naçizane- kanaatimce, bazı şartlar oluştuğunda bir hoca/âlim, "Spor farzdır/vaciptir." derse iddiasını temel asıllara dayandırdığından ve meşru usulleri[9] gözeterek bu kanıya vardığından kınanmayabilir. Çünkü Allah'ın (cc) defalarca emrettiği, müminleri teşvik ettiği, hazırlıklı olmalarını istediği, terk edeni kınadığı bir emrin mukaddimesi mahiyetindedir:

"Ey Nebi! Müminleri savaşa teşvik et."[10]

"Onlara karşı gücünüz yettiği kadar kuvvet ve (cihad için tahsis edilmiş) besili atlar hazırlayın. Onunla Allah düşmanlarını, kendi düşmanlarınızı ve sizin bilmediğiniz Allah'ın bildiği (gizli düşmanlarınızı) korkutursunuz"[11] [12]

"Ey iman edenler! Size Allah yolunda savaşa çıkın denildiği zaman, ne oldu size de ağırlaşıp yerinize çakıldınız? Yoksa ahireti (bırakıp) dünya hayatına mı razı oldunuz? Ahiretin yanında dünya hayatının metaı pek azdır."[13]

2. Allah Resûlü ve Ashabının Örnekliği

Bilhassa Allah Resûlü'nün (sav), daha sonra ashabının hayatında spor yer edinmiş ve bu konudaki yeteneklerine dair bizlere birçok nakil ulaşmıştır.

Güreş

Allah Resûlü (sav) hem Kureyş'ten olması hem de peygamber olması hasebiyle sıradan insanlardan daha güçlüydü:

Cubeyr ibni Mut'im'den (ra) şöyle rivayet edilmiştir:

"Şüphesiz Kureyş'ten birinin kuvveti, Kureyş'ten olmayan birinin kuvvetinin iki katı kadardır."[14]

Câbir'den (ra) şöyle rivayet edilmiştir:

"Biz Hendek Günü hendek kazarken çok sert bir kayaya rastladık.

Sahabiler Nebi'ye (sav) gidip, 'Hendekte şu kaya karşımıza çıktı.' dediler.

Allah Resûlü (sav), 'Ben de hendeğe ineyim.' buyurdu.

Sonra kalktı. Açlıktan karnına taş bağlamıştı. Biz üç gün boyunca hiçbir şey yemeden orada kalmıştık. Nebi (sav) kazmayı aldı ve kayaya vurdu. Kaya kum gibi dağıldı."[15]

2. Zâdu'l Meâd, İbnu'l Kayyim El-Cevziyye, İklim Yayınları, 4/454
3. Buhari, 1975; Müslim, 1159
4. Buhari, 6412
5. Müslim, 2664
6. Buhari, 6368; Müslim, 589
7. Buhari, 6369; Müslim, 2706
8. 9/Tevbe, 46
9. "Vacibin kendisiyle tamamlandığı şey de vaciptir." (bk. Mecmûu'l Fetâvâ, 1/531)
10. 8/Enfâl, 65
11. 8/Enfâl, 60
12. Bu ayetteki "düşmana karşı hazırlık yapmak", müstakil bir spor dalı olan atıcılık olarak bizzat Allah Resûlü (sav) tarafından tefsir edilmiştir:

    Ukbe ibni Âmir'den (ra) rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (sav) minberde şöyle buyurmuştur:

    " 'Onlara karşı gücünüz yettiği kadar kuvvet ve (cihad için tahsis edilmiş) besili atlar hazırlayın.' (8/Enfâl, 60) ayetindeki kuvvetten kasıt, atıcılıktır. Dikkat edin! Şüphesiz ayetteki kuvvetten kasıt, atıcılıktır. Dikkat edin! Şüphesiz ayetteki kuvvetten kasıt, atıcılıktır." (Müslim, 1917)
13. 9/Tevbe, 38
14. Ahmed, 16766
15. Buhari, 4101; Ayrıca bk. Nesai, 3176; Ahmed, 18694

Alî'den (ra) şöyle rivayet edilmiştir:

"Taraflar karşı karşıya geldiğinde ve savaş oldukça kızıştığında bizler Allah Resûlü'nün arkasına saklanır, onu kendimize siper ederdik. İçimizden düşmana, Allah Resûlü'nden (sav) daha yakın çarpışan kimse olmazdı." [16]

Muhammed ibni Rukâne'den (rh) şöyle rivayet edilmiştir:

"Babam Rukâne ile Nebi (sav) güreşmişlerdi. Nebi (sav) babamı yenmişti." [17]

İmam Zehebi (rh) Rukâne (ra) ile alakalı şöyle aktarır:

"Rukâne, hicret öncesi Mekke'de Nebi (sav) ile güreşmişti. O, Kureyş'in en güçlü adamıydı.

Buna binaen Allah Resûlü'ne (sav), 'Eğer beni güreşte yenersen sana iman ederim.' demişti.

Nebi (sav) onu yenince, 'Ey Muhammed! Şüphesiz ki sen sihirbazsın.' demişti.

İman ettiğinde Hayber'e katılmış ve Allah Resûlü (sav) ona elli deve yükü ganimet vermişti." [18]

Yine İbni İshâk, Suheylî, İbni Kesîr gibi âlimlerin Rukâne olduğuna meylettikleri kişinin şu özellikleri, Allah Resûlü'nün güreş yaptığı kişinin basit bir güreşçi olmadığını gösterir:

"Söylendiğine göre Ebu'l Eşedeyn (Rukâne) öyle güçlü bir kişiydi ki o bir ineğin derisi üzerinde durur, on kişi o deriyi ayaklarının altından çekmeye çalışırdı. Deri parçalanırdı da kendisi derinin üzerinden dahi kıpırdamamış olurdu.

Suheylî şöyle demiştir: "Allah Resûlü'nü (sav) güreşe davet eden kişi de buydu. O, 'Benim sırtımı yere yıkarsan sana iman ederim.' demişti. Nebi (sav) defalarca sırtını yere getirdiği hâlde iman etmemişti." [19]

Abdullah ibni Ömer'den (ra) şöyle rivayet edilmiştir:

"Ömer geldiğinde namaz için kamet getirilmişti. Üç kişi de oturuyorlardı. Bunlardan biri Ebu'l Cahş El-Leysî idi.

Ömer (ra), 'Kalkın da Allah Resûlü (sav) ile birlikte namaz kılın.' dedi.

İkisi kalktığı hâlde Ebu'l Cahş kalkmayarak, 'İki bileği de benden güçlü, yakalayışı benden çetin ve beni yere yıkacak; sonra da yüzümü toprağa bulayacak bir adam gelmedikçe kalkmayacağım.' dedi.

Ömer dedi ki: 'Onu yere yıktım, yüzünü de toprağa buladım. Sonra Osman ibni Affân geldi, beni onun üzerinden kaldırdı.' " [20]

16. Ahmed, 1347
17. Ebu Davud, 4078; Tirmizi, 1784
18. Târîhu'l İslâm, İmam Zehebi, Dâru'l Ğarbi'l İslâmî, 2/407
19. İbn-i Kesîr Tefsîri, Polen Yayınları, 11/464, Muddessir Suresi 31-37. ayetlerin tefsiri
20. age. 11/467

Koşu

Abdullah ibni'l Hâris'in (ra) şöyle dediği rivayet edilmiştir:

"Allah Resûlü (sav), Abdullah'ı, Ubeydullah'ı ve Abbâs'ın çocuklarından birçoğunu sıraya dizer ve 'Bana ilk önce yetişene şu şu vardır.' derdi.

Onlar da Allah Resûlü'nün (sav) yanına varıncaya kadar yarışırlar ve yetiştiklerinde Allah Resûlü'nün (sav) sırtı ve göğsü üzerine düşerlerdi. Allah Resûlü de (sav) onları öper ve kucaklardı." [21]

Âişe Annemizden (r.anha) şöyle rivayet edilmiştir:

"Ben hafif ve etsizken Allah Resûlü (sav) ile beraber bir sefere çıkmıştım.

Allah Resûlü (sav) ashabına, 'Siz ileri gidin.' buyurup bana, 'Gel, seninle yarışacağım.' dedi.

Onunla yarıştık, ben kendisini yendim. Sustu ve bir şey demedi. Daha sonraları biraz kilo aldıktan sonra yine kendisiyle birlikte bir sefere çıkmıştım ve önceki yarışımızı unutmuştum.

Allah Resûlü (sav) ashabına, 'Siz ileri gidin.' buyurdu ve bana, 'Gel, seninle yarışacağım.' dedi.

Yarıştık ve bu sefer kendisi beni yenip, 'Bu, ona (beni yendiğine) karşılıktır.' buyurdu." [22]

Seleme ibni'l Ekvâ'dan (ra) şöyle rivayet edilmiştir:

"Medine'nin ağaçlık bölgesi tarafına gitmek üzere Medine'den yola çıkmıştım. Ağaçlık tepeye vardığımda Abdurrahman ibni Avf'ın genç bir kölesinin telaşlı bir şekilde geldiğini gördüm.

Ona, 'Sakin ol, ne oldu sana böyle?' diye sorunca bana şöyle dedi: 'Allah Resûlü'nün sütleri için beslediği deve sürüsünü alıp götürdüler.'

Ben, 'Kim aldı peki?' diye sorunca da deve sürüsünü Gatafân ve Fezâreoğullarının götürdüğünü söyledi. Ben de bunun üzerine avazım çıktığı kadar üç defa bağırdım ve sesim iki tepe arasında yankılandı.

'Baskın var! Baskın var! Baskın var!'

Hemen fırladım ve koşarak onların peşine düştüm. Biraz sonra onlara yetiştim ve üzerlerine ok yağdırmaya başladım.

Bu sırada da 'Ben İbnu'l Ekvâ'yım! Bugün sizin helak olduğunuz gündür!' diye bağırıyordum.

Bu şekilde onlar daha develerin sütlerini içmeden hayvanları kurtardım. Sonra develeri önüme katıp getirdim. Yolda Allah Resûlü (sav) beni karşıladı.

Nebi'yi (sav) görünce, 'Ey Allah'ın Resûlü, bu adamlar

21. Ahmed, 1836
22. Ahmed, 26277

iyice susamışlar. Fakat ben onların sularını içmelerine fırsat vermeden üzerlerine atıldım. İsterseniz peşlerinden adam gönderin!' dedim.

Nebi (sav) şöyle buyurdu: 'Ey İbnu'l Ekvâ', sen onların hakkından geldin bile! Artık onlar sana karşı gelmeye cesaret edemez. Artık peşlerini bırak. Hem onlar kendi kabilelerine varmışlardır bile.' "[23] [24]

Atıcılık

Ukbe ibni Âmir'den (ra) rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur:

"Bir kişinin şu üç şey dışında eğlendiği şeyler batıldır: Kişinin yayıyla ok atması, atını eğitmesi ve ailesiyle oyun oynaması. Bunların hepsi hak olan kapsamdadır. Kim atış atmayı öğrendikten sonra pratik yapmayı terk ederse bu kişi kendisine verilen ilme nankörlük etmiştir."[25]

Seleme ibni Ekvâ'dan (ra) şöyle rivayet edilmiştir:

"Bir gün Allah Resûlü (sav) kendi aralarında okla atıcılık müsabakası yapan Eslemoğullarından bir grupla karşılaştı.

Onlara, 'Atın İsmâîloğulları. Şüphesiz sizin atanız İsmâîl de iyi bir atıcıydı. Haydi, atın! Ben falanoğullarıyla beraberim.' buyurdu.

Bunun üzerine yarışan takımlardan biri ok atmayı bıraktı.

Allah Resûlü (sav), 'Ne oldu size? Niye ok atmayı bıraktınız?' diye sorunca o grup, 'Siz onlarla birlikte olduğunuzu söylediğiniz hâlde nasıl atarız, ey Allah'ın Resûlü?' dediler.

Bunun üzerine Allah Resûlü (sav), 'Haydi, atın! Ben sizinle, hepinizle beraberim.' buyurdu."[26]

Müsabaka/Yarış

Nâfi'den (rh) rivayet edildiğine göre Abdullah ibni Ömer (ra) şöyle demiştir:

"Allah Resûlü (sav) yarışa hazırlanmış atlarla Hafyâ'dan Vedâ Tepe'sine kadar yarış yapmıştır. Yine yarışa hazırlanmamış atlarla Seniyye'den Zuraykoğulları Mescidi'ne kadar yarışmıştır. Abdullah ibni Ömer de yarışanların arasındaydı."[27]

Enes ibni Mâlik'ten (ra) şöyle rivayet edilmiştir:

"Allah Resûlü'nün Adbâ adında bir devesi vardı. Bu deve o kadar hızlıydı ki hiç geçilmezdi. Bir gün bir bedevinin binek olarak kullandığı devesi, Adbâ'yı geçip arkada bıraktı. Bu durum Müslimlerin çok zoruna gitmişti.

Allah Resûlü (sav), Müslimlerin bu sıkıntısını anlayınca şöyle buyurdu: 'Yüce Allah, dünyadayken yükselttiği bir şeyi muhakkak günü gelince alçaltır, alaşağı eder.' "[28]

Yüzme

Atâ ibni Ebî Rebah'tan (rh) şöyle rivayet edilmiştir:

"Ensar'dan Câbir ibni Abdullah ile Cabir ibni Umeyr'i ok atarlarken gördüm.

Biri arkadaşına dedi ki: 'Allah Resûlü'nün, 'Allah'ın zikrinden olmayan her şey, haktan alıkoyan oyun ve eğlencedir; ancak şu dört şey hariç: Kişinin hanımıyla oyun oynaması, atını terbiye etmesi, iki hedef arasında yürümesi ve yüzmeyi öğrenmesi.' buyurduğunu duymadın mı?' "[29] [30]

Yürüyüş

Bir önceki "Yüzme" başlığında naklettiğimiz hadiste teşvik edilen ameller arasında "iki hedef arasında yürümek" de zikredilmiştir. Ayrıca şu rivayetler de zikredilebilir:

Abdullah ibni Dînâr'dan (rh) rivayet edildiğine göre Abdullah ibni Ömer (ra) şöyle demiştir:

" 'Nebi (sav) her cumartesi yürüyerek veya binitli olarak Kuba Mescidi'ne giderdi.'

Abdullah ibni Dînâr da (rh) devamında, 'Abdullah ibni Ömer de öyle yapardı.' dedi." [31]

Antrenman/Kondisyon Arttırma

Konuyla ilgili İbnu Hacer El-Askalânî, "El-Metâlibu'l Âliye" isimli kitabında bizzat "Vücut Güçlendirmenin Fazileti" başlığı açmış ve başlık altında şu hadisi zikretmiştir:

İbnu'l Edre'den (ra) rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur:

"Ok yarışı yapın, bedenen kendinizi güçlendirin, yalınayak yürüyüşler yapın."[32]

Ağırlık Kaldırmak

Muttalib'den (rh) şöyle rivayet edilmiştir:

"Osmân ibni Maz'ûn vefat edince cenazesi (evinden) çıkarılıp gömüldü. Bunun üzerine Allah Resûlü (sav) birisine bir taş getirmesini emretti. Adam taşı kaldırmaya güç yetiremedi. Derken Allah Resûlü (sav) adamın yanına varıp kollarını sıvadı.

23. Buhari, 3041
24. Seleme ibni'l Ekvâ'nın ve tek başına kırk süvarinin peşinden koştuğu ve Medine dönüşünde koşu yarışında galip gelmesine dair geniş bilgi için bk. Sahabe Cihadından Tablolar, Salâh Abdulfettah El-Halidî, Furkan Basım Yayın, s. 181-215
25. Darimi, 2449
26. Buhari, 2899
27. Buhari, 420; Müslim, 1870
28. Buhari, 2872
29. Es-Sunenu'l Kubrâ li'n Nesâî, 8890, Es-Sunenu'l Kubrâ li'l Beyhakî, 19741
30. Her ne kadar "Çocuğun babası üzerindeki hakkı, ona yazı yazmayı, yüzmeyi ve atıcılığı öğretmesidir." (Şuabu'l Îmân, 8298; Es-Sunenu'l Kubrâ li'l Beyhakî, 1974) ve "Çocuklarınıza yüzmeyi, atışı öğretin!" (El-Câmiu's Sağîr, 8195; Kenzu'l Ummâl, 45342; Şuabu'l Îmân, 8297) hadisleri bu alanda daha popüler olsa da İmâm Beyhakî hadisleri senediyle bizzat kendisi naklettikten sonra eleştirmiştir.
31. Buhari, 1193
32. El-Metâlibu'l Âliye, 2662; Ayrıca bk. Musannefu ibni Ebî Şeybe, 26323

Ravi Muttalib şöyle dedi: 'Bu hadisi bana Allah Resûlü'nden (sav) nakleden kişi (ra) şöyle demişti: 'Allah Resûlü'nün kollarını sıvadığı zaman kollarının beyazlığını sanki hâlâ görüyor gibiyim.' '

Sonra Allah Resûlü (sav) o taşı kaldırıp (cenazenin) başucuna koydu ve şöyle dedi: 'Kardeşimin kabrini bu taşla bilirim ve ev halkından ölenleri de onun yanına defnederim.' "[33]

Abdullah ibni Amr ibni Âs'tan (ra) şöyle rivayet edilmiştir:

"Mekke'den Medine'ye esir kaçıran Mersed ibni Ebî Mersed isminde bir sahabi ve Mekke cahiliyesinde bu sahabinin dostu olan, Anâk isminde fahişe bir kadın vardı. Mersed, Mekke'de bir esire, kendisini kaçıracağına dair söz vermişti. Mersed devamını şöyle anlatmaktadır: 'Mehtaplı bir gecede Mekke duvarlarından bir duvarın dibine geldim. Anâk da gelip duvarın dibindeki gölgemi görünce beni gölgemden tanıdı.

Dedi ki: 'Ey Mersed, sen misin?'

Ben, 'Evet.' dedim.

Dedi ki: 'Hoş geldin. Buyur, bu gece bizde kal.'

Ben de dedim ki: 'Ey Anâk, Allah zinayı haram kıldı.'

Bunun üzerine Anâk, 'Ey oba halkı, bu adam esirlerinizi kaçırıyor!' diye bağırdı.

Ardından sekiz kişi peşime düştü. Handeme yoluna doğru kaçmaya başladım. Sonunda bir kaya yarığına (veya mağaraya) girdim, onlar da gelerek benim başımın ucunda dikildiler. Hatta orada ihtiyaç giderdiler, idrarları başımın üstüne aktı. Fakat Allah (cc), onların beni görmelerini engelledi. Dönüp gittiler. Ben de adamıma döndüm ve onu yüklendim, kendisi biraz ağırdı. İzhir denilen yere kadar onu götürdüm ve orada zincirlerini çözdüm. Onu taşıyordum ve beni çok yormuştu. Sonunda Medine'ye vardım."[34]

3. Sporcuların İhmal Ettikleri ve Dikkat Etmeleri Gereken Hususlar

a. Dövüş sporlarında kasksız ve eldivensiz yüze vurmaktan sakınmak

Ebû Hureyre'den (ra) rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur:

"Sizden biri dövüştüğünde yüze vurmaktan sakınsın."[35]

b. Avretin açılmaması ve bu bölgelere bakılmaması hususunda dikkatli davranmak

Ebû Saîd El-Hudrî'den (ra) rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur:

"Erkek erkeğin, kadın da kadının avretine bakamaz."[36]

Muâviye ibni Hayde'den (ra) rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur:

"Eşin ve elinin altındaki mahremlerin haricindekilerden avretini koru, onu görmesinler."[37]

Abdurrahman ibni Cerhed'den (ra) şöyle rivayet edilmiştir:

"Allah Resûlü (sav) bir gün yanıma oturdu. Benim uyluğum açıktı.

Bunun üzerine bana, 'Uyluğun avret olduğunu bilmiyor musun?' dedi."[38]

c. Riyadan, kendini beğenmişlikten ve havalı yürümekten sakınmak

"Rahmân'ın kulları yeryüzünde tevazuyla yürür."[39]

"Yeryüzünde kibir ve şımarıklıkla yürüme! Çünkü sen, ne yeri delebilirsin ne de dağların boyuna erişebilirsin."[40]

"Yeryüzünde böbürlenerek yürüme. Çünkü Allah büyüklük taslayan ve böbürlenen kimseyi sevmez."[41]

Mahmûd ibni Lebîd'den (ra) Allah Resûlü'nün (sav) şöyle dediği rivayet edilmiştir:

" 'Sizin hakkınızda en çok korktuğum şey, küçük şirktir.'

Dediler ki: 'Küçük şirk nedir, ey Allah'ın Resûlü?'

'Riyadır.' buyurdu."[42]

Ebû Hureyre'den (ra) rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur:

"Bir adam giyindiği bir elbiseyle kendisini beğenerek, saçlarını da taramış olduğu hâlde yürürken Allah onu yerin dibine geçirdi. Artık o kimse Kıyamet Günü'ne kadar yerin içine doğru gömülüp gidiyor."[43]

d. Bu alanda başarılı kimselere haset etmekten, onları kıskanmaktan kaçınmak

Ebû Hureyre'den (ra) Allah Resûlü'nün (sav) şöyle dediği rivayet edilmiştir:

" 'Birbirinize haset etmeyin! Birbirinizi kötülemeyin! Birbirinize kin tutmayın! Birbirinize sırt çevirmeyin! Birbirinizin satışı üzerine satış yapmayın! Ey Allah'ın kulları, kardeş olun! Müslim, Müslim'in kardeşidir. Ona zulmetmez, onu güç durumda bırakmaz ve onu küçük düşürmez!'

Sonra Allah Resûlü (sav) üç defa göğsüne işaret ederek, 'Takva işte buradadır!' dedi.

33. Ebu Davud, 3206
34. Tirmizi, 3177; Nesai, 3228
35. Buhari, 2559; Müslim, 2612
36. Müslim, 338
37. Ebu Davud, 4017
38. Ebu Davud, 4014; Tirmizi, 2795
39. 25/Furkân, 63
40. 17/İsrâ, 37
41. 31/Lokmân, 18
42. Ahmed, 23630
43. Buhari, 5789; Müslim, 2088

Sonra, 'Kişinin Müslim kardeşini küçük düşürmesi, kötülük olarak kendisine yeter. Her Müslim'in diğer bir Müslim'e kanı, malı ve namusu haramdır!' dedi."[44]

e. Nazar etme tehlikesinden kaçınmak, taaccüp ettiğimiz kişilere hayır dualarda bulunmak

İbni Abbâs'tan (ra) rivayet edildiğine göre Nebi (sav) şöyle buyurmuştur:

"Göz değmesi haktır. Şayet kaderi bir şey geçecek olsaydı o da göz değmesi olurdu."[45]

Ebû Umâme ibni Sehl ibni Huneyf'ten (rh) şöyle rivayet edilmiştir:

"Allah Resûlü (Medine'den) Mekke'ye doğru yola çıktığında sahabe de Cuhfe yakınlarındaki Hazzâr denilen yere varıncaya kadar onunla birlikte yürüdü. (Oraya vardıklarında) Sehl ibni Huneyf (üzerindeki elbiseyi çıkarıp) yıkanmaya başladı. Sehl, bembeyaz bir tene ve güzel görünüşlü bir cilde sahipti. O yıkanırken o sırada Adiy ibni Ka'boğulları Kabilesi'nden Âmir ibni Rabîa ona baktı ve 'Bugünkü gibi bir manzarayı ve böylesine ancak çadıra çekilmiş bakire kızda bulunabilen bir teni hiç görmedim.' dedi.

Bunun üzerine Sehl hemen orada çarpılmış gibi yere yıkılıp kaldı. Onu alıp Allah Resûlü'nün bulunduğu yere götürdüler.

Sahabe, 'Ey Allah'ın Resûlü! Sehl'e bakar mısın? Allah'a yemin olsun ki başını kaldıramıyor ve kendine gelemiyor.' dediler.

Allah Resûlü (sav), 'Onunla ilgili olarak herhangi birisini itham ediyor musunuz, (kimin nazar ettiğini biliyor musunuz)?' dedi.

Sahabe, 'Ona, Âmir ibni Rabîa bakmıştı.' dediler.

Bunun üzerine Allah Resûlü (sav) Âmir ibni Rabîa'yı çağırdı ve onu azarlayarak şöyle buyurdu: 'Sizden biriniz niçin din kardeşini öldürüyor? Din kardeşinde beğendiğin ve hoşuna giden bir şey gördüğün zaman ona, mübarek olması için hayır dua etseydin ya!' "[46]

Son olarak da İbni Kayyim (rh) şöyle demiştir:

"Bildiğin gibi Resûlullah'ın beden ve kalp sağlıklarını koruma ve zararlarını atma tıbbı konusundaki tutumu, her türlü tutumun üstündedir. Anlayan için konuyu daha fazla anlatmaya gerek yoktur."[47]

Âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun...

44. Müslim, 2564
45. Müslim, 2188
46. Ahmed, 15980
47. Zâdu'l Meâd, 4/455

MEALA TEWHÎD A QUR'ANA MECÎD

Osman SADIKOĞLU
osmansadikoglu@tevhiddergisi.org

SÛREYA BAQARA

Ji Bo Muwehhîdên Dilsoz Meala Qur'ana Pîroz

وَلَكُمْ فِي الْقِصَاصِ حَيٰوةٌ يَٓا اُو۬لِي الْاَلْبَابِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ (١٧٩)

179. Sizin için kısasta hayat vardır ey akıl sahipleri! Umulur ki sakınıp korkarsınız.

179. Di qisasê de ji we re heyat/jîyan heye, gelî aqilmendan! Hêvî heye ku hûn xwe biparêzin.

كُتِبَ عَلَيْكُمْ اِذَا حَضَرَ اَحَدَكُمُ الْمَوْتُ اِنْ تَرَكَ خَيْرًاۚ اَلْوَصِيَّةُ لِلْوَالِدَيْنِ وَالْاَقْرَبِينَ بِالْمَعْرُوفِۚ حَقًّا عَلَى الْمُتَّقِينَۜ (١٨٠)

180. Sizden birine ölüm yaklaşır ve geriye bırakacağı bir malı/serveti varsa, ebeveyne ve yakın akrabaya örfe uygun/münasip bir vasiyet bırakması farz kılındı. Bu, takva sahipleri üzerine bir haktır.

180. Dema yek ji we bikeve ber mirinê û eger malekî/serwetekî li pey xwe bihêle hebe, li ser we hatîye ferzkirin ku bi awayekî marûf/xweşik ji dê û bav û eqrebayên xwe re wesîyet bike. Ev, li ser wan kesên mutteqî heq e.

فَمَنْ بَدَّلَهُ بَعْدَ مَا سَمِعَهُ فَاِنَّمَٓا اِثْمُهُ عَلَى الَّذِينَ يُبَدِّلُونَهُۜ اِنَّ اللّٰهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌۜ (١٨١)

181. Kim de onu (vasiyeti) işittikten sonra değiştirirse bunun günahı, ancak değiştirenleredir. Şüphesiz ki Allah, (işiten ve dualara icabet eden) Semi', (her şeyi bilen) Alîm'dir.

181. Her kî piştî ku vê (wesîyetê) bihîst û wê biguherîne, gunehê wê li ser wî yê guherandine ye. Bêguman Allah, (yê ku hemû tîştan dibihîze) Semî û (zanayê her tiştî) Alîm e.

فَمَنْ خَافَ مِنْ مُوصٍ جَنَفًا اَوْ اِثْمًا فَاَصْلَحَ بَيْنَهُمْ
فَلَٓا اِثْمَ عَلَيْهِۜ اِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَح۪يمٌ ﴿١٨٢﴾

182. Kim de vasiyet edenin zulmünden veya günaha girmesinden çekinirse, tarafların aralarını düzeltmesinde bir günah yoktur. Şüphesiz ki Allah, (günahları bağışlayan, örten ve günahların kötü akıbetinden kulu koruyan) Ğafûr, (kullarına karşı merhametli olan) Rahîm'dir.

182. Kî jî, ji neheqî yan ji gunehkarîya wî yê ku wesîyetê dike bitirs be, ji bo lihevanînê bikeve navbera wan ji wî re guneh tune. Bêguman Allah, (yê ku gunehan dibexşîne/efû dike û disitirîne û ji aqubeta gunehan abdên xwe diparêze) Xafûr û (li ser abdên xwe pir bi merhamet) Rahîm e.

يَٓا اَيُّهَا الَّذ۪ينَ اٰمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ
عَلَى الَّذ۪ينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَۙ ﴿١٨٣﴾

183. Ey iman edenler! Sizden öncekilere oruç farz kılındığı gibi size de farz kılındı. Umulur ki sakınıp korunursunuz.

183. Gelî ew ên îmân anîne! Rojî çawa li ser wan ên berîya we hatibû ferzkirin, li ser we jî hatîye ferzkirin. Hêvî heye ku hûnê bitirsin û xwe biparêzin.

اَيَّامًا مَعْدُودَاتٍۜ فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَر۪يضًا اَوْ عَلٰى سَفَرٍ
فَعِدَّةٌ مِنْ اَيَّامٍ اُخَرَۜ وَعَلَى الَّذ۪ينَ يُط۪يقُونَهُ فِدْيَةٌ طَعَامُ
مِسْك۪ينٍۜ فَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا فَهُوَ خَيْرٌ لَهُۜ وَاَنْ تَصُومُوا
خَيْرٌ لَكُمْ اِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١٨٤﴾

184. (Oruç) sayılı günlerde (size farz kılındı). Sizden her kim hasta ya da yolculukta olur (ve oruç tutmazsa) onun yerine başka bir günde (oruç tutsun). (Normal şartlarda) güç yetirdiği hâlde (yakalandığı bir hastalık, hamilelik, yaşlılık gibi sebeplerle oruç tutmayanlar) her güne karşılık bir yoksul doyursunlar. Kim de (kendi isteğine bağlı olarak) fazladan hayır işlerse, bu onun için daha hayırlıdır. Şayet bilseniz oruç tutmanız sizin için daha hayırlıdır.

184. (Rojî) di rojên hejmartî de (li ser we hatîye ferzkirin). Ji we kî nexweş be an jî rêwî be (û rojî negire) di şûna wê de bila di rojekê din de bigire. (Di rewşên normal de) digel ku quweta wî heye jî (ji ber nexweşî an kalîtî an jî biheml bûn ku nikarin rojî bigirin) bila di muqabilê her rojekî bi qasî têr kirina feqîrekî fidye bide. Kî jî (bi daxwaza xwe) xêrekî bi zêdayî bike, ev ji bo wî çêtir e. Eger hûn bizanibin girtina rojîyê ji bo we bixêrtir e.

شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذ۪ٓي اُنْزِلَ ف۪يهِ الْقُرْاٰنُ هُدًى لِلنَّاسِ
وَبَيِّنَاتٍ مِنَ الْهُدٰى وَالْفُرْقَانِۚ فَمَنْ شَهِدَ مِنْكُمُ
الشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُۜ وَمَنْ كَانَ مَر۪يضًا اَوْ عَلٰى سَفَرٍ
فَعِدَّةٌ مِنْ اَيَّامٍ اُخَرَۜ يُر۪يدُ اللّٰهُ بِكُمُ الْيُسْرَ وَلَا يُر۪يدُ
بِكُمُ الْعُسْرَۘ وَلِتُكْمِلُوا الْعِدَّةَ وَلِتُكَبِّرُوا اللّٰهَ عَلٰى مَا
هَدٰيكُمْ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿١٨٥﴾

185. Ramazan ayı! O ay ki insanlara yol gösteren, hidayet ve furkandan apaçık delilller barındıran Kur'ân, o ayda indirilmiştir. Sizden o aya yetişen oruç tutsun. Sizden her kim hasta ya da yolcu olursa (oruç tutmadığı günlere karşılık) başka günlerde (oruç tutsun). Allah sizin için kolaylık diler, zorluk dilemez. (Bu kolaylaştırma) sayılı günleri tamamlamanız ve sizi hidayet etmesinden ötürü Allah'ı yüceltip/en büyük olarak bilmeniz ve şükretmeniz içindir.

185. Meha Remezanê! Meha ku Qur'ana ji bo însanan rehber û hîdayet e û ji furqanê delîlên eşkere dihewîne, di wê mehê de nazil bûye. Ew (Qur'an) a ku. Ji we kî bigihîje wê mehê bila rojî bigire. Ji we her kî nexweş be an jî rêwî be (di muqabilê her roja ku negirtiye) di rojên din de (bila rojî bigire). Allah ji bo we hêsanî/asanî daxwaz dike, zorahî/zehmetî daxwaz nake. Ev (hêsandin/asankirin) ji ber vê ye ku; hûn rojên bi hejmar temam bikin û ji bo ku we hîdayet kirîye hûn şikur bikin û hûn Allah tazîm/tekbîr bikin.

وَاِذَا سَاَلَكَ عِبَاد۪ي عَنّ۪ي فَاِنّ۪ي قَر۪يبٌۜ اُج۪يبُ دَعْوَةَ
الدَّاعِ اِذَا دَعَانِۙ فَلْيَسْتَج۪يبُوا ل۪ي وَلْيُؤْمِنُوا ب۪ي لَعَلَّهُمْ
يَرْشُدُونَ ﴿١٨٦﴾

186. Kullarım sana, benden soracak olurlarsa, şüphesiz ki ben onlara yakınım. Dua edenin duasına icabet ederim. (Öyleyse) onlar da benim davetime icabet etsinler ve bana iman etsinler ki (akıl, doğruluk ve olgunluk sahibi olan) rüşt ehlinden olsunlar.

(Kur'ân'da "Sana sorarlarsa..." diye başlayan birçok ayet vardır. Tüm bu ayetlerde cevap kısmı "De ki..." diyerek başlar. Tek istisnası bu ayettir. Allah (cc) kendisini kullarına tanıtırken "De ki" lafzının dahi kendisi ile kulları arasına girmesine razı olmamıştır. Affedilmez bir günah olan şirkin kısımlarından biri de; Allah'tan (cc) başkasına dua etmek, darda kalındığında ölü, diri ya da türbelerden medet ummaktır. Bu şirkin en belirgin sebeplerinden biri, Allah'ı (cc) uzak görmek ve O'na (cc) yakınlaşmak için aracıya ihtiyaç olduğuna inanmaktır. Allah (cc) bu ayette şirk mantığını çürütmüş ve kullarına yakın olduğunu, dua edenlere doğrudan icabet edeceğini belirtmiştir. (Şirk mantığı ve çürütülmesine dair bk. 4/Nisâ, 48; 5/Mâide, 35; 6/En'âm, 136; 10/Yûnus, 18; 34/Sebe', 22-23))

186. Ger abdên min, pirsa min ji te bikin, bêguman ez pir nêzîkî wan im. Ew ên dua dikin ez îcabetî duayên wan dikim. (Her wiha) bila ew jî, îcabetî daweta min bikin û îmân bi min bînin da ku bibin ji ehlê (xwedî aqil û rastî û kamilbûn û) ruşdê.

(Di Qur'ana Kerîm de pir ayetên ku bi "Ger ji te bipirsin..." dest pê dikin hene. Di temamê van ayetan de qisima cewabê wiha dest pê dike: "Bibêje..." Di vê mijarê de yek îstisnayek heye, ew jî ev ayet e. Allah (cc), dema ku xwe bi abdên xwe dinasîne ji vê tiştê razî nebûye ku vê peyva "Bibêje..." jî bixe navbera xwe û abdên xwe. Guneha şirkê ku efûkirin jê re tune, çeşîdekî wî jî ev e ku; ji Allah (cc) pê ve ji hin heyînên din re dûa bê kirin û ji Allah (cc) pê ve ji heyînên mirî an zindî an jî ji gumbet û zîyaretan hewarî bê xwestin. Sebebê vê şirkê ya herî xuyaye bawerîyeke wiha ye; ew kes bi vê bawer in ku Allah (cc) pir dûr e û ji bo nêzbûna Allah (cc) ew muhtacê navbeykaran e. Allah (cc) di vê ayetê de ev mentîq û bawerîya pûç rizandîye û diyar kirîye ku ew pir nêz e û îcabeta duayê abdên xwe bê navbeynkar dike. Bnr: 4/Nîsa, 48; 5/Maîde, 35; 6/En'am, 136; 10/Yûnus, 18; 34/Sebe, 22-23)

أُحِلَّ لَكُمْ لَيْلَةَ الصِّيَامِ الرَّفَثُ اِلٰى نِسَٓائِكُمْۜ هُنَّ
لِبَاسٌ لَكُمْ وَاَنْتُمْ لِبَاسٌ لَهُنَّۜ عَلِمَ اللّٰهُ اَنَّكُمْ كُنْتُمْ
تَخْتَانُونَ اَنْفُسَكُمْ فَتَابَ عَلَيْكُمْ وَعَفَا عَنْكُمْۚ فَالْـٰٔنَ
بَاشِرُوهُنَّ وَابْتَغُوا مَا كَتَبَ اللّٰهُ لَكُمْۖ وَكُلُوا وَاشْرَبُوا
حَتّٰى يَتَبَيَّنَ لَكُمُ الْخَيْطُ الْاَبْيَضُ مِنَ الْخَيْطِ
الْاَسْوَدِ مِنَ الْفَجْرِۖ ثُمَّ اَتِمُّوا الصِّيَامَ اِلَى الَّيْلِۚ وَلَا
تُبَاشِرُوهُنَّ وَاَنْتُمْ عَاكِفُونَۙ فِي الْمَسَاجِدِۜ تِلْكَ حُدُودُ
اللّٰهِ فَلَا تَقْرَبُوهَاۜ كَذٰلِكَ يُبَيِّنُ اللّٰهُ اٰيَاتِه۪ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ
يَتَّقُونَ (١٨٧)

187. Oruç gecesi kadınlarınızla beraber olmak size helal kılındı. Onlar sizin için bir örtü, siz de onlar için bir örtüsünüz. Allah sizin nefislerinize ihanet etmekte olduğunuzu bildi. Tevbelerinizi kabul edip, sizleri affetti. Şimdi onlarla beraber olun ve Allah'ın sizin için (takdir edip) yazdığını isteyin. Fecr vakti, beyaz iplik siyah iplikten ayrılıncaya (ufukta ikinci fecir olan fecr-i sadık belirinceye) dek yiyip için. Sonra orucu geceye tamamlayın. Mescidlerde itikafta bulunduğunuz sırada eşlerinizle beraber olmayın. Bu, Allah'ın sınırlarıdır. Ona (Allah'ın sınırlarına) yaklaşmayın. İnsanlar sakınıp korunsunlar diye Allah ayetlerini böylece açıklar.

187. Di şeva rojîyê de çûyîna/nêzbûna cem jinên xwe, ji we re hatîye helalkirin. Ew ji bo libas in û hûn jî ji bo wan libas in. Allah pê dizanibû ku we li nefsa xwe îxanet dikir. Tobeya we qebûl kir û hûn efû kirin. Hûn a niha dikarin nêzî wan bibin û li tiştên ku Allah ji we re nivîsandîye (û kirîye para we) daxwaz bikin. Dema fecrê hetanî tayê spî ji tayê reş tê veqetandin (hetanî di ufûqê de fecra sadiq ku ew fecra duyem e) bixwin û vexwin. Paşê rojîyê hetanî şevê biqedînin. Dema ku hûn di mizgeftan de dikevin îtîqafê nêzî jinên xwe nebin. Ev, hidûdên/sînorên Allah in. Ji van (hidûdên Allah) neborin. Allah ayetên xwe ji însanan re bi vê awayê beyan dike da ku ew xwe biparêzin.

وَلَا تَأْكُلُٓوا اَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ وَتُدْلُوا بِهَٓا اِلَى
الْحُكَّامِ لِتَأْكُلُوا فَرِيقًا مِنْ اَمْوَالِ النَّاسِ بِالْاِثْمِ وَاَنْتُمْ
تَعْلَمُونَ (١٨٨)

188. Kendi aranızda birbirinizin malını (İslam'ın yasakladığı rüşvet, faiz, gasp, aldatma gibi) batıl yollarla yemeyin. (Yanlış olduğunu) bile bile, yöneticilere rüşvet vererek, insanlara ait olan mallardan bir kısmını günah ile yemeyin.

188. Malên hevdu bi awayên batil (wekî bertîl û riba û xesp û xapandinê ku îslâm evana heram kirîye) nexwin. Bi zanîn (digel ku xelet e) hûn bi bertîl dayîna rayedaran, qismekî ji malên aîdê însanan e bi gunehkarî nexwin.

يَسْـَٔلُونَكَ عَنِ الْاَهِلَّةِۜ قُلْ هِيَ مَوَاق۪يتُ لِلنَّاسِ وَالْحَجِّۜ
وَلَيْسَ الْبِرُّ بِاَنْ تَأْتُوا الْبُيُوتَ مِنْ ظُهُورِهَا وَلٰكِنَّ
الْبِرَّ مَنِ اتَّقٰىۚ وَأْتُوا الْبُيُوتَ مِنْ اَبْوَابِهَاۖ وَاتَّقُوا اللّٰهَ
لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ (١٨٩)

189. Sana (Ay'ın hâllerinden olan) hilalleri soruyorlar. De ki: "O, insanlar ve hac ibadeti için zaman belirleyen bir araçtır. İyilik evlere arkadan girmeniz değil, gerçek iyilik takva sahibi olmaktır. Evlere kapısından giriniz. Allah'tan korkup sakının ki kurtuluşa eresiniz."

(Müşrikler ihrama girdikleri zaman evlerine kapısından girmez, arka tarafta açtıkları bir gedikten eve girerlerdi. Böylece daha fazla hayır yaptıklarına ve Allah'a (cc) yakınlaştıklarına inanırlardı. (Buhari, 4512; Müslim, 3036, Bera b. Azib'ten) Ayet göstermiştir ki bir fiilin ibadet olup sahibini Allah'a (cc) yakınlaştırması için, Kur'ân veya sahih Sünnet'te yer alması gerekir. Hevaya uyarak uydurulan, toplum tarafından kabul gören ve bidat-i hasene denilerek meşrulaştırılmaya çalışılan şeyler, takva olmadığı gibi sahibini de Allah'a (cc) yakınlaştırmaz. Allah'a (cc) yakınlaşma ve takvanın en etkili yolu, Allah'ın (cc) indirdiği ve Resûl'ün (sav) pratiğe döktüğü dinle yetinmektir. (bk. 18/Kehf, 110))

189. Ew ji te pirsa heyvan (rewşên heyvê) dikin. Bibêje: "Ew ji însanan re ji bo heccê wext/dem (jimêr) in. Qencî ne ew e ku hûn di pişt xanîyan de têkevin hundir, lê esil qencî xwe parastin e/teqwa ye. Di derîyan de bikevin xanîyan. Ji Allah bitirsin û xwe biparêzin da ku hûn xelas bibin.

(Dema ku mûşrîk diketin îhramê, ne di derîyê xanîyên xwe de di qulerekê ku li pişta xanîyên xwe de vedikirin diketin navê. Bi vê tevgera xwe bawer bûn ku ev tişt pir bixêr e û wê bi vê awayê herî zêde nêzî Allah (cc) bibin. (Buxarî, 4512; Muslîm, 3036 Ji Bera b. Azîb.) Ayet bi me dide zanîn ku ji bo fiîlek/amelek wek îbâdet bê nirxandin û xwedîyê

xwe nêzî Allah (cc) bike divê bingehîna wê amelê bigihîje Qur'ana Kerîm û sûnneta Rasûlullah (asw). Ew tiştên ku di nava gel de belavbûyî ye û eslê wan bîdet e û li gor hewayê hatîye lihevanîn qethîyen bi navê "Bîdatê Hesene" meşrû nabe û ne amelên bi teqwa ne û kiryarê xwe/xwedîyê xwe jî nagihîjîne nêzbûn û hezkirina Allah (cc). Di teqwa û nêzbûna Allah (cc) de rêya herî bi bandor/muessîr ew e ku em bi wê dînê ku Allah (cc) nazil kirîye û Rasûlullah (asw) nîşanî me daye û hînî me kirîye têr bikin. Bnr: 18/Kehf, 110)

وَقَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللّٰهِ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَكُمْ وَلَا تَعْتَدُواۜ
اِنَّ اللّٰهَ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ (١٩٠)

190. Sizinle savaşanlara karşı Allah yolunda savaşın. Haddi aşmayın. (Çünkü) Allah, haddi aşanları sevmez.

(İslam'ın savaş anlayışını beşerî savaşlardan ayıran iki temel özellik vardır:

a. İslami Savaş, Allah (cc) yolunda olan, meşruiyetini Allah'tan (cc) alan, gayesi Allah'ın (cc) dinini hakim kılmak olan bir savaştır.

b. İslami Savaş, "Savaşta her şey mubahtır." kaidesini kabul etmez. İslam, çocuk öldürmek, savaşa katılmayan kadın ve yaşlıları öldürmek, savaşın maslahatı olmaksızın doğaya zarar vermek gibi davranışları haddi aşmak ve bozgunculuk olarak kabul eder.)

190. Hûn jî, bi wan kesên ku bi we re şer dikin re di rêya Allah de şer bikin. Hûn zêdegavîyê nekin/zêde pêş de neçin (û zulme nekin). Lewre Allah, ji ew ên zêdegavîyê dikin hez nake.

(Du taybetîyên bingehî hene ku îslamê, di mijara zihnîyeta şer de ji şerên din vediqetîne:

a. Şera Îslamî yanê cihad, di rêya Allah (cc) de ye û meşrûîyeta xwe jî ji Allah (cc) distîne. Armanca vê şerê hakimîyeta dînê Allah (cc) e.

b. Şera Îslamî, qaîdeyekî weke "Di şer de her tîşt mubah e" qebûl nake. Kuştina zarokan û ew jin û ixtîyarên ne şervan in û digel ku tu meslehet tune zirar dayîna xwezayê/tabîetê û tevgerên her wekî din, îslâm qethîyen cewaz nade van tîştan. Bilakis ev tevgerên hanê di nezera îslamê de wek mufsîdî tê pejirandin.)

وَاقْتُلُوهُمْ حَيْثُ ثَقِفْتُمُوهُمْ وَاَخْرِجُوهُمْ مِنْ حَيْثُ
اَخْرَجُوكُمْ وَالْفِتْنَةُ اَشَدُّ مِنَ الْقَتْلِۚ وَلَا تُقَاتِلُوهُمْ
عِنْدَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ حَتّٰى يُقَاتِلُوكُمْ فِيهِۚ فَاِنْ
قَاتَلُوكُمْ فَاقْتُلُوهُمْۜ كَذٰلِكَ جَزَٓاءُ الْكَافِرِينَ (١٩١)

191. Onları bulduğunuz yerde öldürün. Sizi (yurtlarınızdan) çıkardıkları gibi onları yurtlarından çıkarın. Fitne/şirk öldürmekten daha beterdir. Sizinle orada savaşmadıkları sürece Mescid-i Haram'ın yanında onlarla savaşmayın. Şayet sizinle savaşırlarsa siz de onlarla savaşın. Kâfirlerin cezası işte böyledir.

191. Hûn li ku rastî wan hatin, wan bikujin. Wan çawa hûn (ji warên we) derxistibûn hûn jî wan ji warên wan derxînin. Fitne/şirk ji kuştinê xerabtir/dijwartir e. Hetanî ew bi we re li cem Mescîdu'l Heram şer nekin, hûn jî bi wan re şer nekin. Eger ew bi we re şer bikin hûn jî bi wan re şer bikin. Cezayê kafiran ha wiha ye.

فَاِنِ انْتَهَوْا فَاِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ (١٩٢)

192. Şayet yaptıklarına son verirlerse şüphesiz ki Allah, (günahları bağışlayan, örten ve günahların kötü akıbetinden kulu koruyan) Ğafûr ve (kullarına karşı merhametli olan) Rahîm'dir.

192. Eger ew dev ji karên xwe berdin, bêguman Allah, (yê ku gunehan dibexşîne/efû dike û disitirîne û ji aqubeta gunehan abdên xwe diparêze) Xafûr û (li ser abdên xwe pir bi merhamet) Rahîm e.

وَقَاتِلُوهُمْ حَتّٰى لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ الدِّينُ لِلّٰهِۜ فَاِنِ
انْتَهَوْا فَلَا عُدْوَانَ اِلَّا عَلَى الظَّالِمِينَ (١٩٣)

193. Fitne/şirk sonlanıncaya ve din/otorite Allah'a ait oluncaya dek onlarla savaşın. Yaptıklarına son verirlerse zalimlerden başkasına düşmanlık yoktur.

193. Hetanî fitne/şirk nemîne û dîn (otorîte) bibe aîdê Allah, bi wan re şer bikin. Eger dev ji karên xwe berdin, êdî ji zaliman pê ve dijminahî ji tu kesî re nayê kirin.

اَلشَّهْرُ الْحَرَامُ بِالشَّهْرِ الْحَرَامِ وَالْحُرُمَاتُ قِصَاصٌۜ
فَمَنِ اعْتَدٰى عَلَيْكُمْ فَاعْتَدُوا عَلَيْهِ بِمِثْلِ مَا
اعْتَدٰى عَلَيْكُمْۖ وَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاعْلَمُٓوا اَنَّ اللّٰهَ مَعَ
الْمُتَّقِينَ (١٩٤)

194. Haram ay, haram aya karşılıktır. (Gözetilmesi gereken) hürmetler/haklar/dokunulmazlıklar da karşılıklıdır. Kim size karşı haddini aşar saldırırsa, siz de ona saldırarak misliyle karşılık verin. Allah'tan korkup sakının. Ve bilin ki Allah, takva sahipleriyle beraberdir.

194. Meha heram, bi meha heramê ye. Hurmetan/mafan (rêzgirtinên pêwîste bên çavnêrkirin) jî beranberên hev in. Nexwe kî ji hedê xwe bibore û êrîşê we bike hûn jî bi qasî tadeya wan êrîşî wan bikin. Ji Allah bitirsin û xwe biparêzin. Û bizanibin ku Allah bi mutteqîyan re ye.

وَاَنْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللّٰهِ وَلَا تُلْقُوا بِاَيْدِيكُمْ اِلَى
التَّهْلُكَةِۚ وَاَحْسِنُواۚ اِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ (١٩٥)

195. Allah yolunda infak edin ve (İslami mücadeleden geri kalmak suretiyle) kendi ellerinizle kendinizi tehlikeye atmayın. Kulluğunuzu en güzel şekilde yerine getirin. Çünkü Allah muhsinleri/kulluğunu en güzel şekilde yapmaya çalışanları sever.

(Eslem Ebu İmran anlatıyor: "Bizler fetih için İstanbul'daydık. Komutan olarak Mısırlıların başına Ukbe b. Amir (ra), Şamlıların başında ise Fudale b. Ubeyd (ra) vardı. Şehirden Rumların oluşturduğu büyük

bir ordu çıktı. Biz Müslimler de onların karşısına büyük bir orduyla çıktık. Derken Müslimlerden bir adam, Rumların safına daldı. İnsanlar bağırmaya başladılar ve dediler ki: 'Subhanallah! Bu genç kendi eliyle kendisini tehlikeye atıyor.' Ebu Eyyub El-Ensari (ra) dedi ki: 'Siz ayeti böyle bir yoruma tevil ediyorsunuz. Ancak bu ayet biz Ensar topluluğu hakkında inmiştir. Allah (cc) dinini izzetli kılıp, İslam'ın yardımcıları çoğalınca biz, Allah Resûlü'nün (sav) haberi olmadığı hâlde dedik ki: 'Bizim mallarımız zayi oldu. Mallarımızın başına geçsek de onları ıslah etsek.' Bunun üzerine Allah (cc) bu ayeti indirdi. Bizim bu düşüncemizin doğru olmadığını belirtti. Asıl tehlike, mallarımızın başında oturmak ve onları ıslah etmeye çalışmak istememizdir. Allah (cc) bize savaşmayı emretmiştir.' (Eslem) dedi ki: 'Ebu Eyyub çarpışmaya aralıksız devam etti ve orada defnedildi.' " (Ebu Davud, 2512; Tirmizi, 2972))

195. Di rêya Allah de înfaqê bikin û (bi paş mayîna têkoşîna îslâmî re) xwe bixwe navêjin xeterê/talukê. Qencîyê bikin/abdîtîya xwe herî xweşik bikin. Muheqeq Allah ji muhsînan/ji qencîkaran hez dike.

(Eslem Ebû Îmran wiha dibêje: "Em ji bo fetha wê derê li Stenbolê bûn. Fermandarê ehlê Misirê Uqbe b. Amir bû. Li ser ehlê Şamê jî wek Fermandar Fudale b. Ubeyd hebû. Ji nava bajêr artêşeke ji Rûman pir qelebalix derket. Em Muslîm jî bi artêşeke mezin derketin hemberî wan. Zilamek ji muslîmân ji nîşka ve xwe noqî nav sefên artêşa Rûman kir. Hin kesan qîr dan û wiha gotin: "Subhanallah! Ev xortê ha xwe bixwe davêje talukê." Ebû Eyyubê Ensarî jî wiha got: "Hûn vê ayetê bi vê awayê şîrove dikin. Lê belê ev ayet der heqê me Ensarîyan de nazil bûye. Dema ku dînê Allah bi ser ket û alîkarê îslamê zêde bûn, me bê xebera Rasûlullah (asw) di navbera xwe de wiha got: "Malê me ji dest çû/zayî bû. De êdî em jî biçin ser malên xwe û îş û karên xwe sererast bikin." Li ser vê mijarê Allah (cc) ev ayet nazil kir û diyar kir ku ev fikrê me ne rast e. Taluka herî mezin ew e ku em li ser malên xwe bimînin û bi wan muştexel/pêmijûl bibin. Allah (cc) emrê cîhadê li me kirîye." (Eslem) got: "Ebû Eyyub bênavber şer kir û li wê derê hat definkirin." (Ebû Dawûd, 2512; Tirmizî, 2972))

وَاَتِمُّوا الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ لِلّٰهِۜ فَاِنْ اُحْصِرْتُمْ فَمَا اسْتَيْسَرَ
مِنَ الْهَدْيِۚ وَلَا تَحْلِقُوا رُؤُ۫سَكُمْ حَتّٰى يَبْلُغَ الْهَدْيُ
مَحِلَّهُۜ فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَر۪يضًا اَوْ بِه۪ٓ اَذًى مِنْ رَاْسِه۪
فَفِدْيَةٌ مِنْ صِيَامٍ اَوْ صَدَقَةٍ اَوْ نُسُكٍۚ فَاِذَٓا اَمِنْتُمْ۠ فَمَنْ
تَمَتَّعَ بِالْعُمْرَةِ اِلَى الْحَجِّ فَمَا اسْتَيْسَرَ مِنَ الْهَدْيِۚ
فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامُ ثَلٰثَةِ اَيَّامٍ فِي الْحَجِّ وَسَبْعَةٍ اِذَا
رَجَعْتُمْۜ تِلْكَ عَشَرَةٌ كَامِلَةٌۜ ذٰلِكَ لِمَنْ لَمْ يَكُنْ اَهْلُهُ
حَاضِرِي الْمَسْجِدِ الْحَرَامِۜ وَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاعْلَمُٓوا اَنَّ
اللّٰهَ شَد۪يدُ الْعِقَابِ۟ (١٩٦)

196. Hac ve umreyi Allah için tamamlayın. (Hac veya umre vazifesini tamamlamaktan herhangi bir özür nedeniyle) alıkonursanız, kolayınıza gelen bir kurban (gönderin). Kurban yerine ulaşıncaya kadar tıraş olmayın. Sizden kim hasta olur ya da başında (ona eza veren) bir şikâyeti olur ise fidye olarak oruç tutması, sadaka vermesi veya kurban kesmesi gerekir. (Engeller kalkıp) emniyete kavuştuğunuz zaman, kim hac zamanına kadar umreden faydalanmak ister ise kolayına gelen bir kurban (kessin). (Kurbanı) bulamayan da üç günü hacda yedi günü de döndükten sonra olmak üzere tastamam on gün oruç tutsun. Bu (fidye), ailesi Mescid-i Haram (mıntıkasında) oturmayanlar içindir. Allah'tan korkup sakının ve bilin ki Allah, cezası çetin olandır.

196. Hecc û umrê ji bo Allah temam bikin. Eger hûn (ji ber ûzrekî ji temamkirina hecc û ûmreyê) paş ve bimînin/rê li we bê birîn, qurbanekê li gorî quweta xwe (bişînin). Heta qurban digihîje cihê xwe porên xwe kur nekin/traş nebin. Yek ji we nexweş bikeve an jî êşek di serê wî de hebe (eza bide wî), divê wek fidye an rojî bigire an sedeqe bide an jî qurbanekê serjê bike. Dema (asteng rabin) û hûn bigihîjin ewlehîyê, ji we kî bixwaze heta dema heccê umre bike, divê qurbanekê ji bo xwe hêsan (serjê bike). Lê eger ji we yê ku (qurban) nebîne di wextê heccê de sê roj û piştî vegere de jî heft roj, ku ev bitevahî deh roj dikin, rojî bigire. Ev (fidye) ji bo kesên malbatên wan ne li (derdora) Mescîdu'l Heram e. Ji Allah bitirsin û xwe biparêzin û bizanibin ku Allah, cezayê wî pir dijwar e.

اَلْحَجُّ اَشْهُرٌ مَعْلُومَاتٌۚ فَمَنْ فَرَضَ ف۪يهِنَّ الْحَجَّ فَلَا
رَفَثَ وَلَا فُسُوقَ وَلَا جِدَالَ فِي الْحَجِّۜ وَمَا تَفْعَلُوا
مِنْ خَيْرٍ يَعْلَمْهُ اللّٰهُۜ وَتَزَوَّدُوا فَاِنَّ خَيْرَ الزَّادِ التَّقْوٰىۘ
وَاتَّقُونِ يَٓا اُو۬لِي الْاَلْبَابِ (١٩٧)

197. Hac, bilinen aylardadır. (Bilin ki) kim bu aylarda hac yaparsa cinsel münasebet, fısk ve tartışmak hacda yoktur/olmamalıdır. Ne hayır işlerseniz Allah onu bilir. Azık edinin! Şüphesiz azığın en hayırlısı takvadır. Benden korkup sakının ey akıl sahipleri!

197. Hecc, di mehên malum de ye. (Bizanibin) kî di van mehan de hecc bike; di heccê de nêzîkbûna jinan û fisq û nîqaş tune/divê tune be. Hûn çi xêrê bikin Allah pê dizane. Qut/zad bi dest bixin! Bêguman qutê herî bixêr, teqwa ye. Gelî aqilmendan! Hew ji min bitirsin û xwe biparêzin.

AYIN KİTABI

ANLAMAK VE YAŞAMAK İÇİN KUR'ÂN OKUMAYA ÇAĞRI

Kitabın Yazarı: Halis Bayancuk (Ebu Hanzala)

Yayınevi: Tevhid Basım Yayın

Basım Tarihi: Mart 2022

Sayfa Sayısı: 476

Ebat: 13,5 x 21,5 cm

Kitap Hakkında

Anlamak ve Yaşamak İçin Kur'ân Okumaya Çağrı isimli kitabımız, derdi olan bir çalışmadır. Yüce Allah (cc) Kitab'ını anlaşılsın ve yaşansın diye indirmiş; ancak günümüzde ne ilginçtir ki büyük bir çaba içinde anlaşılmasın ve yaşanmasın diye okunmakta, Kur'ân'ı okumak teşvik edilirken anlaşılması ve yaşanması suç kabul edilmektedir. Yazarımız da dâhil olmak üzere dünyanın dört bir yanında Kur'ân anlaşılsın ve yaşansın diye mücadele eden insanlar cezalandırılmaktadır.

"Kur'ân, hayatı düzenlemek ve kulluk mücadelesine rehberlik etmek için gelmiş bir kitaptır. Onda farklı âlemlerle irtibat kuracak şifreler, bilimsel keşiflere öncülük edecek sırlar, tersinden okundu mu cinleri musahhar kılan tılsımlar yoktur. Kur'ân'a yaklaşımda görülen mezkur çarpıklıklar, onu hayatın dışına itme çabalarıdır. Dün müşrikler alkışla/ıslıkla onun sesini bastırıyor, anlaşılmasına engel oluyordu; bugün ise onu muska, büyü, şifre, tılsım kitabına çevirerek sesini bastırıyor, anlaşılmasına engel oluyorlar. Hamdolsun, bunca batıl inanış arasında Kur'ân, hâlâ ilk günkü gibi taze, pirupak duruyor. Yüreğini Allah'a (cc) açan, mutlaka onun etkili hüccetleri ve gönüllere şifa ayetleriyle buluşuyor, onunla hemdem oluyor."[1]

İşte Halis Bayancuk Hoca'mız, Rabbimizin yüce kelamını indirilme gayesiyle okunması için bir çağrı olarak bu çalışmayı kaleme almış, bizlere de -bilhassa kitabın hazırlık aşamasında müstakil olarak yüz yirmi kitaptan istifade edilmesini de göz önüne alarak- okumak ve paylaşmak kalmıştır, diyebiliriz...

Bu kitapta bizi neler bekliyor, sorusunu sorduğumuzda cevap olarak kitabımızı dört ana bölümde inceleyebiliriz. İlk bölümde Kur'ân'ın sıfatları işlenerek Yüce Allah'ın (cc) kelamı tanıtılmıştır. Kur'ân, Sünnet ve ilk neslin dilinden Kur'ân'ın tanımı yapılır. İkinci bölümde Kur'ân okumakla ilgili meseleler ele alınmış, tilavet hususundaki fazilet ve edeplere değinilmiştir. Üçüncü bölümde çalışmanın ana konusu olan Kur'ân'ı nasıl okursak onu anlayıp yaşayabileceğimiz anlatılmış, Yüce Allah'ın razı olduğu okuma metodları incelenmiştir. Son bölümde ise Kur'ân'a karşı sorumluluklarını yerine getirmeyen, Kur'ân'ın ifadesiyle Kur'ân'ı terk eden (mehcur bırakan) ve ondan yüz çeviren toplulukların akıbeti hatırlatılmıştır.

Nebimiz Muhammed'in (sav) kendi toplumunu Kur'ân'la öncü ve örnek bir topluma dönüştürdüğü gibi Rabbimizin bizlerden de Kur'ân'ın değiştirip dönüştüren etkisiyle öncü ve örnek bir toplum meydana getirmesini diliyoruz.

Bir sonraki kitap tanıtımı yazımızda görüşmek duası ile...

1. age. s. 192-193

tevhid

"TAĞUTA KULLUK ETMEKTEN KAÇINIP ALLAH'A YÖNELENLERE MÜJDE VARDIR. KULLARIMI MÜJDELE!"
(39/ZÜMER, 17)

TEVHİD DERGİSİ

TEVHİD DERSLERİ

TEVHİD MEALİ

KIBLEGÂH

